

Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Raporu

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği

Kuzey Ormanları Tehdit Tahrip Raporu

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği tarafından hazırlanan bu rapor, Kuzey Ormanları'nı tehdit ve tahrip eden unsurlarının neler olduğunu ve orman ekosistemine nasıl zararlar verdiğini ortaya koymak için yazılmıştır.

Künye

Kuzey Ormanları Tehdit Tahrip Raporu

Adres : Göksu Mahallesi, Sadri Alışık Caddesi, No :33 Beykoz/İstanbul
İletişim : kuzeyormanlariarsder@gmail.com
Sosyal Medya : Twitter: Kuzey_ArDer | Facebook: KuzeyArDer | Instagram: Kuzey_ArDer
Yayın Kurulu : Ayşe Yıkıcı, Banu Uzpeder, Başar Alipaça, Seçkin Barbaros, Seda Elhan
Editör : Banu Uzpeder
Grafik Tasarım ve Baskı: YKC Proje Danışmanlık ve Organizasyon A.Ş.

Bu rapor, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. İçeriğinden yalnızca Kuzey Ormanları Araştırma Derneği sorumludur ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır”

İçindekiler

Giriş	1
Kuzey Ormanları Ekosistemi ve Coğrafyası	2
Kuzey Ormanları Araştırma Derneği	3
'Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Raporu' hazırlanma gerekçesi ve yöntemi / Odak Grup Toplantıları	4
Kuzey Ormanları'na yönelik tahrip ve tehditler	6
Kuzey Ormanları'nı tehdit ve tahrip eden faaliyetler / unsurlar	6
1. Mega Rant projeleri	8
1.1. Üçüncü Köprü ve Kuzey Marmara Otobanı.....	9
1.2. Üçüncü Havalimanı ve tamamlayıcı ulaştırma projeleri (Metro hattı vb)	10
1.3. Kanal İstanbul	13
1.4. 1915 Çanakkale Köprüsü.....	16
1.5. Osmangazi Köprüsü	17
2. Enerji santralleri	18
2.1. Kömürlü termik santraller	18
2.2. Nükleer santral.....	20
2.3. Rüzgar enerji santralleri (RES).....	22
2.4. Jeotermik enerji santralleri (JES)	25
2.5. Hidroelektrik enerji santralleri (HES).....	26
3. Barajlar	28
4. Madencilik faaliyetleri	30
5. Sanayi faaliyetleri	32
6. Çöp tesisleri, hafriyat döküm sahaları	33
7. Kıyı ve deniz tahribi	37
8. Orman yangınları	39
9. Turizm ve rekreasyon faaliyetleri	41
10. Su şirketleri	43
11. Yasa ve yönetmelik değişiklikleri	45
12. Av faaliyetleri ve yaban hayatı tahribi	49
13. İnşaat ve yapılaşma faaliyetleri	51
14. Orman alanlarının tarım alanlarına dönüştürülmesi	53
15. Altyapı faaliyetleri	54
16. Rus doğalgaz hattı projesi 'Türk Akım'	57
17. Ormanlık endüstrisi	59
18. İklim krizi	61
19. Koparılan orman alanları - Habitat kaybı/parçalanması	65
20. Ormana sokak hayvanı terki	70
21. Definecilik faaliyetleri	72
Kısaltmalar	73
Fotoğraf kaynakçası	74

Giriş

Kıtalararası bir orman kuşağı köprüsü konumunda olan Kuzey Ormanları; gerek Türkiye gerekse dünya açısından hayati öneme sahip bir orman koridorunda yer alan, flora - fauna benzerliğine ve yaklaşık 1 milyon 500 bin hektarın üzerinde büyüklüğe sahip ¹ bir orman ekosistemidir.

Kuzey Ormanları coğrafyası, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Yalova, Sakarya, Düzce illerinin içinde ve Bursa, Balıkesir ve Çanakkale illerinin kuzeyinde yer alan, Karadeniz ve Marmara kıyıları boyunca uzanan; orman, bozuk orman, açık alan, sulak alan, kayalık, kumul, longoz ekosistemlerinin birliğinden oluşmaktadır.

Kuzey Ormanları coğrafyası, Türkiye'nin en yoğun nüfus, sanayi ve ticaret hareketlerinin merkezi olan bir bölgeyle iç içe bulunmakta, dolayısıyla uzun yıllardır inşaat, enerji ve madencilik gibi onlarca farklı türdeki insan faaliyetlerinin çok yoğun tehdidi ve tahribi altındadır.

Kuzey Ormanları ile ilgili çok sayıda araştırması bulunan ve Kuzey Ormanları Araştırma Derneği danışmanı İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Prof.

Dr. Ünal Akkemik Kuzey Ormanları'nı şöyle tanımlamaktadır; 'Kuzey Ormanları ekolojik olarak benzer bir ekosistem oluşturmakta olup nemli-ılıman ve yapraklı ağaçlardan oluşan bir orman yapısına sahiptir. İçerisinde büyük oranda sık ve kapalı meşe, kayın, gürgen ormanları, sucul ekosistemler ve orman içi açıklıklar barındırmaktadır. ²

Kuzey Ormanları bir yandan İstanbul başta olmak üzere onlarca kent, kasaba ve köyün yegane su, nefes ve yaşam kaynağı olurken, diğer yandan sınırlı kaynakları ranta dayalı neoliberal üretim ve kentsel büyüme politikaları ile hızla tüketilmektedir. Kuzey Ormanları coğrafyasının istisnasız tüm mevkileri, tüm alt ekosistemleri, tüm Önemli Doğa Alanları (ÖDA) başta inşaat, enerji, madencilik ve orman endüstrisi olmak üzere uluslararası sermaye destekli / ortaklı şirketlerin işgali ve tahribi altındadır.

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği tarafından hazırlanan bu rapor, Kuzey Ormanları'na yönelen tehdit ve tahrip unsurlarının neler olduğunu ve orman ekosistemine verdiği zararları ortaya koymayı hedeflemektedir.

¹ TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019 İl Çevre Durum Raporları

²

https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/Istanbul%20ve%20Kuzey%20Ormanlar%FD_2020small.pdf

Kuzey Ormanları Ekosistemi ve Coğrafyası

Kuzey Ormanları; Marmara ve Batı Karadeniz bölgesinin kuzeyini kaplayan; batıda Istranca Dağlarından, doğuda Abant Dağları'na uzanan, kuzeyde Karadeniz kıyıları ile güneyde Marmara Denizi kıyıları ve Samanlı Dağları arasında kalan ekosistemler birliğidir. Kuzey Ormanları; Asya ile Avrupa kıtası arasında uzanan bir orman kuşağı köprüsü konumundadır.

İdari açıdan ise Trakya'da 4 il (Kuzey Çanakkale, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ), İstanbul ili ve Anadolu'da 6 il (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Yalova, Kuzey Bursa ve Kuzey Balıkesir) olmak üzere toplam 11 il sınırı içinde yer almakta ve bu illerin yerleşim alanları için yaşamsal önem taşıyan ekosistemler bütünlüğünü oluşturmaktadır.

Kuzey Ormanları, deniz seviyesine yakın, genellikle kışın yaprağını döken geniş yapraklı ağaçlardan oluşan, az müdahale görmüş alanlarda oldukça verimli ve iyi gelişme gösteren ormanlardan oluşmaktadır. Üç farklı iklim bölgesinin buluşma ve geçiş alanını oluşturması ve bitki göç yolu üzerinde bulunması nedeniyle son derece zengin bir biyolojik çeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır.

Bu çeşitlilik, yaklaşık 3.000 farklı bitki türünü, 46 ağaç türünü, 2.800 civarında otsu bitki türünü ve endemik bitki taksonlarını barındırmaktadır. Kuzey Ormanları aynı zamanda 48 memeli, 350 kuş, 350 balık ve 45 sürüngen/kurbağa türünün yaşam alanı ve dünyanın en önemli kuş göç yollarından biri durumundadır.

Orman, açık alan, sulak alan, kayalık, kumul, longoz gibi çok farklı alt ekosistemlere sahip Kuzey Ormanları Coğrafyası'nda 28 adet Önemli Doğa Alanı (ÖDA³) bulunmaktadır. Kuzey Ormanları coğrafyasında yer alan Önemli Doğa Alanları; Gökçeada Kuzey Kıyıları, Gökçeada Dalyanı, Kocaeli Tepeleri, Çanakkale Boğazı, Meriç Deltası, Saros Körfezi, Gelibolu Erikli Burnu, Sırpsındığı, Istranca Dağları, Marmara Adaları, İğneada Ormanları, Terkos Havzası, Kocaçay Deltası, Uluabat Gölü, Büyükçekmece Gölü, Küçükçekmece Gölü, Armutlu Yarımadası, Batı İstanbul Meraları, Ağaçlı Kumulları, Boğaziçi, Kilyos Kumulları, İstanbul Adaları, Ömerli Havzası, Pendik Vadisi, İznik Gölü ile Kıyıları, Sapanca Gölü, Sakarya Deltası ve Abant Dağları'dır.⁴

Marmara Bölgesi'nin kuzeyinde Neolitik dönemden bugüne uzanan yerleşim sürekliliği sonucunda, Kuzey Ormanları, zengin doğal varlıklarına ek olarak, önemli bir kültürel miras birikimine de ev sahipliği yapmaktadır. Kuzey Ormanları coğrafyası; Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu gibi kadim uygarlıklara da tanıklık etmiştir. Orman köyleri, arkeolojik varlıklar, kaleler, köprüler, höyükler, tarihi yollar, su kemerleri ve endüstri mirası yapıları Kuzey Ormanları'ndaki kültür varlıklarının başlıcalarıdır. Bunun yanında, tarım ve hayvancılık geleneği ile yerel ürün çeşitliliği de tüm Kuzey Ormanları'nın kırsal miras değerleridir.

Kuzey Ormanları coğrafyasında 80'nin üzerinde göl, gölet ve sulak alan bulunmaktadır. Kuzey Ormanları; nüfus yoğunluğu ülke ortalamasının üzerinde bulunan onlarca şehir, yüzlerce köy ve kasabada yaşayan on milyonlarca insanın su ve temiz hava ihtiyacını sağlamaktadır. Ayrıca bölgede yer alan geniş ve verimli tarım arazileri yine Kuzey Ormanları'ndan doğan nehir ve dereler ile, bunların üzerine kurulu baraj göletleri ile sulanmaktadır.⁵

³ 'Önemli Doğa Alanı' (ÖDA) kavramı bu ilkeyi esas alarak doğadaki canlı türlerinin nesillerini sürdürebilmeleri için özel önem taşıyan coğrafyaları tanımlar. Bu kavram, canlı türleri ve doğal kaynaklarla birlikte yeryüzünün en özel doğal alanlarının korunmasını amaçlamaktadır.

⁴ https://www.dogadernegi.org/wp-content/uploads/2015/09/02_MARMARA.pdf

⁵ https://www.ormancilardernegi.org/dosyalar/files/Istanbul%20ve%20Kuzey%20Ormanlar%FD_2020small.pdf

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği (KOD), Nisan 2020 tarihinde kurulmuştur. Kuzey Ormanları Araştırma Derneği'nin amacı ve hedefi, Avrupa orman kuşağı kollarından biri olan Kuzey Ormanları'nı koruma çalışmalarının bir parçası olmak, gerek Türkiye gerekse dünya açısından hayati öneme sahip bir orman koridorunun savunma ve onarım faaliyetlerine katkı vermektir.

Bu amaç doğrultusunda;

- Kuzey Ormanları Araştırma Derneği, Kuzey Ormanları ekosistemi üzerine bilimsel araştırmalar yapar, veri toplar ve birleştirir.
 - Yapılacak ulusal ve uluslararası bilimsel araştırmalara, hukuksal ve ekolojik çalışmalara çerçeve sunar.
 - Kuzey Ormanları'nın varlığını tehdit eden meseleleri bir bütün olarak ele alır, çözüm yollarına dair önerilerde bulunur ve eğitimler düzenler.
 - Kuzey Ormanları ekosistemi içinde ve etki alanında yaşayan yerel halkın sosyal kültürel yapısı üzerine araştırmalar yapar.
 - Ekosisteme zarar vermeyen alternatif tarım, ormancılık ve ekoturizmin geliştirilmesi ile ilgili faaliyetlerde bulunur.
 - İklim krizi ve iklim - orman ilişkisi üzerine araştırmalar yapar, öneriler geliştirir.
- Kuzey Ormanları'nda yaşamış olan tarihi uygarlıkların tarihi ve kültürel mirası üzerine araştırma ve eğitimler düzenler.
 - Kuzey Ormanları ekosisteminin ayrılmaz parçaları olan kıyı, kumul, deniz, sucul alanlar ve boğaz gibi alt ekosistemler üzerine araştırma ve eğitimler yapar.
 - Kuzey Ormanları coğrafyasını, flora ve faunayı, yaban hayatını, içinde ve çevresinde yer alan insan yerleşmelerini, ekosistemi tehdit ve tahrip eden insan faaliyetlerini izler, raporlar, öneriler geliştirir ve kamuoyuyla paylaşır.
 - Savunuculuk yapan yerel STK ve yurttaş inisiyatifleri için gerekli bilgi altyapısını oluşturur.

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği'nin faaliyet alanı, Kuzey Ormanları coğrafyasıdır. Kuzey Ormanları coğrafyası, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Yalova, Sakarya, Düzce illerinin içinde ve Bursa, Balıkesir ve Çanakkale illerinin kuzeyinde yer alan ormanlardır.

Kuzey Ormanları üzerine düzenli araştırma ve eğitim faaliyeti yürütmek için kurulan KOD, 2020 Nisan ayında kurulmuş ve Eylül ayı içinde de etkin ve planlı bir çalışma yürütmek ve genel olarak stratejik amaç, hedef ve vizyonlarını belirli bir sistem içerisinde kurgulamak için ETKİNİZ programı desteğinde 10 gün süreyle mentörlük üzerine bir eğitim programı gerçekleştirmiştir.

Bu raporu da kapsayan ikinci proje ise; ETKİNİZ programı desteğiyle gerçekleştirilen Kuzey Ormanları'nı tehdit ve tahrip eden unsurlar üzerine odak grup toplantıları ve Kuzey Ormanları Tehdit - Tahrip raporu çalışmasıdır.

‘Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Raporu’ Hazırlanma Gerekçesi ve Yöntemi

- Odak Grup Toplantıları -

Projenin ana amacı, ağır tahrip altında olan Kuzey Ormanları'nı katılımcı bir yaklaşımla korumak, toplumsal bilinci geliştirmek ve rehabilite edilmesi için altyapı oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda Kuzey Ormanları ekosistemini korumak ve rehabilite etmek, Kuzey Ormanları içinde ve çevresinde yaşayan insanların ve tüm canlıların uluslararası insan hakları çerçevesinde sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını korumak, savunmak ve iyileştirmek de hedefleri arasındadır.

Bu projenin çıktılarının Kuzey Ormanları'nın savunulmasını etkili kılacak araçlardan biri olarak yaygınlaştırılarak karar vericiler için bir yol haritası şeklinde sunulması hedeflenmektedir. Proje ayrıca Kuzey Ormanları'nı tehdit ve tahrip eden unsurlara bütüncül bir bakış açısı sunarak üst ölçekli savunma politikaları geliştirmeye katkı sağlayacak, bir sonraki aşamada gerçekleştirilmesi hedeflenen ‘Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Haritası’ projesine altyapı oluşturacaktır. Proje süresince tehdit ve tahrip haritası oluşturulması ve güncellenmesi sürecine sivil toplum örgütleri ve halkın aktif katılımı sağlanmış, Kuzey Ormanları içinde ve çevresinde yaşayanların sorun ortaklığına dair farkındalık yaratılmış, birlikte Kuzey Ormanları savunuculuğu yapmak için ortaklık kurulmasına ve ileride oluşturulacak yerel meclislerin örgütlenmesine katkı sağlamış ve Kuzey Ormanları alt bölge çalışma grupları oluşturulmuştur.

Bu bölgeler şöyledir:

1. Bölge: Edirne - Tekirdağ - Kırklareli - Kuzey Çanakkale
2. Bölge: İstanbul
3. Bölge: Sakarya - Kocaeli - Düzce
4. Bölge: Yalova - Kuzey Balıkesir – Kuzey Bursa

Kuzey Ormanları'nda faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin temsilcileri akademisyenler/uzmanlar, yerel halk temsilcileri ve muhtarlar, yerel basında ve ekoloji alanında çalışan gazeteciler ile çevrimiçi olarak odak grup toplantıları düzenlenmiştir.

- Kuzey Ormanları alt bölgelerinde bulunan **sivil toplum örgütü temsilcileri** ile üç toplantı gerçekleştirilmiş olup ilk toplantı 1. ve 2. bölgede yer alan Saray Doğa Koruma Derneği (Tekirdağ), Dayko Vakfı (Kırklareli), Silivri Çevre Derneği (Silivri), Türkiye Ormanlılar Derneği Marmara Şubesi (İstanbul), Kuzey Ormanları Savunması (İstanbul) ile gerçekleştirilmiştir. Toplantı kapsamında katılımcılar ile kısa bir tanışma gerçekleştirilmiş ve Kuzey Ormanları Araştırma Derneği'nin kuruluş amacı, çalışmaları, yürütmekte olduğu projeler ve Kuzey Ormanları Tehdit - Tahrip Raporu konusunda katılımcılardan beklentiler anlatılmıştır. Ardından katılımcılar tarafından buldukları bölgelerdeki tehdit ve tahrip unsurları/alanları, savunuculuk faaliyetleri ve rapor kapsamında

verecekleri katkılar hakkında bilgi paylaşımı yapılmıştır.

- Kuzey Ormanları coğrafyasıyla ilgili akademik çalışma ve araştırmalar yapan **akademisyenler/uzmanlar** odak grup toplantısına İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi'nden Prof. Dr. Ünal Akkemik, Prof. Dr. Doğanay Tolunay, Prof. Dr. Zeynel Arslangündoğdu, Prof. Dr. Nesibe Köse, Doç. Dr. Cihan Erdönmez; Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Erdoğan Atmış; Türk Tabipler Birliği Halk Sağlığı Kolu, Kocaeli Dayanışma Akademisi Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Nilay Etiler katılım göstermiştir. Katılımcılar tarafından Kuzey Ormanları coğrafyasını tehdit ve tahrip eden unsurlar, bu unsurların orman ekosistemine olan kümülatif etkisi, Kuzey Ormanları Tehdit - Tahrip Raporu ve sonrasında gerçekleştirilecek Kuzey Ormanları Tehdit - Tahrip Haritası ile ilgili katkı ve öneriler paylaşılmıştır.

- Kuzey Ormanlarında yer alan yerleşmelerin/köylerin **yerel halk temsilcileri ve muhtarları** ile düzenlenen odak grup toplantılarına, Kısırkaya Muhtarı, Kalfaköy Muhtarı, Yeniköy yerel halk temsilcisi, Ağaçlı Köyü yerel halk temsilcisi, Durusu yerel halk temsilcisi, Terkos yerel halk temsilcisi, Sazlıbosna yerel halk temsilcisi; Çorlu yerel halk temsilcileri; Kırklareli'nden Babaeski Muhtarlığı, Kapıdağ Yarımadası yerel halk temsilcisi, İznik yerel halk temsilcisi ve Erdek yerel halk temsilcisi katılmıştır. Katılımcılarla bölgedeki mega projelerle ve özellikle Kanal İstanbul ile yok edilen tarım sahaları, yerel halkın yaşadığı yerinden edilme sorunları, bölgedeki barajların kurulmasıyla yaşanacak olası susuzluk problemi, bölgedeki tarihi alanları tahrip eden maden

projeleri, RES projeleriyle tahrip edilen orman alanları, geçim kaynağının yok edilen orman köylülerinin durumuyla ilgili paylaşımlar yapılmıştır.

- Kuzey Ormanları'nda yer alan yerleşmeler/köylerle ilgili **yerel basında ve ekoloji medyasında çalışan gazeteciler** ile düzenlenen toplantıya, Medyascope editörü Fırat Fıstık, Pınarhisar Gazetesi temsilcisi Gülcan Kutlu, Saray Gazetesi muhabiri Alper Karahan, DAYKO Vakfı Başkanı Nusret Türkkan katılım sağlanmıştır. Toplantı katılımcılarına Kuzey Ormanları coğrafyasında yaşanan tahrip ve tehditlerle ilgili bilgi verilip çözüm önerileri paylaşılmıştır.

Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Projesi'yle ilgili genel olarak iklim krizinin yoğun bir şekilde etkisini gösterdiği son yıllarda yaşanan çevre ve ekoloji katliamları ile ilgili ihlallerin ön plana çıkarılması hedeflenmiş olup yapılan toplantılarda da bu konulara çokça değinildiği gözlenmiştir.

Toplantılar sonucunda ortaya çıkan ilk değerlendirmelere göre, Türkiye'de insan hakları ihlallerinin en yaygın olanlarından biri sağlıklı çevrede yaşama hakkı ihlalidir. Bu ihlale sebep olan karar vericiler, şirketler ve kişiler peşi sıra ifade özgürlüğü ihlali, örgütlenme hakkı ihlali, mülkiyet hakkı ihlali gibi diğer insan hakları ihlallerine de başvurmaktadır. Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını savunmak ve bu hak için mücadele etmek isteyen yurttaşlar zaman zaman kolluk kuvvetlerinin baskı ve şiddetine maruz kalmaktadır. Sağlıklı bir doğada yaşama hakkının yoğun olarak ihlal edildiği Kuzey Ormanları, ekolojik tahribin ve dolayısıyla insan hakları ihlallerinin sıklıkla yaşandığı coğrafyaların başında gelmektedir.

Kuzey Ormanları'na yönelik Tahrip ve Tehditler

Kuzey Ormanları; 1950'lerden sonra dönem hükümetlerinin ithal ikameci sanayi ve tarımda makineleşme politikaları sonucu 'kırdan kente göç' olarak tanımlanan yoğun nüfus hareketlerine uğrayan ilk coğrafyalardan biri olmuştur.

İstanbul ve çevresinde yoğunlaştırılan sanayi faaliyetlerinde çalışmak üzere şehre yönelen emek göçünü karşılayabilecek bir konut stoğu ve altyapı bulunmamaktadır. İstanbul'a yığılan yeni ve genç emek gücü, barınma ihtiyacını büyük bölümü hazine/vakıf/belediye gibi kamuya ait bulunan ve yine büyük kısmı Kuzey Ormanları coğrafyası içinde kalan arazilere kaçak/sağlıksız yapılar yaparak 'çözmeye' girişmiştir. İstanbul'daki arazi mülkiyet yapısı, montaj sanayine dayalı cılız sermayenin ucuz işgücü ihtiyacı gibi sebeplerle bu kaçak yapılaşma önce görmezden gelinmiş, ilerleyen yıllardaki hükümetlerce çıkarılan bir çok uygulama ve af yasaları ile teşvik edilmeye başlanmıştır.

Kentsel mekanın kontrolsüz, plansız ve lekeler halinde büyümesi anlamına gelen 'çarpık kentleşme' Kuzey Ormanları'na yönelen ilk tehdit/tahrip unsurlarından biri olmuştur. Anadolu kırsalından İstanbul ve bölgeye başlayan yoğun göç dalgaları Kuzey Ormanları coğrafyasındaki tarım toprağı, çayır, mera gibi açık alanların kaçak yapı mahallelerine giderek kaçak yapı ilçelerine dönüşmesine yol açmıştır. İstanbul plansız/kontrolsüz halde batı-doğu eksenini ve daha sonraları kuzeye doğru büyük bir hızla büyümeye başlamıştır. Özellikle 80'lerden sonra hızla uygulamaya geçilen yeni liberal kentleşme politikaları

bir yandan ormanı inşaat yağmasına açık hale getirirken bir yandan da kaçak yapılaşmayla işgal edilmiş orman alanlarının sermaye lehine transferini hedeflemiştir. Ormanlık alanların tahribine/yapılaşmasına göz yuman yetkililer, ilgili bakanlıklar ve yerel yönetimler giderek bunun bizzat uygulayıcısı haline gelmiş, Kuzey Ormanları'nın içinde lekeler halinde büyümeye başlayan 'yeni' yerleşim bölgelerinin ortaya çıkmasına sebep olmuşlardır. Orman ekosistemi için en büyük tehdit anlamına gelen habitat parçalanmasına yol açan bu tahrip unsurunun en kurlsız biçimleri günümüzde de sürmektedir.

Kuzey Ormanları Tehdit ve Tahrip Raporu kapsamında belirlenen başlıklar; proje çevresinde gerçekleştirilen odak grup toplantılarında belirtilen güncel sorunların ve Kuzey Ormanları Araştırma Derneği bünyesinde yapılan izleme çalışmasında öne çıkan tehdit - tahrip unsurlarının tamamını kapsamaktadır.

Kuzey Ormanları'nı bölen, parçalayan, ekosistem bütünlüğünü bozan ve yaban hayatına zarar veren tüm projeler tehdit ve tahrip niteliği taşımaktadır. Yapılacağı açıklanan/duyurulan projeler tehdit niteliğinde olup yapımına başlanan/tamamlanıp faaliyete geçen projeler tahrip niteliğindedir.

Kuzey Ormanları'nı tehdit/tahrip eden unsurlar üzerine gerçekleştirilen odak grup toplantıları ve yapılan araştırmalar sonucunda, bölgenin yoğun bir tehdit ve tahrip altında bulunduğu görülmüştür.

Ayrıca Kuzey Ormanları Araştırma Derneği tarafından gerçekleştirilen Kuzey Ormanları İzleme Raporu kapsamında yapılan izleme çalışmalarında da görüldüğü üzere bu tehdit/tahrip unsurları toplamda 30'un üstünde olup şöyle sıralanmıştır:

1. Mega Rant Projeleri (5 adet)

- 1.1. Üçüncü Köprü ve Kuzey Marmara Otobanı
- 1.2. Üçüncü Havalimanı ve tamamlayıcı ulaştırma projeleri (Metro hattı vb.) vb)
- 1.3. Kanal İstanbul
- 1.4. Çanakkale Köprüsü
- 1.5. Osmangazi Köprüsü ve Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu

2. Enerji Santralleri (5 adet)

- 2.1. Termik Santraller
- 2.2. Nükleer Santral
- 2.3. Rüzgar Enerji Santralleri (RES)
- 2.4. Jeotermik Enerji Santralleri (JES)
- 2.5. Hidroelektrik Enerji Santralleri (HES)

3. Barajlar

4. Madencilik Faaliyetleri

5. Sanayi Faaliyetleri

6. Çöp Tesisleri, Hafriyat Döküm Sahaları

7. Kıyı ve Deniz Tahribi

8. Orman Yangını

9. Turizm Faaliyetleri

10. Su Şirketleri

11. Yasa ve yönetmelik değişiklikleri

12. Av Faaliyetleri ve Yaban Hayatı Tahribi

13. İnşaat ve Yapılaşma Faaliyetleri

14. Tarım Alanlarının Yapılaşmaya Açılması

15. Altyapı Faaliyetleri

16. Rus Doğalgaz Hattı Projesi 'Türk Akım'

17. Ormancılık Endüstrisi

18. İklim Krizi

19. Koparılan orman alanları - Habitat kaybı/parçalanması

20. Sokak Hayvanları Terki

21. Definecilik

Bu faaliyetlerin Kuzey Ormanları coğrafyasını nasıl tahrip ettiği ve neden tehdit ya da tahrip başlığı altına alındığı başlıklar içerisinde açıklanmıştır.

1. MEGA RANT PROJELERİ

Trakya ve Marmara Bölgesi'nin tamamını etkisi altına alan mega rant projelerinin hepsi Kuzey Ormanları coğrafyası tahrip edilerek inşa edilmiştir. 3. Köprü ve Kuzey Marmara Otopanı ile 3. Havalimanı projeleri Kuzey Ormanları'nın on binlerce hektar alanı ile onlarca göl ve göletini yok etmiştir. İstanbul Kuzey Ormanları ekosistemi parçalanmış, Karadeniz kıyıları talan edilmiş, memeli hayvan türünün yaşamını sürdürdüğü orman bütünlüğü neredeyse kalmamış, sayısız yaban hayvanı inşaatlar sırasında hayatını kaybetmiştir. Kuzey Ormanları'nın İstanbul Avrupa yakası mevkileri (Belgrad Ormanları) batı mevkilerinden (Istrancalar) tamamen koparılmış, Kuzey Ormanları'nın İstanbul Anadolu yakası, Kocaeli ve Sakarya mevkilerinde ise yüzlerce orman parçası orman bütünlüğünden koparılmıştır. Mega rant projeleri, İstanbul'un 'yapılaşmaya açılmamış' tek bölgesi olan kuzeyi inşaat sermayesinin yağmasına açmıştır. Onlarca inşaat şirketi İstanbul Kuzey Ormanları'nı rant sahasına dönüştürmek için kent çeperlerini kuzeydeki mega projelere doğru büyütme/ilerletmeye, orman niteliğini kaybeden veya mera olmaktan çıkarılan eski köy arazileri gibi 'orman içi' alanları hızla işgal ederek yapılaşmaya çalışmaktadır.

Sayırsız yaban hayvanı yuvasını kaybetmiş, binlercesi mega rant projelerinde çalışan iş araçları altında veya yine bu projeler için orman içine açılan taş ocaklarının patlatmalarında can vermiştir. Bilimsel rapor ve görüşlerin yok sayıldığı bu projelerde, iş güvenliği bulunmayan doğa tahrip sahalarında meydana gelen yüzlerce iş kazasında pek çok işçi yaralanmış, sakat kalmış veya hayatını kaybetmiştir. Mega rant projeleri Kuzey Ormanları coğrafyasının giderek tüm mevkilerini etki alanı içine almış, tarım, su ve orman alanlarını inşaat yağmasına açmayı hedefleyen yeni mega rant projeleri için 'gerekçe' halini almaya başlamıştır.

Üçüncü Köprü ile başlayıp Kuzey Marmara Otopanı ile devam eden mega altyapı projesi görünümlü mega rant projeleri, geniş orman, su ve tarım alanlarından oluşan Kuzey Ormanları coğrafyasını yüksek inşaat rantı yaratacak bir arsa çölüne çevirmeyi amaçlamış, bu amacın önüne geçen her türlü mevzuat yok sayılmış, bypass edilmiş veya değiştirilmiştir. KMO otopanı tahribi; doğuda Sakarya batıda Çatalca'ya, güneyde ise Osmangazi ve Çanakkale Köprüleri ile tüm Kuzey Ormanları coğrafyasına doğru genişletilmiştir.

1.1. Üçüncü Köprü ve Kuzey Marmara Otoyolu

3. Köprü ve Kuzey Marmara Otoyolu (KMO) ve bağlantı yolları Kuzey Ormanları'nı tehdit ve tahrip eden en önemli unsurlardan biridir. Özellikle 1. Köprüden sonra E - 5'in kuzeyine doğru büyüyen İstanbul kent mekanı, 2. Köprü ve TEM otoyolunun inşasıyla birlikte; Kuzey Ormanları'nın sık orman mevkilerine dayanmıştır, hatta yer yer orman içine ilerlemeye başlamıştır. 3. Köprü ve KMO ile birlikte İstanbul Kuzey Ormanları'nın çevresi kuşatılmıştır; bağlantı yolları ile parçalanarak giderek 'mesire alanı' ve 'eğlence park'larına dönüştürülmeye çalışılmaktadır. İnşaat sermayesi, Bahçeköy, Başakşehir, Arnavutköy, Eyüp, Kağıthane, Beykoz, Sarıyer, Ümraniye, Çekmeköy, Gebze gibi pek çok ilçede Kuzey Ormanları'nı tahribe devam etmektedir. Mevcut ya da yeni çıkarılmakta olan imar kanunları da bu süreci desteklemektedir.

29 Mayıs 2012 tarihinde 3. Köprü, 30 Mayıs 2012'de ise Kuzey Marmara Otoyolu'nun Odayeri - Paşaköy etabı için ihale yapılmıştır. 9 Mayıs 2013'te 3. Köprü'nün temeli atılmış ve inşaat başlamıştır. 4 Mayıs 2016'da Kuzey Marmara Otoyolu'nun 88 km. uzunluğundaki Kınalı - Odayeri ve Kurtköy - Akyazı kesiminin ihalesi yapılmıştır. İnşası üç yıl süren 3. Köprü ve KMO Odayeri - Paşaköy etabı 26 Ağustos 2016'da trafiğe açılmıştır. ⁶ 3. Köprü ve KMO hem tahrip hem de devam eden etkisi sebebiyle tehdit niteliği taşımaktadır. Keza 3. Köprü ve KMO etrafında inşaat sermayesinin yapılaşma baskısı her geçen gün artmaktadır. Bu bölgede parça parça imar planı değişiklikleri yapılarak Kuzey Ormanları ekosistem bütünlüğü parçalanmaktadır. Sadece 3. Havalimanına bağlanan KMO bağlantı yolları kapsamında 3.7 milyon ağaç yok edilmiş, yani 1.850 hektarlık alan tahrip edilmiş, orman bütünlüğünden koparılmıştır. ⁷

⁶ https://tr.wikipedia.org/wiki/Otoyol_7

⁷ <https://kuzeyormanlari.org/2019/06/24/2-5-milyon-dediler-13-milyon-agac-kestiler/>

1.2. Üçüncü Havalimanı ve Tamamlayıcı Ulaştırma Projeleri

Dünyanın en büyük havalimanlarından biri olması hedeflenen ve 76.500.000 metrekairelik bir alan kaplayacak olan 150 milyon yolcu kapasitesine sahip olacağı belirtilen İstanbul 3.Havalimanı, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından Yap-İşlet-Devret modeli ile 3 Mayıs 2013 tarihinde ihale edilmiştir.⁸ Kuzey Ormanları'na inşa edilen 3. Havalimanı İstanbul'un kuzeyinde bulunan Yeniköy, Akpınar ve Ağaçlı köyleri boyunca Karadeniz'in kıyısında yer almaktadır.⁹ Havalimanı proje alanının % 80'i orman, % 10'u göl ve gölet, kalan kısmı ise mera ve tarım arazisidir. 3. Havalimanı İstanbul'un kuzeyinde Yeniköy, Akpınar ve Ağaçlı köyleri arasındaki yaklaşık 10 kilometre uzunluğunda, 7.5 kilometre eninde bir araziye kapsamaktadır. 61 milyon m² orman alanını yok eden bu tahrip projesi, Terkos Baraj Gölü'nün su toplama

havzası içinde kalan alan aynı zamanda önemli kuş göç yolu rotasında yer almaktadır.¹⁰

Ayrıca Kuzey Ormanları Savunması tarafından hazırlanan 3. Havalimanı Raporu'nda da bu bölge şu şekilde tanımlanmış ve tahribin boyutuna dair öngörü paylaşmıştır: "İstanbul'un ormanları dünyadaki 200 önemli ekolojik bölgeden biri, Avrupa'da ise acil korunması gereken 100 ormandan biridir. Kentin kuzeyinde yoğunlaşan ormanlar, kentin önemli su kaynaklarını da içerirler. Kuzey Ormanları çok fazla parçalanmamış olduklarından buralarda yaban hayatının gelişimini de kolaylaştırmıştır. Kente bir diğer önemli etkileri ise kuzeyde yer almaları sebebiyle, kentin hâkim rüzgâr yönü olan kuzey rüzgârları vasıtasıyla havayı temizlemeleri ve aynı zamanda kenti serinletmeleridir. Ormanların yok

⁸https://kuzeyormanlari.org/Docs/Yasam_Doga_Cevre_Insan_ve_Hukuk_Karsisinda_3_Havalimani_Projesi.pdf

⁹[http://www.diken.com.tr/acilisa-saatler-kala-rakamlarla-istanbulun-yeni-havalimani/#:~:text=Dört%20bölümden%20\(fazdan\)%20oluşan%2](http://www.diken.com.tr/acilisa-saatler-kala-rakamlarla-istanbulun-yeni-havalimani/#:~:text=Dört%20bölümden%20(fazdan)%20oluşan%2)

Ohavalimanının,havalimanında%20altı%20bağımsız%20pist%20olacak.

¹⁰https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/Istanbul%20ve%20Kuzey%20Ormanlar%FD_2020small.pdf

edilmesi demek kent üzerindeki tüm bu yaşamsal öneme sahip etkilerin de yok edilmesi demek olacaktır.”¹¹

Kuzey Marmara Otoyolu ve Kanal ile birlikte büyük bir planın parçası olan havalimanı projesiyle İstanbul’un orman alanlarının bulunduğu bu bölgenin cazibesinin artırılması hedeflenmiştir. Kuzey Ormanları Savunması’nın yaptığı hesaplama göre doğa kıyım projesi olan havalimanı inşaat sahası için 8 milyon, havalimanına ulaşımı sağlamak için açılan Kuzey Marmara Otoyolu için 3.7 milyon, havalimanı inşaatı için açılan taş ocakları için ise 1.2 milyon ağaç olmak üzere toplamda 13 milyon ağaç katledilmiştir. Tahrip edilen alanın büyüklüğü 6.500 hektardır. ¹²

Henüz inşaat aşamasındayken dahi Kuzey Ormanlarını ve çevresindeki köylerde tahribin boyutu;

11

https://kuzeyormanlari.org/Docs/Yasam_Doga_Cevre_Insan_ve_Hukuk_Karsisinda_3_Havalimani_Projesi.pdf/Sa:25

¹² <https://kuzeyormanlari.org/2019/06/24/2-5-milyon-dediler-13-milyon-agac-kestiler/>

“3.Havalimanı projesi içinde ve etki alanında kalan köylerde inşaat çalışmaları nedeniyle hayvancılık bitmek üzeredir, balık türleri yok olmakta, toprak kaymaları yaşanmaktadır.Kamyon ve iş makinelerinin 24 saat yoğun trafiğinden köylülerin can güvenliği sağlanamamakta, küçük öğrenciler köydeki okullarına yürüyerek gidememektedirler. Sık sık kesilen elektrik, köylülerin hayatını zorlaştırmakta, köylülerin bu bölgeden göç etmesi için bir baskı unsuru haline gelmektedir. Öte yandan, değişik zamanlarda basında çıkan haberlere ve köylülerle yapılan mülakatlara göre, çeşitli baskılar uygulanmakta; hatta proje alanına giren keçiler yüzünden köylüye astronomik cezalar kesilmektedir.”¹³ şeklindedir.

3. Havalimanı inşaatı sırasında sayısı ölçülemeyen iş cinayetleri, işçilerin çalışma ve şantiyelerde barınma koşulları son derece kötü durumda olduğu basına yansımış; işçiler greve gitmiştir. Ayrıca 3. Havalimanı açıldığı günden bu güne kış aylarında şiddetli rüzgarlardan dolayı çoğu uçak 3. Havalimanına iniş gerçekleştirememiş ve Çorlu Havalimanı’na iniş yapmak zorunda kalmıştır. Yine iniş ve kalkış sırasında uçaklara kuş çarptığına dair haberler de basında yer almıştır. Milyonlarca TL harcanan böylesi bir yatırımın bugünkü durumuna bakıldığında hem Kuzey Ormanları tahrip edilmiştir hem kamu kaynaklarının boşa harcanmış olduğu görülmektedir. Müteahhit firmalara yolcu başına verilen teminatlarla, yapılamayan her uçuş bedelinin devlet tarafından

13

https://kuzeyormanlari.org/Docs/Yasam_Doga_Cevre_Insan_ve_Hukuk_Karsisinda_3_Havalimani_Projesi.pdf/Sa:92

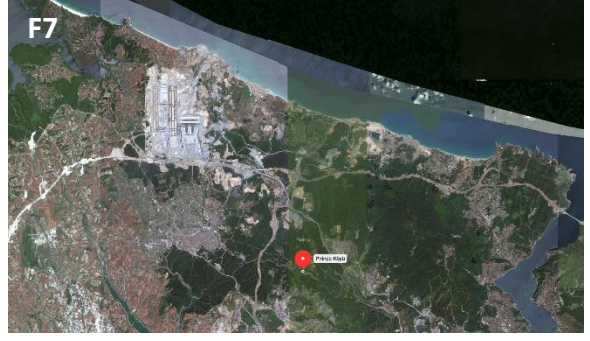
ödenmesi sebebiyle 3. Havalimanı projesinin çok büyük kamu zararına sebep olduğu bilinmektedir.

Kuzey Ormanları'nın altından geçen ve 3. Havalimanı'na ulaşımı sağlamak amacıyla inşa halinde olan bir tehdit ve tahrip niteliği taşıyan proje de metro hattıdır. 3. Havalimanı ile Kuzey Ormanları'nın toprak üstü bütünlüğü bozulurken, altından geçecek metro hattıyla da Kuzey Ormanları'nın toprak altı bütünlüğü parçalanacak ve önemli su kaynakları, yer altı suları akış yolları kesintiye uğramış olacaktır.

F8

F7

3. Havalimanı ve tamamlayıcı ulaştırma projeleri Kuzey Ormanları'nı bölen ve milyonlarca ağacı, yaban hayvanını, endemik bitki türlerini yok eden ekosistemi parçalayan bir tahrip projesidir. Bunun yanı sıra o bölgede yer alan özel mülkiyetlerde parçalı olarak imara açan değişiklikler yapılmakta bu da Kuzey Ormanları'nı yapılaşma baskısı ile karşı karşıya bırakmaktadır. Sonuç olarak 3. Havalimanı projesi hem tahrip hem de tehdit niteliği taşıyan bir unsurdur.

F9

1.3. Kanal İstanbul

2011 yılı genel seçimlerinde 27 Nisan 2011’de “çılgın proje” olarak seçim vaadi olarak duyurulan Kanal İstanbul projesi KMO ve havalimanı projesi ile birlikte İstanbul’un kuzeyini yapılaşmaya açma hedefinin bir parçasıdır. İstanbul Boğazı’ndaki tanker trafiğinin yarattığı risk gözetilerek hazırlandığı söylenen proje kapsamında 500.000 nüfuslu iki yeni şehir kurulması planlanmaktadır. 6306 sayılı yasa kapsamında 15 Aralık 2012 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile rezerv alan ilan edilen ¹⁴ Küçükçekmece Gölü’nden Karadeniz’e ulaşan 37 bin hektarlık alanda yapılması planlanan Kanal İstanbul projesiyle, Sazlıdere İçme Suyu Barajı ve koruma sahasının yapılaşmaya açılması hedeflenmektedir. 14 Temmuz 2017’de Kanal İstanbul Proje Hizmetleri Etüdü yapılmıştır. 11 Aralık 2017’de Çevresel Etki Değerlendirme Raporu hazırlanmış ve yine aynı ay ÇED başvurusu iptal edilmiştir. 14 Şubat 2014’te rezerv yapı alanı sınırları revize edilmiş, 14 Nisan 2014 İmar Kanunu’na ‘Su Yolu’ ibaresi eklenmiştir. Böylece imar kanununa

yasal olarak Kanal İstanbul ile ilgili ilk ekleme yapılmıştır. ¹⁵

Sınırları ve güzergahı sürekli değişen Kanal İstanbul projesinin rezerv yapı alanına 16 Ocak 2019’da son hali verilmiştir. 23 Aralık 2019 tarihinde ÇED raporu yayınlanmış, kamuoyunda büyük tepkilere neden olan ve Kuzey Ormanları’nı bölerek yaban hayatı ve doğal hayatı tehdit eden bu projeye karşı çıkan 10 binlerce itiraz dilekçesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na sunulmuştur. ÇED onayı sonrasında İstanbul İli Avrupa Yakası Rezerv Yapı Alanı 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği 30 Aralık 2019’da onaylanmış ve 30 gün süreyle askıya çıkarılmıştır. Planın askıya çıkarılması sonrasında 17 Ocak 2020’de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hukuksuz ve bilimsellikten uzak olan ÇED raporu onaylanmıştır. 17 Şubat 2020 tarihinde TMMOB’a bağlı meslek odaları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, yüzlerce vatandaş, siyasi partiler, kent ve ekoloji örgütleri ÇED uygundur kararına karşı dava açılmıştır. 26 Mart 2020’de

¹⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/09/20120908-18.htm>

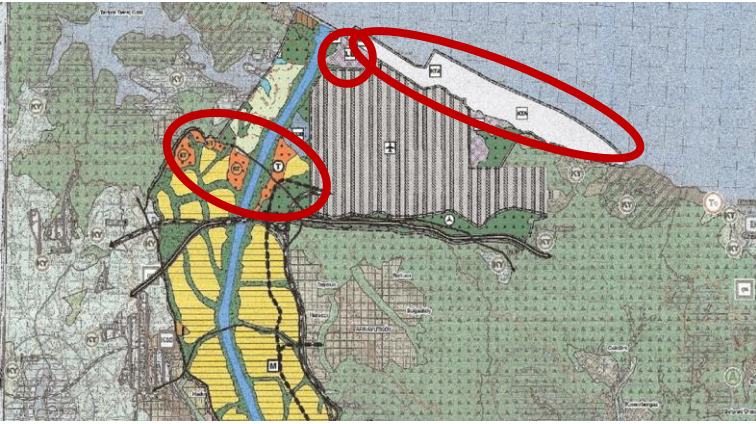
¹⁵ https://www.kanalistanbul.gov.tr/images/uploads/icerik/21257_Son_Sekli_Verilen_Rapor.pdf

Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü tarafından kapalı zarf usulü Kanal İstanbul Etki Alanındaki Tarihi Odabaşı ve Tarihi Dursunköy Köprüleri İhalesi yapılmıştır. ¹⁶

Bakanlık tarafından askıya çıkarılan Çevre Düzeni Planı (ÇDP) değişikliğine 30 Mart 2017 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği tarafından dava açılmıştır. "Avrupa Yakası Rezerv Yapı Alanı 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı" değişikliği, itiraz başvuruları üzerine 22 Haziran 2020'de revize edilmiş ve plan değişikliği tekrar askıya çıkarılmıştır. ¹⁷

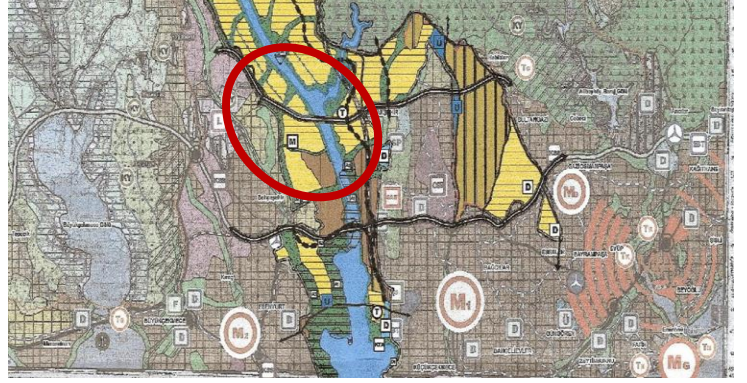
Revize edilen bu plana göre, Kanal İstanbul proje sahası 45 km. uzunluğunda 21 metre derinliğinde 275 metre taban genişliğinde olacak, Kanal İstanbul Proje sahasından 1,3 milyar m³ hafriyat çıkarılacak, günde 10 bin adet hafriyat kamyonu trafiğe katılacak, Karadeniz kıyısında 38 km²'lik dolgu yapılacak ve bu dolgu alanı 53 milyon m³ olacaktır. Kanal İstanbul proje bölgesinde 2011 yılından 2020 yılı başına kadar 30 milyon m² özel mülkiyet el değiştirmiştir. ¹⁸

Proje kapsamında onaylanmış plana göre verilmiş işlevler şöyledir:

- Havalimanı, Karadeniz kıyısında bir adet konteynir tersane alanı
- Sağlık ve ekolojik turizm alanları
- Teknoloji geliştirme alanı
- Lojistik bölge
- Konut alanları

- Özel proje alanı
- Üniversite alanları
- Arkeolojik sit alanları
- Doğal SİT alanları
- Merkezler
- Konut alanları
- Konteynir tersane alanı

Kanal İstanbul projesinin finansman sorununun çözümü için hasılat paylaşımı, arazi satışı ya da inşaat satışından gelir elde edilmesinin planlandığı belirtilmiştir. Ayrıca Türkiye Varlık Fonu kurulmasına ilişkin kanun gerekçeleri arasında "otoyollar, Kanal İstanbul, 3. Köprü, Havalimanı, nükleer santral gibi büyük altyapı projelerine kamu kesimi borcu arttırılmadan finansman sağlanması" da gösterilmiştir.

Kanal İstanbul projesi Kuzey Ormanları'nı, Trakya'yı, Marmara bölgesini ve hatta tüm Türkiye'yi tehdit eden bir rant yaratma projesidir. 2009'da onaylanan çevre düzeni planında kuzeye eğilim gösteren kent gelişimi engellenerek, doğu-batı aksında ve Marmara Denizi boyunca kademelendirilmesi hedeflenmiş olsa da bu proje ile plan ilkelerine aykırı bir hüküm geliştirilmiştir. Plan değişikliğinin coğrafyayı değiştirecek ve bölgesel - ülkesel - kıtasal etkilerle büyük çevre sorunları yaratacak sonuçlar getireceği tüm bilim insanları tarafından ifade edilmiştir.

Kuzey Ormanları'nda gerçekleşecek yeni yapılaşmalar, şehrin ekolojik koridoruna, su ve göl havzalarına, tarım ve orman alanlarına, kültürel

¹⁶ <https://www.haberler.com/kanal-istanbul-etki-alanindaki-tarihi-odabasi-ve-13055292-haberi/>

¹⁷ <https://www.ibb.istanbul/Uploads/2020/7/Kanalistanbul-CDP-deg%CC%86is%CC%A7iklig%CC%86i-Baskan-itiraz.doc>

¹⁸

https://www.kanalistanbul.gov.tr/images/uploads/50_soru_kanal_istanbul.pdf

varlıklarına, çevresine ve demografik yapısına geri dönüşü olmayan büyük zararlar verecektir. Bu

projenin tehdit niteliği taşıyan unsurları aşağıdaki gibidir:

- Kuzey Ormanları ekosistem bütünlüğü bölünecek, biyoçeşitliliği olumsuz etkileyecek, önemli canlı türlerinin yok olmasına neden olacaktır. Onlarca tür endemik bitki yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak, Kuzey Ormanları'nın doğal parçası olan yabani hayvanlar yaşam alanını kaybedecektir.
- Kanal projesinin inşaatıyla, 23 milyon metrekare orman alanı, 45 kilometre uzunluğunda ve ortalama 150 metre genişliğinde 136 milyon metrekarelik çok verimli tarım ve orman alanı yok edilecektir.
- İstanbul'un son su kaynakları, Trakya'nın Marmara bölgesinin önemli değerli sulak arazileri ve orman habitatu yok olacak ve bütünlüğünü kaybedecektir.
- Sazlıdere Baraj havzasının yaklaşık yüzde 60'lık kısmı kaybedilecek olması İstanbul'un toplam su ihtiyacının yüzde 10'unun yok olmasına neden olacaktır.
- Terkos Gölü'ne tuzlu su karışacak, dolayısıyla Terkos gölü su kaynağı olma özelliğini kaybedecektir.
- Kanaldan sızacak tuzlu su İstanbul'un stratejik rezerv olarak adlandırılan yeraltı suyu kaynaklarını da olumsuz etkileyecektir.
- Kırklareli akiferi de tuzlanacak, dolayısı ile proje alanı dışında kalan Trakya yeraltı suları da olumsuz etkilenecektir.
- Kanal İstanbul proje sahasında 1., 2., ve 3. derece deprem bölgeleri bulunmaktadır. 11 kilometre mesafeden Kuzey Anadolu fay hattı, 30 kilometre mesafeden Çınarcık fay hattı geçmektedir. Bu nedenle inşaat ile ortaya çıkacak aşırı yüklemeler fay hatlarında kırılmalar yaratacak ve deprem riskini arttıracaktır.
- İstanbul'da günde 10 bin hafriyat kamyonu trafiğe çıkacak ve hafriyat kamyonu sebebiyle kazalar, insan ölüm ve yaralanmaları artacaktır. Zaten son derece sorunlu olan İstanbul'un ulaşım sorunları çözülmeden yeni bir sorun alanı daha eklenecektir. Bu, aynı zamanda kentteki çevre ve trafik kirliliğinin artması anlamına gelmektedir.¹⁹

F11

¹⁹ <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/36257>

1.4. 1915 Çanakkale Köprüsü

1915 Çanakkale Köprüsü, Türkiye'nin Çanakkale ilini Lapseki ile Gelibolu ilçeleri arasında inşa edilmekte olan asma köprüdür. Çanakkale Boğazı'nın ilk ve Marmara Bölgesi'nin beşinci asma köprüsü olacaktır. 324 kilometrelik Kınalı - Tekirdağ - Çanakkale - Savaştepe otoyolu projesinin bir parçası olan 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu Projesi, Malkaa ile Çanakkale arasında 1915 Çanakkale Köprüsü'ü de içeren 88 kilometre otoyol ve 13 kilometre balantı yolundan oluşmaktadır. Yapımına 18 Mart 201'de başlanan köprünün inşaatı devam etmektedir. Köprü tamamlandığında orta açıklığı 2.023 m, toplam uzunluğu 3.563 m olacaktır.

Proje, Malkara yerleşiminin güneyinden, Şarköy'ün batısından geçtikten sonra güneybatıya doğru Evreşe'nin doğusundan Gelibolu Yarımadası'na ulaşmaktadır. Gelibolu'nun kuzeyinden geçerek ilerleyen otoyol, Kuzey Ormanları'nın 1. bölgesinde yer alan Sütlüce ile Lapseki arasında yer alan 1915 Çanakkale Köprüsü ile Asya yakasında Umurbey beldesine bağlanmaktadır.

Proje kapsamında; 1915 Çanakkale Köprüsü'nün yanı sıra, 2 adet yaklaşım viyadüğü, 4 adet betonarme viyadük, 12 adet

köprü, 43 adet üst geçit (1 adedi ekolojik üst geçit), 40 adet alt geçit, 238 adet çeşitli ebatlarda menfez, 12 adet kavşak (devlet yolu üzerindeki 6 adet kavşak dahil), 4 adet otoyol hizmet tesisi, 2 adet bakım işletme merkezi ve 7 adet ücret toplama istasyonu inşa edilmektedir.²⁰

1915 Çanakkale Köprüsü'nün ve beraberinde yapılan otoyolların Kazdağları'na ve Çanakkale'nin önemli tarım alanlarına büyük zarar verdiği ve vermeye devam edeceği açıktır. Bu projelerin tüm Marmara'nın özellikle Güney Marmara'nın çehresini değiştirdiği ve değiştirmeye devam edeceği bilinmektedir.

Proje kapsamında Şarköy - Evreşe bölgesinde yer alan tarım ve orman alanları yok edilmiş, tarım alanlarının bütünlüğü bozulmuş, Türkiye'nin tahıl deposu olarak bilinen Çanakkale ve Balıkesir bölgeleri yoğun bir yapılaşma baskısı ile tehdit altında bırakmıştır. Kısa vadede yaşanan ve yaşanacak bu sorunlara ek olarak uzun vadede etkileri devam edecek olan bu proje hem tehdit hem de tahrip niteliği taşımaktadır.

²⁰ <https://www.1915canakkale.com/hakkinda/proje-bilgisi>

1.5. Osmangazi Köprüsü

Gebze - Orhangazi - İzmir Otoyolu projesi kapsamında inşa edilen Osmangazi Köprüsü ya da İzmit Körfezi Köprüsü, Otoyol 5 kapsamında, İzmit Körfezi'ndeki Dilovası Dil Burnu ile Altınova Hersek Burnu arasında inşa edilen, 1.550 metre orta açıklığı ve 2.682 metre toplam uzunluğu olan asma bir köprüdür.²¹

Osmangazi Köprüsü için sadece Bursa'da 150 - 200 bin zeytin ağacı kesilmiş, sulu tarım arazileri, ormanlar ve meralar yok edilmiştir.²² Aynı zamanda Gebze - Orhangazi - İzmir otoyolunun geçtiği hat boyunca Kuzey Ormanları'nın Yalova mevkileri tahrip edilmiş, parçalanmıştır.

Ayrıca geçiş ücretleri için devlet tarafından verilmiş garantiden ötürü kamu kaynaklarına ciddi maliyetler yansımaktadır.

Osmangazi Köprüsü Kuzey Ormanları'nın Yalova'da bulunan kısmını parçalayıp, önemli sulu tarım arazilerini yok etmesi sebebiyle tahrip niteliğindedir. Ayrıca bölgede yoğun yapılaşma baskısı yarattığından tehdit niteliği de bulunmaktadır.

Bu mega projelerin ortak özelliği, nüfus hareketliliğinin Türkiye'nin kuzeybatı kesiminde yoğunlaştırması, doğal yapıya olan baskının ve tüm doğal hayatın hem yapılaşma hem de insan hareketliliği ile artması ve sonuç olarak hem doğal hem artan trafik ve azalan su ile yaşamsal hem de stratejik olarak büyük bir tehdit olmasıdır.

²¹ <http://koto.org.tr/kocaeli-ulasimi-cd-5c534709169de>

²² <https://www.evrensel.net/haber/287327/osmangazi-koprusu-sefasi-sirketlere-cefasi-halka>

2.1. Kömürlü Termik Santraller

Ekim 2016'da Çerkezköy - Silivri arası ile Tekirdağ Vize'de tarım ve orman alanı olan iki bölge, çevre düzeni planlarında yapılan değişikliklerle "enerji üretim alanı" ilan edilerek kömürlü termik santral yapılması planlanmıştır.²³ Çevre düzeni planlarında her iki alan da; "tarım arazisi" ve "orman alanı" olarak yer almakta ve "yer altı suları besleme alanı" kapsamında bulunmaktadır. Kömürle çalışan termik santral kurulmak istenen Trakya'da, özellikle sanayi ve kömür tüketiminin arttığı Keşan, Çerkezköy, Marmara Ereğlisi, Edirne ve Lüleburgaz gibi pek çok şehirde yılın büyük bölümünde hava kirlilik sınır değerleri aşıldığı görülmektedir.²⁴

Bu değişikliği takip eden dönem içinde, bölgede toplam üç kömürlü termik santral projesi için planlama süreci ve ikisi için de ÇED süreci başlatılmıştır. Projelerin ilanından itibaren, yurttaş kalacağı risklere ve bölgenin yeraltı sularının maruz kalacağı kirliliğe ve tükenme riskine işaret eden bir karar almıştır. Danıştay, kararını kömürlü termik

dayanışma örgütlenmeleri, sivil toplum kurumları, yerel, bölgesel ve ulusal inisiyatifler ve çeşitli seviyelerden karar vericiler, bölgede kömürlü termik santral planlarına karşı çıkmış, kamuoyu çalışmaları ve hukuki itiraz süreci başlatmış, projelere karşı davalar açılmıştır.²⁵

Bu sürecin sonunda, Çerkezköy'de planlanan proje Şubat 2019'da, Kırklareli Dokuzhöyük Köyü yakınında planlanan proje de Eylül 2020'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından "mevzuattan iade / iptal" edilmiş ve dosyaları kapatılmıştır. Kırklareli'nin Vize ilçesi civarında planlanan projenin ÇED sürecinde ise bir gelişme yaşanmamıştır.

Temmuz 2020'de ise bölgede kömürlü termik santral yapılmasının önünü açan Çevre Düzeni Planı değişikliğinin yürütmesi, Danıştay 6. Dairesi tarafından durdurulmuş; çevrenin karşı karşıya

²³ <https://www.evrensel.net/haber/296051/son-darbe-termik-santrallerle-vuruluyor>
<https://www.temizhavahakki.com/wp-content/uploads/2020/09/Kara-Rapor-2020-Son27082020.pdf>

²⁴ <https://www.saraygazetesi.com/trakyada-hava-kirliligi-hassas-seviyeye-ulasti/>

²⁵ <https://bianet.org/bianet/ekoloji/205268-cerkezkoylulerin-direnisi-kazandi-termik-santral-projesi-iptal-edildi>

santral projelerinin Ergene Havzası için sürdürülebilirlik ilkesine ve kamu yararına aykırı olduğu görüşüne dayandırmıştır.²⁶

Bu kararla birlikte Trakya, kömürlü termik santral tehdidinden en azından şimdilik kurtulmuştur. Yurttaşların ve sivil toplumun birlikte verdiği mücadele sonucu, projelerin yarattığı aşağıdaki tehditler bertaraf edilmiştir:

- Kuzey Ormanları'nın İstanbul parçasına geçiş niteliği taşıyan İğneada – Silivri hattındaki biyoçeşitliliği, yeraltı ve yerüstü su sistemleri ve Istrancalar'dan esen rüzgarların taşıdığı orman havasının ve yarattığı temiz hava sisteminin üzerindeki geri dönülmez tahribat,
- Santrallerde yakılması planlanan, kalorifik değeri çok düşük olan ve içinde 40'tan fazla

ağır metali barındıran linyitin yakılmasıyla ortaya çıkacak zehirli salımlar ile sağlık üzerindeki uzun süreli tahribat,

- Santrallerin yaratacağı hava kirliliğine bağlı olarak 11 bin 230 erken ölüm,
- Yaklaşık 100 yıl faaliyet gösterecek 3 santralin iptaliyle, bu zaman zarfı boyunca ortaya çıkacak ek yeraltı ve üstü su kaynakları kirliliği ve tükenme riski,
- Mutlak tarım toprağı olan ve büyük ova koruma planlarıyla korunan bölgede tarıma inecek öldürücü darbe önlenmiştir.²⁷

Kömürlü elektrik santralleri, Kuzey Ormanları coğrafyası için tehdit ve tahrip niteliği taşımaya devam etmektedir.

²⁶ <https://www.birgun.net/haber/danistay-dan-santrala-izin-yok-309469>

²⁷ <https://www.greenpeace.org/turkey/basin-bultenleri/trakyada-buyuk-zafer-kirklarelindeki-komurlu-termik-santral-projesi-de-iptal-edildi/>

2.2. Nükleer Santral

Yaklaşık 10 yıldır Kuzey Ormanları'nın Kırklareli Demirköy ilçesi İğneada mevkilerine yapılması planlanan üçüncü nükleer güç santrali, sadece Trakya'yı değil başta Marmara ve Kuzey Ege olmak üzere tüm ülkeyi tehdit etmektedir.

Trakya'ya Nükleer Güç Santrali projesi ilk kez dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız tarafından 2011'de gündeme getirilmiştir.

Daha sonra 2015 yılında yeniden gündem olan ve Kuzey Ormanları'nda ağır tahribe yol açacak bu projeye karşı WWF, DAYKO ve KOS gibi ekoloji örgütleri ve yöre halkı birçok eylem ve etkinlik gerçekleştirmiştir.²⁸

13 Haziran 2018'de CNN Türk'teki programda soruları yanıtlayan dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak detayları yıl içinde açıklayacakları projenin büyük enerji kullanımı nedeniyle büyük ihtimalle Trakya Bölgesi'nde yapılacağını ifade etmiş Milli Park statüsündeki 3.155 hektarlık Longoz ormanları, Istranca Dağları'ndan Karadeniz sahillerine

ve bu tehdit niteliği taşıyan proje yeniden gündem olmuştur.

14 Ağustos 2018'de basında yer alan haberde ise; İğneada'da Çin'in nükleer santral inşa etmesi planlandığı ve santrali Çin Nükleer Teknik Şirketi'nin (SNPTC) yapmasının beklendiği, santral kurulu gücünün 4 bin 800 megavat olacağı ve Türkiye ile Çin arasında imzalanacak elektrik alım garantili anlaşmayla hayata geçirilmesinin hedeflendiği belirtilmiştir.²⁹

İğneada Longoz (Subasar) Ormanları, Kuzey Ormanları coğrafyasının Önemli Doğa Alanlarının (ÖDA) en önemlilerinden biri olan Kuzey Ormanları'nı tehdit eden bu nükleer santral projesinin planlandığı bölgede bulunmaktadır. Longoz Ormanları, Trakya'daki Istranca Dağları'nın en batısında yer alan Kırklareli Demirköy ilçesi mevkileri içinde yer almaktadır.

doğru akan derelerin taşıdığı alüvyonların birikmesi ve mevsimsel olarak sular altında kalması sonucu

²⁸ <https://m.bianet.org/bianet/toplum/168312-igneeda-da-nukleeri-gecin-tek-bir-longoza-bile-dokunamazsiniz>

²⁹ <https://www.haberturk.com/rusya-dan-nukleerde-yeni-hamle-2102851-ekonomi>

oluşmuş, "Longoz" tipi ormanlığın dünyadaki üç örneğinden biridir. İğneada önemli kuş göç yolları üzerinde ve değişik bitki, hayvan türlerine yaşam alanı oluşturmasıyla yüksek biyolojik çeşitlilik değerleri de içermektedir.³⁰

Mersin Akkuyu'da ağır doğa tahribatı yapılarak inşaatına başlanan, Sinop İnceburun'da ise büyük bir orman kıyımı yapıldıktan sonra beklemeye alınan nükleer güç santralleri dünyadaki canlı yaşamını tehdit eden en büyük unsurlardan biridir.

Önemli ekolojik alanları yok olma tehdidi ile karşı karşıya bırakan bu projenin dünyadaki diğer örneklerine bakıldığında, bugüne kadar dünyada üçü büyük olmak üzere onlarca irili ufaklı nükleer kazalar yaşanmıştır: ABD'de Üç Mil Adası, Sovyetler Birliği'nde Çernobil, Japonya'da Fukuşima. Bu kazalar 10 binlerce insan ve sayısız canlının ölümüne, milyonlarcasının ciddi sağlık problemleri yaşamasına, 10 milyonlarca insanın evsiz kalmasına ve doğanın geri dönüşü olmayan büyüklükte tahrip olmasına neden olmuştur.³¹

Çernobil ve Fukuşima kazalarından sonra tüm dünyaya radyasyon yayılmış, Japonya'da birçok gıdada yüksek seviyede kanserojen sezyum maddesi

tespit edilmiştir. Çernobil'den yayılan radyasyon yüklü hava hareketleri başta Karadeniz ve Trakya olmak üzere tüm Türkiye'yi etkisi altına almıştır. 2006 yılında Türk Tabipler Birliği ve Hopa Belediyesi'nin yaptığı araştırma, 2002 - 2005 yılları arasında Hopa'da meydana gelen ölümlerin yüzde 47.9'unun kanser kaynaklı olduğunu ortaya koymaktadır.³²

Nükleer santrali merkez alan beş km. çapındaki bir alanda yaşayan, beş yaşın altındaki çocukların kansere yakalanma olasılığı beklenenden 1.6 kat, lösemiye yakalanma olasılığıysa 2.2 kat daha fazladır. Almanya'da yapılan KIKK araştırmasına göre söylendiğinin aksine kaza veya sızıntı yapmamış bir nükleer santral bile tehlikelidir.³³

Nükleer santralden çıkan atıklar arasında 244 bin yıl boyunca radyasyon yayacak plütonyum - 239 gibi nükleer atıklar bulunmaktadır.³⁴Bu radyoaktif atıkların canlılara zarar vermeden binlerce yıl nasıl saklanacağı bilinmemektedir. İzmir Gaziemir'de yaşanan nükleer atık skandalı, Türkiye'nin nükleer atık sorunuyla baş edemeyeceğini ve nükleer atıkların doğadan yalıtımının ne kadar sorunlu olduğunu göstermiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamada İğneada'ya nükleer santral yapımının yeniden gündeme geldiğini vurgulaması, İğneada Nükleer Santrali'nin Kuzey Ormanları'nı ve dünyadaki birkaç örnekten biri olan Longoz Ormanlarını, yaban hayatını ve tüm canlı türlerini yok etme tehdidi ile karşı karşıya olduğunu bir kez daha göstermiştir.

³⁰ <https://www.cekulvakfi.org.tr/makale/su-basar-orman-kavrami-ve-igneada-longozlari>

³¹ <https://m.bianet.org/bianet/print/195762-nukleer-3-4-kat-pahaliya-gelecek-tonlarca-radyoaktif-atik-mersin-e-kalacak>

³² https://ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=6643fbac-9232-11e7-b66d-1540034f819c&1534-D83A_1933715A=ce44f007df9ab24c2fd93de1f565792d8f3a6c02

³³ https://www.emo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=63119

³⁴ <https://m.bianet.org/bianet/print/195762-nukleer-3-4-kat-pahaliya-gelecek-tonlarca-radyoaktif-atik-mersin-e-kalacak>

2.3. Rüzgar Enerji Santralleri (RES)

Türkiye'de ilk rüzgar enerji santrali (RES) 1998 yılında kurulmuş olsa da RES'lerin yoğunluklu olarak gündeme gelmesi 2005 yılında olmuş ve RES'leri teşvik etmeye yönelik kanun çıkarıldıktan sonra yeni rüzgar enerji santrallerin kurulması hız kazanmıştır. Ardından 2010 yılında YEK yasası (Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun) gündeme gelmiştir.³⁵Rüzgar enerjisine yönlendirilmesi amacıyla çıkarılan bu yasayla beraber rüzgar santralleri 2010 yılından sonra artış göstermiştir.

Türkiye'nin hemen her bölgesine projelendirilen RES'ler Kuzey Ormanları coğrafyasında da yoğun olarak kurulmuştur.

RES türbinleri, meralara, tarım alanlarına, ormanlık alanlara, kültür ve turizm bölgelerine, yaşam alanlarının çok yakınına, hatta yerleşimlerin içine dahi kurulmaktadır. Ağaç kesimleri, arazi betonlaşması,

ekosistem tahribatı gibi birçok çevresel etken de diğer tehdit ve tahrip boyutunu oluşturmaktadır. Pek çok ülke, özellikle sağlık etkilerinin meydana gelmesinin engellenmesi için RES'lerin yaşam alanlarından uzaklıklarına (setback) ilişkin yasal düzenleme yapmaktadır.³⁶

RES'ler canlı yaşamına zarar vermekte, özellikle göçmen kuşlar ve arılar rüzgâr santrallerinden olumsuz etkilenmektedir. Yanlış bölgeye kurulan RES'ler, kuşların göç yollarının değişmesine ve RES yapılan bölgelerde habitat değişmesine sebep olmaktadır.

RES'lerin insan sağlığına da zarar verdiği bilinmekte olup, kulak çınlaması, baş dönmesi atakları, dengesizlik, çarpıntı, bulantı, asabiyet, gürültü, düşük frekanslı ses ve gölge etkileri nedeniyle meydana gelen ve "rüzgar türbini sendromu" olarak adlandırılan sağlık sorunları başta gelmektedir. Ayrıca

35

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5346.pdf>

36

<https://www.bursadabugun.com/haber/kayisoglu-bursa-nin-dagi-tasi-res-ler-icin-kamulastirilacak-1156401.html>

rüzgar türbinlerinin çıkardığı ses uçak motorlarını andırır ve sürekli olduğundan, bu türbinlerin yerleşim alanlarından uzakta olması gerekmektedir. Rüzgar enerjisiyle büyük ölçülerde elektrik üretimi, rüzgâr hızının azalması, toprak neminin yükselmesi, bütün bu olumsuzluklar sonucu ekosistemin etkilenmesi habitatların kaybı veya zarar görmesi ile sonuçlanacaktır.³⁷

Biyçeşitlilik bakımından en değerli ve acil olarak korunması gereken Avrupa'nın en önemli ormanlarından biri olan Kuzey Ormanları'nda, özellikle Trakya bölgesinde kurulan RES'lerin santral

inşası, enerji nakil hatları, dev direk ve pervanelerin nakliyesi için yeni açılan veya genişletilen yollar nedeniyle 100 binlerce ağaç kesilmekte, orman ekosistemi bütünlüğü parçalanmakta ve zarar görmekte, yaban hayatı tehdit altına girmektedir. Saray'ın Güngörmez köyünde yapılan her bir RES tribünü için 1 hektar ağaç kesilmiştir. 15 RES bulunan bölgedeki santrallerin sayısının 26'ya çıkarılması hedeflenmektedir.³⁸ Silivri Danamandıra köyünde RES için ayrılan alanın tamamının orman olan ve kayın, meşe, gürgen ve dişbudak ağaçlarından oluşan 738 hektarlık bir alan olduğu çarpıcıdır.³⁹

Rüzgar elektrik santralleri, Kuzey Ormanları'nı bölmüş, parçalamış, canlı türlerinin yaşam alanlarını yok etmiş, yaban hayatına zarar vermiştir. Bunlara ek olarak ise; önemli kuş popülasyonlarını, arı türlerini

de yok olma tehdidi ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu sebeple RES'ler hem tehdit hem de tahrip niteliği taşımaktadır.

³⁷ <http://www.windturbinesyndrome.com>

³⁸ <https://www.saraygazetesi.com/15-res-az-geldi-11-adet-daha-yapilacak/>

³⁹ <https://kuzeyormanlari.org/2017/08/03/termik-yetmedi-simdi-de-res-silivrinin-dogasina-saldiri-sancak-holdingle-buyuyor/>

Kuzey Ormanları coğrafyasında kurulan RES'ler

Kırlareli	Kıyıköy Rüzgar Santrali Vize Rüzgar Santrali Vize (Airres) Rüzgar Santrali Kaladere Rüzgar Santrali Merkez Rüzgar Santrali Vize Evrencik Rüzgar Santrali	Tayakadın Rüzgar Santrali Mahmut Şevket Paşa Rüzgar Santrali Şile Rüzgar Santrali Sakarbayır Rüzgar Santrali Boğaziçi Üniversitesi Rüzgar Santrali Ayyıldız Rüzgar Santrali
Tekirdağ	Balabanlı Rüzgar Santrali Kıyıköy Rüzgar Santrali Sarıkaya Rüzgar Santrali Barbaros (Şarköy) Rüzgar Santrali Kızılcaerzi Rüzgar Santrali Saray Rüzgar Santrali Karatepe (Çorlu) Rüzgar Santrali Garanti İplik Rüzgar Santrali Derby Rüzgar Santrali	Çatalca Rüzgar Santrali Çanta Rüzgar Santrali Yamaçtepe Rüzgar Santrali Küptepe Rüzgar Santrali İstanbul Rüzgar Santrali Adapazarı Rüzgar Santrali Geyve Rüzgar Santrali Gökdağ Rüzgar Santrali
İstanbul	Silivri Rüzgar Santrali Çatalca Rüzgar Santrali Kemberburgaz Rüzgar Santrali Gaziosmanpaşa Rüzgar Santrali Çataltepe Rüzgar Santrali Tepe Rüzgar Santrali G Rüzgar Santrali Ömerli Rüzgar Santrali Küptepe Rüzgar Santrali	Sakarya Süloğlu (Lalapaşa) Rüzgar Santrali Subaşı (Uzundere) Rüzgar Santrali Şadıllı (Keşan) Rüzgar Santrali Boreas (Enez) Rüzgar Santrali Hamzabeyli Rüzgar Santrali Kocaeli Edirne Bandırma RES Bandırma Kurşunlu Bandırma 3 RES Erdek RES Balıkesir

2.4. Jeotermik Enerji Santralleri (JES)

Yerin derinliklerinde bulunan ve sıcak bölgelerden çıkan, yeryüzüne doğru yayılan iç ısı jeotermal enerjidir. Jeotermal enerji fosil yakıtlara alternatif olarak doğaya zarar vermeyen, temiz ve yenilenebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilmektedir fakat üretim sonucunda ortaya çıkan kimyasalların doğaya ve insana zarar vermemesi için, jeotermal akışkanlardan enerji elde edildikten sonra su, toprak veya hava ile etkileşime girmeden mutlaka yer altına geri “enjekte edilmesi” gerekmektedir. Bu re-enjeksiyon yöntemi (geri basma) uygulanmadığı durumda doğaya ve insan yaşamına çok ciddi zararlar vermektedir. Fakat bu yöntem maliyetli olması gerekçesiyle uygulanmamakta, bu yöntem yerine Türkiye’deki JES atıklarının bertaraf edilmesi, nehirlere ve su kaynaklarına verilerek sağlanmaktadır.⁴⁰

Türkiye, jeotermal enerji kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Kuzey Ormanları’nı kapsayan

bölgede şu anda jeotermal enerji santrali bulunmamakta, fakat bölgede sıcak su rezervleri olduğu bilinmektedir, dolayısıyla Kuzey Ormanları coğrafyası olası JES projeleri ile tehdit altındadır.

2014 yılında Kırklareli’nde Trakya bölgesinin ilk jeotermal su kaynağı bulunmuştur. Yine 2019’da Sakarya’da 20 bin hektara yakın bir alan için JES sondajı için arama ruhsatı verildiği bilinmektedir.⁴¹

Marmara bölgesinin verimli arazilerinde, sulama alanlarının içerisinde ya da yakınında yer alacak olası jeotermal enerji santrallerinde ortaya çıkan ve yüksek kimyasal madde içeren sıvı ve gaz atıkların re-enjeksiyon yapılmadan doğrudan toprağa, yeraltı sularına ve nehirlere salınma tehlikesi bulunmaktadır. JES’ler Kuzey Ormanları’nın birinci sınıf tarım toprakları, doğası ve canlı yaşamı için tehdit niteliğini sürdürmektedir.

⁴⁰ <https://www.wwf.org.tr/?10120/Jeotermal-enerji-tehdit-olmasin>

⁴¹ <https://www.bizimsakarya.com.tr/guncel/jeotermal-tehdit-h51506.html>

2.5. Hidroelektrik Enerji Santralleri (HES)

Hidroelektrik enerji santralleri (HES) su gücünden enerji elde edilmesini sağlar; HES'ler akarsulara ve baraj göllerine inşa edilerek hızlı akan suyun enerjisini elektrik enerjisine dönüştüren yapılardır.

Türkiye’de HES inşaatları için binlerce ağaç kesilmekte ve suyun kullanım hakkı özel şirketlere verilmektedir. Yapım aşamasında, üzerine inşa edilecek dere, kanallar ile başka bir yöne akıtılmakta ve bu işlem ekosistem bütünlüğünü bozarak ormanlara zarar vermektedir.

Kimi projelerde inşaat sırasında çıkan hafriyat atıkları belirlenen alanlarda depolanmak yerine zaman kısıtlaması, ulaşım masrafı ve denetim mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle direkt proje yapılan suya dökülmektedir. Bu işlem dere yatağının dolmasına; dolayısıyla sudaki oksijenin yok olmasına ve sucul canlıların ölümüne sebep olmaktadır.⁴²

Bazı HES projelerinde ise nehirlerdeki su kilometrelerce öteye borularla taşınır ve yaban hayvanları içme sularına ulaşmak için epey yol kat etmek zorunda kalırlar ve özellikle mevsimsel göç sırasında güçlüklerle karşılaşılırlar.

HES’lerin faaliyeti sırasında barajlarda yüksek oranda buharlaşma meydana gelmektedir. Bu buharlaşmada çevre yörelerdeki toprakların tuz oranını artırmakta ve tarım topraklarının verimliliğini azaltmaktadır.

HES’lerin inşa edildiği bazı bölgelerde sel ve erozyon oluşumunda artış gözlenmiştir. Bunun sebebi erozyonu önleyecek ağaçların kesilmesi ve akarsu civarındaki toprak bütünlüğünün bozulmasıdır.

Yeraltı sularını besleyen nehir sularının doğaya değil, santrale aktarılmasından dolayı yeraltı suyu miktarı düşer ve bu durumdan nehir civarındaki bitki örtüsü ve yaşamı buna bağlı olan diğer sucul ve yarı sucul canlılar olumsuz etkilenir.

42

https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/a55289d74208d8b_ek.pdf

Sucul canlılar hayatlarının belirli dönemlerinde göç yaparlar. Balıkların göçünün en önemli aşaması üreme sırasında yaptıkları göçtür. HES'ler balıkların akarsulardaki hareketlerinin hemen hepsinin aksamasına neden olur. Balıkların üreme göçü sırasında yaşadıkları bu kısıt, türlerinin yok olmasına sebep olmaktadır.

Kuzey Ormanları coğrafyasında henüz hidroelektrik santral projesi bulunmamaktadır. Fakat bölge, tatlı su

kaynakları açısından zengin bir bölgedir. Geçtiğimiz yıllarda Tekirdağ - Ergene bölgesinde kurulacak HES projesi için bölgedeki bazı taşınmazların kamulaştırılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca Kocaeli Sungurlu'da yapılması planlanan, köyleri su altında bırakarak 35 bin ağacın kesilmesine neden olacak baraj projesinde hidroelektrik santral de bulunmaktadır.⁴³

HES'ler Kuzey Ormanları coğrafyası, doğası ve canlı yaşamı için tehdit niteliğini korumaktadır.

⁴³ <https://www.seskocaeli.com/haber/4145208/sungurlu-barajini-bakanlik-onayladi-34-bin-500-agac-kesilecek>

3. Barajlar

Marmara Bölgesi su kaynaklarının hemen hepsi Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunmakta, içindeki dağ silsilelerinden doğan temiz kaynak sularıyla beslenmektedir. Yaklaşık 80'nin üzerindeki göl, gölet ve barajdan oluşan bu kaynaklar; içme suyu olarak, tarımsal sulamada ve sanayi üretiminde kullanılmaktadır.

Başta İstanbul olmak üzere Marmara Bölgesi'nin hemen tüm kentleri, inşaat rantına dayalı neoliberal kentleşme politikalarının sonucu olarak nüfus yığılması ve buna bağlı olarak altyapı ve kaynak yetersizliği ile karşı karşıya kalmıştır.

3. Köprü, Kuzey Marmara Otoyolu, Çanakkale Köprüsü gibi mega rant projelerinin de tetiklediği kontrolsüz inşaat faaliyetleri, yine bu şehirlerin su kaynağı olan akarsu, göl ve baraj çevrelerini ve bunları besleyen su havzalarını yoğun olarak işgal ve tahrip etmektedir.

Bölgede kurulu Organize Sanayi Bölgesi ve sanayi tesisleri bu göl ve barajlarla birlikte yeraltından aşırı su kullanımı yapmaktadır. Ayrıca bölgedeki istisnasız

tüm su kaynakları kimyasal atıklarını suya salan sanayi tesislerinin tahribi altındadır.

Ayrıca son yıllarda etkisini giderek arttıran iklim krizi ise bir yandan bölgesel yağışları azaltmakta bir yandan da biriken suyun hızla buharlaşmasına neden olmaktadır. Bölge, bir su krizine doğru hızla gitmektedir.

Yanlış kararlar sonucunda yaşanan susuzluk, yine bir diğer yanlış karar olan "taşımaya suyla" çözülmeye ve bölgenin tüm suyu bir beton denizi haline gelmiş İstanbul'a aktarılmaya çalışılmaktadır. Kırklareli'den Düzce'ye kadar Kuzey Ormanları su kaynakları, yine ormanı tahrip ederek açılan dev boru hatlarıyla İstanbul'a taşınmaktadır.

Taşımaya suyun da bir çözüm olmadığı anlaşılınca bu kez yeni barajlar yapma yoluna gidilmektedir. Her bulunan akarsuyun önünün barajlarla kesilmesi, susuzluğa bir çözüm olmadığı gibi, Kuzey Ormanları'nın doğal su rejimini bozmakta ve su toplama kapasitesini azaltmaktadır.

Kuzey Ormanları'nın Kırklareli Demirköy ilçesi Karanlık Vadi Rezve Deresi mevkileri İstanbul'a

aktarılmak üzere bölgeyi su altında bırakacak bir barajın tehdidi altındadır.

Kuzey Ormanları'nın Kırklareli Demirköy ilçesi İncesirt Köyü bölgesinde bulunan ve Istrancalar ekosisteminin güney bölgesinde yer alan Karanlık Vadi'de İstanbul'un su ihtiyacını karşılamak amacıyla Balaban Baraj Projesi planlanmaktadır. Karanlık Vadi, Velika ve Büyükdere nehirlerinin birleşerek Rezve Deresi'ni oluşturduğu önemli su havzalarımızdandır. Üzerinde baraj projesi bulunun Rezve ve Velika nehirleri aynı zamanda birinci derece koruma statüsündedir. Söz konusu baraj projesinin gerekçesi olarak Kanal İstanbul projesiyle beraber İstanbul'da ortaya çıkacak olan içme suyu ihtiyacının karşılanması gösterilmektedir.

Balaban baraj projesi hali hazırda Istrancalar bölgesinde planlanan diğer baraj projelerinin kümülatif etkisiyle birlikte Istrancalar ekosisteminin karşı karşıya kaldığı en büyük tehditlerden biri olarak önümüzde yer almaktadır. Rezve deresi Türkiye ile Bulgaristan arasındaki sınır hattını oluşturmakta olup ilgili baraj projesi sınıra yaklaşık 2.5 km mesafede yer almaktadır. Bu durum ileride Türkiye ile Bulgaristan arasında büyük bir su krizine sebep olabilecektir.

Kuzey Ormanları'nın Kocaeli Kandıra ilçesi Sungurlu Ovası mevkileri İstanbul'a aktarılmak üzere bölgeyi su altında bırakacak bir barajın tehdidi altındadır.

Proje gerçekleşirse verimli tarım topraklarının bulunduğu Sungurlu Ovası (ve 18 köy) sular altında kalacak, 650 yıldır bölgede tarım yapan, ormanla iç içe yaşayan binlerce köylü göç etmek zorunda bırakılacaktır.⁴⁴

Kanal İstanbul isimli yeni mega proje kapsamında Sazlıdere Barajı'nın tamamen yok edilmesi, onun yerine yine Kuzey Ormanları'nın yakın bir mevkisini sular altında bırakacak yeni baraj yapılması planlanmaktadır.

Bir yandan artık sınırlarını kat kat aşmış olan bölge nüfusunu daha da arttıracak politikalarda ısrar edilmekte, diğer yandan artan su ihtiyacını karşılamak için bölgeye yeni barajlar planlayarak Kuzey Ormanları coğrafyasının asırlar boyunca oluşmuş doğal yeraltı ve yerüstü su hareketlerine geri dönülmez zararlar verilmektedir. Ayrıca bu barajlar, yapımında ihtiyaç duyulacak inşaat malzemesini karşılamak üzere yine Kuzey Ormanları'na açılacak taş ocakları ile ikinci bir tahribata neden olmaktadır.

Son olarak Kuzey Ormanları'nın Yalova mevkilerine yapılmak istenen Kınalı ve Karadere Barajları'nda kullanılacak inşaat malzemesinin temini için yine Kuzey Ormanları'nın kadim kayın ağaçlarıyla kaplı Kızderbent mevkilerine taş ocağı açılmak istenmektedir.

Barajlar Kuzey Ormanları coğrafyası için hem tehdit hem tahrip yaratan etkenlerden birisidir.

44

<https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1311886/18-koy-ve-tarim-arazileri-su-altinda-kalacak>

4. Madencilik Faaliyetleri

Kuzey Ormanları coğrafyası, sanayi faaliyetlerinin merkezi haline getirilen Marmara kentlerinin plansız ve büyük bir hızla büyütüldüğü uzun yıllar boyunca, ihtiyaç duyulan inşaat malzemesini sağlamak üzere tahrip edilmiştir.

Özellikle son 10 yılda hemen hepsi orman yıkımıyla inşa edilen; 3. Köprü, 3. Havalimanı, Kuzey Marmara Otopanı, Osmangazi Köprüsü, Avrasya Tüneli, Çanakkale Köprüsü, Rus Doğalgaz Boru Hattı gibi mega rant projelerine gereken inşaat malzemesini sağlamak için yine Kuzey Ormanları'nın onlarca mevkiine yeni taş/maden ocağı açılmış, faaliyette olanların ise kapasite artırımları sağlanmıştır.

Mega rant projeleri için başta İstanbul olmak üzere tüm bölgede konut, idare, ticaret ve sanayi fonksiyon ve alanlarının kuzeye doğru kaydırılmaya / genişletilmeye çalışılması, kentsel dönüşüm adı altında kent mekanının tümüyle bir inşaat şantiyesine dönüştürülmesi, özellikle kentsel alana görece yakın olan Kuzey Ormanları mevkiilerinin madencilik faaliyetlerine açılmasını da beraberinde getirmiştir.

İstanbul'un en önemli su toplama havzalarından, temiz hava koridorlarından biri olan Cendere Deresi/Vadisi yukarıda sayılan tahriplere uğrayan mevkilerimizden sadece biridir. Vadi 5 yıl içinde inşaat şirketleri tarafından işgal edilmiş, şehre kuzey ormanlarının nefesini taşıyan en önemli soluk borularından biri adeta cam ve beton bloklarla tıkanmıştır. İnşaat yağmasının hızla tamamlanması için de yine vadiyi saran Belgrad Ormanı mevkiilerinde bir çok yeni taş ocağı açılmış, faaliyette olanların kapasiteleri yine hızla arttırılmıştır. Cendereyle birleşen Ayazağa Deresi/Vadisi de aynı şekilde inşaat işgaline ormanları da taş ocağı yağması altında kalmıştır.

Kuzey Ormanları'nın tüm bölgeleri yoğun bir taş ocağı saldırısı altındadır. Kuzey Ormanları içinde ve çevresinde sürdürülen inşaat projelerinde ihtiyaç duyulan tüm malzeme yine orman kaynakları tahrip edilerek sağlanmaktadır. Adeta bir kanser gibi orman içinde yayılan ve kapasite artırımları ile giderek büyütülen taş ocakları Kuzey Ormanları'nın dört bir yanını sarmış durumdadır.

Taş çıkarılırken kullanılan patlayıcılar, servis yolları, kamyonların yarattığı gürültü ve trafik, orman ekosisteminin büyük ölçüde tahrip etmesinin yanı sıra, orman köylerini de yaşanmaz hale getirmektedir. Neredeyse her köyün yakınındaki orman ve mera alanına en az bir maden ocağı açılmış bulunmaktadır. Bazı köylerde iki, üç veya dördüncü maden ocağını durdurmak için köylü savunmaya geçmektedir.

Maden ocakları yine Kuzey Ormanları göllerinin çevrelerini ve su havzalarını tahrip etmekte, kuraklık ve su krizini yaratan en önemli etkenlerden biri haline gelmektedir. Su kıtlığı yeni barajların yapımını tetiklemekte, barajlar için gereken inşaat malzemesi ormana yeni ocaklar açılarak sağlanmaktadır. Tahribat, birbirini besleyerek büyüyen, katlanarak artan bir sarmala dönüşmüştür.

Maden ocaklarının Kuzey Ormanları üzerindeki kümülatif etkisi ise çok daha büyüktür. Verilen bölgesel ruhsat izinleriyle Kuzey Ormanları'nın birçok bölgesinde büyük habitat parçalanmaları yaşanmakta, orman küçük parçalara bölünerek giderek orman niteliğini kaybetmektedir.

Kuzey Ormanları'nda çok zor koşullar altında varlığını sürdürmeye çalışan yaban hayatı da madencilik faaliyetleri yüzünden tehdit altındadır. Yaban hayatın çekildiği en iç bölgeler bile maden şirketlerine açılmakta, kaçacak yer bulamayan pek çok yaban hayvanı, hafriyat kamyonlarının ya da dinamitle patlatılan bir kaya parçasının altında can vermektedir.

Kazı, aktarma ve taşıma araçlarının gücü ile kapasitelerinin gelişmesi açık ocak işletmelerinin yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Taş/maden ocaklarının çevreye etkileri aşağıda belirtilmiştir.

1. Taş ocağı yarmalarının etkileri

- 1.1. Suyun sızma/akış yollarının kesilmesi ve yarmadan su kaybı
- 1.2. Yarmadan buharlaşmanın toprak suyu kaybına ve ağaçlara etkileri (ağaçlarda verim kaybı ve giderek kuruma)

2. Patlatma ile oluşan sarsıntı etkileri

- 2.1. Suyun sızma/akış yollarının değişmesi
- 2.2. Deprem etkisi (Yakın yerleşim alanlarına etkileri)

3. Atık/artık materyalin düzensiz yığılması

- 3.1. Düzensiz yığılma ve yığılan materyalin göçmesi
- 3.2. Vadiyi kirletme ve yok etme etkileri
- 3.3. Suyu kil ile kirletmek (Deniz, göl veya dereye kil kirliliği ile balık ilişkisi)

4. Toz etkisi (Bitki yapraklarına ve döllenmeye olan olumsuz etkileri)

- 4.1. Kıрма, eleme işlemi ve yığınlardan uçan toz (Torba filtre ve ıslatma)
- 4.2. Kamyon nakliyatı ile oluşan toz

5. Çakıl ocaklarında yıkama ve killi su sorunu

6. Gürültü etkisi

7. Arta kalan çukurun düzenlenmesi gerekliliği ve zorluğu

8. Yaban hayata etkisi

- 8.1. Bölgede yaşayan memeli hayvanlarda göç etkisi
- 8.2. Üremelerin azalması
- 8.3. Patlatmaların etkisi (yaralama/öldürme)⁴⁶

Bu etkileri ile her geçen gün Kuzey Ormanlarında kendini gösteren maden ocakları, hem tehdit hem de tahrip etmeye devam eden unsurlardandır.

⁴⁵ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/tas-ocaklarinin-telifisi-yok-192029>

⁴⁶ Açık taş ocağı işletmesinin çevreye etkileri ve sürdürülebilirliği / Prof Dr. Doğan Kantarcı / Mart 2015

5. Sanayi Faaliyetleri

Kuzey Ormanları'nın güneyinde yer alan pek çok ova, vadi, dere yatağı, özellikle İstanbul, Kocaeli gibi plansız ve aşırı büyüyen kuzey Marmara şehirlerinin sanayi tesisleriyle dolmuştur. Her gün tonlarca suyu tüketen, ormana ve komşu ekosistemlere zarar veren sanayi tesisleri/bölgeleri bir yandan da Ergene, Cendere, Dil dereleri gibi Kuzey Ormanları'ndan doğan nehirleri öldürmekte, Dilovası gibi ormana komşu insan yerleşmelerini zehir içinde bırakarak tahrip etmektedir. İstanbul'dan desantrile edilen yani çıkartılmaya başlanan sanayi tesisleri hızla Sakarya, Düzce, Çorlu, Çerkezköy gibi Kuzey Ormanları'na sınır olan kent çevrelerine yerleştirilmektedir. Kuzey Ormanları'nın doğu ucundaki Acarlar Longozu havzasında bulunan tarım topraklarına yapılmak istenen Makinacılar Organize Sanayi Bölgesi buna bir örnektir.

Kuzey Ormanları'nın Ergene Havzası yılların biriktirmiş olduğu sanayi kirliliği ile yoğun tahrip altındadır. 4. sınıf su kalitesine sahip olan Ergene Nehri'nin debisi endüstriyel atıkların deşarjı ile 3 – 4 katına çıkmaktadır. Bu kirlilik ve sanayideki aşırı su tüketim baskısı bölgedeki ekosistemin geri döndürülemez ölçüde zarar görmesine, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin olumsuz etkilenmesine sebep

olmaktadır. Kuzey Ormanları'nın Kocaeli ilindeki sanayi baskısı da gerek doğal kaynaklarımızın plansızca tüketimi gerekse saçtığı zehirli kimyasallar ile bölgedeki canlı yaşamına karşı büyük bir risk yani tehdit oluşturmaktadır. 2019 yılında çevresel etki değerlendirme (ÇED) olumlu kararı alınan projelerin sektörel dağılımına bakıldığında, ÇED olumlu kararının % 45'inin sanayi sektöründen oluştuğunu görmekteyiz. Bölgedeki sanayi kuruluşlarının aldıkları cezaların dağılımına bakıldığında ise; suyun kullanımı ile ilgili cezaların % 29, atıklarla ilgili verilen cezaların % 54 oranında olduğu kayıtlara geçmiştir. Şirketlerin ödedikleri cezaların büyük kısmı doğal varlıklarımızın ve dolayısı ile yaşam alanlarımızın kirlenmesinden dolayı ödenen cezalardır.

Denetimsizlik ve su kaynaklarını yönetememekten kaynaklı tahripler sonucunda; Sapanca Gölü, İzmit Körfezi ve yeraltı su kaynaklarındaki kirlilik yükünün de günden güne arttığı gözlemlenmiştir.

Sanayi faaliyetleri Kuzey Ormanları coğrafyası içinde faaliyette bulunduğu sürece tehdit ve tahrip niteliğinde bulunmaya devam edecektir.

6. Çöp Tesisleri, Hafriyat Döküm Sahaları

Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunan kentlerin plansız ve aşırı büyüme tehdidi altında olduğu başlıklardan biri de çöp tesisleridir. Bölge nüfusu, yarattığı çöp itibari ile de sürdürülebilir seviyeyi aşmış durumdadır. Belediyelerin ise ormana çöp atılmasını engellemek için ciddi bir girişimde bulunmamaktadır. Çöp tesisi için uygun olan bütün alanlar yapılaşmaya açıldığı, ormanlar kentin yanı başında sahipsiz alanlar olarak görüldüğü ve ormana çöp atmanın ciddi bir yaptırımı olmadığı için ormanların çöplerle dolması engellenememektedir. Bu anlayış nedeniyle Kuzey Ormanları İstanbul'un, Marmara Bölgesi'nin çöp döküm alanı olarak önemli bir tehdit ve tahrip tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Hafriyat döküm alanları

İstanbul'da ve diğer tüm bölge kentlerinde çöp ve hafriyat döküm sahaları ve katı atık depolama tesisleri için seçilen binlerce dönüm ormanlık alan tahrip edilmektedir. Özellikle 3. Köprü ve 3. Havalimanı inşaatı için başlayan hafriyat toprağı alımıyla 2013 yılından beri mega projeler için çalışan binlerce kamyon, sıra beklememek ve çöp dökümünü daha ucuza mal etmek gibi nedenlerle; orman içine, göl kenarlarına, kıyılarına binlerce ton hafriyat dökümüş, belediyeler ve ilgili bakanlıklar ise göz yummuştur.

Mega projelerin yapımı sırasında Kuzey Ormanları ile İstanbul arasında mekik dokuyan, İstanbul'un her köşesini işgal eden beton mikserleri ve hafriyat

kamyonları binlerce insan ve hayvana çarparak yaralanmalarına ve/veya ölmelerine sebep olmuştur.

Ayrıca hafriyat toprağı dökümü sadece ormana değil, denize de yapılmaktadır. Kuzey Ormanları kıyı sisteminde yeralan Çiftalan'ın denizi tonlarca hafriyat toprağı ve molozuyla doldurulmuştur.

Sadece İstanbul'da her ay yaklaşık 5 milyon ton hafriyat toprağı ile inşaat molozu çıkmaktadır. Kaçak hafriyat kamyonları mazot, kilometre ve zamandan tasarruf etmek ve maliyeti azaltmak için kentsel dönüşümle ve devam eden inşaatlarla ortaya çıkan

hafriyatı gözden uzak ormanlara alanlara boşaltmaktadır.⁴⁷

Hafriyat kamyonları Kuzey Ormanları köylerindeki yaşamı da olumsuz etkilemekte; köylüler hafriyat kamyonu tozu, gürültü ve çevre kirliliği sebebiyle kamyonlara tepki göstermektedir.

Çöp depolama ve yakma tesisleri

Çöp bertarafı tüm şehirlerin en önemli sorunlarından birisidir. Katı atıkların, vahşi veya düzenli olarak depolanması diğer bertaraf metotlarına göre en ekonomik olanıdır. Fakat atıkların kontrolsüz olarak depolanması hem küresel ısınmaya sebep olmakta hem de toprak, yeraltı ve yüzey sularının kirlenmesine neden olmaktadır. Çöp içindeki maddeler depolama alanlarında zamanla bozularak en önemli sera gazı olan metan ve karbondioksit gazlarına dönüşmektedir. Bir ton çöpten yaklaşık olarak 200 m3 depo gazı oluşmaktadır.⁴⁸

Katı atıkların düzenli depolanmasında ilk ve en önemli adım uygun yer seçimiyle başlamaktadır, Uygun yer

47

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/istanbulda-14-hafriyat-alanindan-7si-tam-doldu-708991>

48

http://www.cevresehir Kutuphanesi.com/assets/files/slider_pdf/wFw4Pzb2asW4.pdf

seçiminde üzerinde titizlikle durulması gereken konular şunlardır:

1. Meskun sahalardan asgari 1.000 metre uzaklıkta olmalıdır.
2. İçme, kullanma ya da sulama amaçlı su toplama merkezlerinin beslenme havzası içinde olmamalıdır.
3. Yeraltısuyu su tablası çöpün taban seviyesine 10 metreden daha fazla yaklaşmamalıdır.
4. Yüzey sularının en az biriktiği, drenaj sistemi dışı dönük bir alan olmalıdır.
5. Aktif fay, çöküntü, heyelan, çığ, taşkın ve erozyon riski taşıyan alanlardan olmamalıdır.
6. Jeolojik ve jeoteknik açıdan uygun; zemini sağlam, geçirgenliği az kayalardan oluşmalıdır.
7. Trafik yoğunluğu az, özellikle ana arterlerden uzak olmalıdır.
8. Çevreden en az görülecek noktada, şehrin temel rekreasyon alanlarından uzak olmalıdır.
9. Depolama kapasitesi şehrin asgari 30 yıllık ihtiyacını karşılayacak seviyede olmalıdır.
10. Atıkların alt ve üstlerinde sızdırmazlık sağlamak üzere kullanılacak olan kil hammaddesinin kolayca temin edilebileceği bir alan olmalıdır.
11. Meteorolojik şartları uygun, ana hava akımlarına açık olmalıdır.
12. Depolama kapasitesine göre Çevresel Etki Değerlendirme raporu bulunmalıdır.⁴⁹

Marmara bölgesi için yapılan çöp depolama projeleri yine düşük maliyetli olması sebebiyle orman içinde planlanmaktadır. Kuzey Ormanları coğrafyasına yapılması planlanan tesislerin çoğunun belirlenen kriterlere uymadığı gözlenmektedir.

49

https://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/97018ebde10e302_ek.pdf?dergi=HABER%20B%DCLTEN%DD

Kuzey Ormanları bölgesinde sürekli çöp depolama tesisi gündeme getirilen bölgelerden birisi Kocaeli Kandıra'dır. Kandıra 2006 yılında turizm bölgesi ilan edilmiştir, bölgenin beş plajının mavi bayrağı bulunmaktadır.⁵⁰ Ayrıca Düzce Odayeri'nde ve İstanbul Silivri'de birinci sınıf tarım topraklarında çöp toplama tesisi kurulması için hazırlıklar bulunmaktadır. Yine Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunan Sakarya Hecinler köyüne yapılan katı atık tesisinden çıkan su Melen Su Havzası'na dökülmekte, havzadaki kirli su Melen Barajı ile İstanbul'a ulaştırılmaktadır.

Çöp depolamaya alternatif olarak gösterilen yöntemlerden birisi çöpü yakarak bertaraf etmektir. Fakat çöp yakmak, yanma esnasında is, duman, toz, gaz, buhar ve aerosol gibi etkenlerin havaya dağılması sebebiyle çevreye en yüksek zarar veren yöntemlerden birisidir. Bu yöntemin insan sağlığı, su temizliği, toprak ve hava kalitesi açısından telafisi mümkün olmayan sonuçları olduğu, bilim insanları tarafından dillendirilmektedir.

Yakma sonucu ortaya çıkan baca gazı emisyonları içinde bulunan dioksin ve furan gibi maddeler, kansere sebep olmasının yanısıra, sinir, bağışıklık ve üreme sistemlerine zarar verebilmekte, doğmamış bebeklerde bozuk oluşumlara, sakatlıklara sebep olabilmekte ve endokrin sistemini bozabilmektedir.

Atıklar yakıldığında, çok daha zehirli atıklara dönüşerek havaya, suya ve toprağa, oradan da besin zinciriyle insana ve diğer canlılara taşınmaktadır. Bu atıklar 10 yılları aşan süreler boyunca bedenden dışarı atılamamaktadır. Ayrıca atık yakma tesislerinde yakılan her üç ton atıktan yaklaşık bir ton kül oluştuğu belirlenmiştir. Bu tesislerden havaya karışan ağır metal ve kalıcı organik kirleticilerden yüzlerce kat daha fazlası uçan küllerle çevreye yayılmaktadır. Küller yok edilememekte, içeriğindeki zehirli atıklar zamanla azalmamakta ve aksine daha başka zehirli bileşikler oluşabilmektedir. Kül toplama alanlarında sızıntıların oluşması kaçınılmaz bir sonudur. Sızıntı yer altı sularını kirletir. Suyun doğal çevrimi, kirliliği her alana yayar. Özellikle tarım ve hayvancılık yapılan bölgelerde çöp yakma tesislerinin kurulması doğa ve canlı yaşamı açısından sağlıksızdır.

Ayrıca her çöp arıtma tesisinin projeye göre belirlenmiş son kullanım tarihi bulunmaktadır. Tesis kapandığında ise çöp suları onlarca yıl toprağın altına işlemeye devam etmektedir.⁵¹

Kuzey Ormanları bölgesinde bulunan şehirlerde çöp depolama tesisleri sık sık gündeme gelmektedir. Bunun sebebi, bu şehirlerin İstanbul'un yanbaşıında olması, ayrıca batıda Tekirdağ (Çerkezköy, Çorlu),

⁵⁰ <https://www.tekkocaeli.com/kandirada-cop-depolama-tesisi-ile-ilgili-tarihi-uyari/>

⁵¹ <https://www.evrensel.net/haber/14411/tehlikeli-atik-yakma-ve-enerji-uretimi-nedir>

F38

doğuda İzmit'te kurulan sanayi tesislerinin atık hacminin büyüklüğüdür. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kurmayı planladığı çöp yakma tesisi küçük çam ağaçlarının ve su rezervlerinin bulunduğu Umuttepe Ormanları'na ait 204 bin metrekarelik alanı kapsamaktadır. Proje için 11 bin 804 ağaç kesilmesi planlanmaktadır. Ancak bölge geleneksel yöntemler ve ata tohumları ile tarım ve hayvancılık yapılan bir bölgedir.⁵²

F39

Çöp yakma tesisi projesi yapılan bir başka yer de Sakarya'nın Göktepe köyüdür. Göktepe Köyü, Poyrazlar Gölü Tabiat Parkı'nın hemen yanındadır ve köyün çevresinde üç adet tatlı su kaynağı bulunmaktadır. Planlanan çöp yakma tesisinde hayvansal (kanatlı) gübre olmak üzere arıtma çamuru, biyobozunur gibi kalorifik atıkların yakılması planlanmaktadır.⁵³ Göktepe köyünün yanı başındaki Tabiat Parkı, orman ve su kaynakları düşünüldüğünde yakılarak bertaraf edilmesi planlanan maddelerin çevreyi ne oranda kirleteceğini tahmin etmek zor olmayacaktır.

Ormana dökülen hafriyat atığı ve çöplerle ilgili önlem alınmadığı sürece, aynı şekilde çöp depolama ve yakma tesisleri aynı koşullarda çalışmaya devam ettiği ve bu tesisler orman içine planlandığı sürece Kuzey Ormanları coğrafyası için tehdit ve tahrip unsuru olmaya devam edecektir.

F40

F41

⁵² <https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/cop-tesisi-icin-11-bin-804-agac-kesilecek-2720809/>

⁵³ <https://medyabar.com/haber/4147956/atik-yakma-tesisi-icin-ced-sureci-basladi>

7. Kıyı ve Deniz Tahribi

Kuzey Ormanları coğrafyasının Karadeniz, Ege ve Marmara denizlerine kıyısı bulunmakta ve içinde birçok ada, yarımada, delta, boğaz, kıyı ve kumul ekosistemi yer almaktadır. Bunlar arasında Saros Körfezi, Ağaçlı Kumulları, Boğaziçi gibi birçok ÖDA (Önemli Doğa Alanları) da bulunmaktadır.

Kuzey Ormanları kıyıları ve bölgenin deniz ekosistemleri de her gün bir yenisi eklenen yüzlerce projenin tahribi ve tehdidi altındadır. Özellikle Trakya ve Kocaeli - Sakarya - Düzce hattında yoğunlaştırılan sanayi faaliyetleri, Kuzey Ormanları'nın Karadeniz kıyılarını sürekli artan bir endüstri baskısı altına almıştır.

Kuzey Ormanları'nın ÖDA'ları arasında yer alan İğneada sahiline Kırklareli Vize Evrenli Köyü mevkiinde kurulu bir fabrikası da bulunan Traçim Çimento tarafından çimento ve katı atık indirme limanı yapılması planlanmıştır. 2012 ve 2015 yılında iki kez gündeme getirilen liman projesi, limana hizmet

edecek bir otopan ve bir enerji nakil hattı inşaatı ile de İğneada Longoz Ormanları'nı tehdit etmektedir.⁵⁴

Yine Kuzey Ormanları'nın ÖDA'ları arasında yer alan Sakarya Karasu sahiline de benzer şekilde bir endüstri limanı inşaatına başlanmıştır. Ayrıca limanı iç bölgelere bağlayacak, Karasu - Sakarya merkez arası duble yol yapılmış ve yine Karasu - Arifiye arasında bir demiryolu inşaatına başlanmıştır. İÇTAŞ tarafından yapılan liman 2017 yılında tamamlanarak işletmeye açılmıştır.⁵⁵

Liman projesiyle birlikte bölgedeki ulaşım altyapısı da büyütülerek Kuzey Ormanları ekosisteminin en hassas tabiat alanlarından biri daha endüstri tahribine açık hale getirilmiştir. Karasu çevresindeki endüstri tesisi sayısı hızla artmaktadır.

Ayrıca yine Ocak 2019'da Acarlar Longozu havzasında yer alan 222 hektar üzerine ticari ve askeri araç üreticilerinden BMC'nin Sakarya Karasu Fabrikası inşaatına başlanmıştır. Ne tesadüftür ki bundan bir ay sonra Mart 2019'da Sakarya İli, Karasu İlçesi sınırları

⁵⁴ http://www.dayko.org.tr/Haber-igneada_yine_basin_belada_-775601.html

⁵⁵ <http://www.ictas.com.tr/TR/AltYapi/ProjeDetay/12>

içerisinde bulunan Acarlar Longozu, DKMP Genel Müdürlüğüne “Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan” olarak tescil edilmiştir.⁵⁶

3. Havalimanı için ise yine Kuzey Ormanları'nın ÖDA'larından biri olan Ağaçlı kumullarının bulunduğu sahil şeridi, dolgu ve inşaatlarla büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Ayrıca kıyı dolgusu için açıldıkları Karadeniz mevki ve bu mevkiilerde yer alan deniz dibi ekosistemi Hollanda gemileri tarafından tahrip etmiştir.⁵⁷

Yine Kuzey Ormanları coğrafyasında yer alan ÖDA'ları arasında yer alan ve eşsiz bir tabiat harikası olan Saros Körfezi'ne ise Katar'dan gelecek sıvılaştırılmış doğal gazın Avrupa'ya geçişi için, yüzer sistem olan bir FSRU limanı ve doğalgaz boru hattı projelendirilmiş ve hukuksal süreci bile beklenmeden kıyı tahribine ve inşaatla başlamıştır.⁵⁸ Saros Körfezi dünyanın kendi kendini temizleyebilen ender körfezlerinden bir tanesi ve doğal SİT alanıdır.

Kuzey Ormanları kıyılarında sürmekte olan bir diğer tahrip başlığı ise turizm baskısıdır. Karadeniz, Ege ve

Marmara kıyılarında yer alan onlarca köy ve kasaba kontrolsüz ve plansız bir şekilde giderek bir 'tatil' şehrine, ranta dayalı kitle turizmine feda edilen bir ticaret merkezine dönüşmektedir. Ayrıca Covid-19 salgını bölge şehirlerine çok yakın olan kıyılar ve adalar başta olmak üzere tüm Kuzey Ormanları coğrafyasındaki turizm baskısına, dolayısıyla flora ve yaban hayat üzerindeki tahribin katlanmasına neden olmuştur.

Ayrıca Kuzey Ormanları coğrafyasına kıyısı bulunan tüm deniz ve boğazlar, yoğun bir endüstri ve evsel atık tahribi altında bulunmaktadır. Oksijeni tükenen aşırı kirli kimi bölgelerde deniz yaşamı neredeyse yok olmuş durumdadır. Son yıllarda kirlilik baskısına bir de endüstriyel avcılık tahribi eklenmiş, hamsi gibi son kalan balık türlerini de tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır.

Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunan kıyı ve deniz ekosistemi onlarca etken tarafından tehdit ve tahrip altında bulunmaya devam etmektedir.

⁵⁶ <https://www.sozcu.com.tr/hayatum/seyahat/acarlar-longozu-ulusal-oneme-haiz-sulak-olan-olarak-tescil-edildi/>

⁵⁷ <https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/ucuncu-havaliman-i-nsaatina-kum-ocagi-yetmiyor-2320292/>

⁵⁸ <https://www.botas.gov.tr/uploads/dosya/Yoneticisi/78396-saros-fsru-teknik-bilgiler.pdf>

8. Orman Yangınları

Türkiye’de her yıl ortalama 2 bin - 2 bin 200 arası çıkan orman yangınında yaklaşık 8 - 9 bin hektar orman alanımız yanarak tahrip olmaktadır. 2020’de 3 bin orman yangını çıkmış, 20 bin hektar alan yanarak kül olmuştur. ⁵⁹ Orman yangınlarının yüzde 87’si insan kaynaklı, yüzde 14’ü de doğal nedenlerle çıkmaktadır. Türkiye’de mevsimsel olarak temmuz ve ağustos ayları orman yangınlarının en fazla yaşandığı dönem olmaktadır.

Orman yangınları tüm orman ekosistemine zarar vermekte, ormanda yaşayan sayısız canlı hayatını kaybetmekte, yaşam döngüsündeki kırılma nedeniyle yanan alanlarda ormanların bulunduğu toprak koruma, karbon depolama, oksijen üretme, su üretimi, iklim düzenleme gibi ekosistem hizmetleri de kesintiye uğramaktadır.

Hava sıcaklığının özellikle 30 derece üzerine çıkması, uzun süreli kuraklık olması havadaki nem oranının düşmesi ve kuvvetli rüzgar durumlarında orman

yangını için kritik koşullar bir araya gelmektedir. Bu noktada çıkabilecek bir kıvılcım bile yangınların çok hızlı bir şekilde büyümesine ve çok geniş alanlara yayılmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de son 5 yılda yaşanan orman yangınlarının % 87’si insan kaynaklı sebeplerle gerçekleşmiş, yine resmi verilere göre insan kaynaklı yangınlar sebebiyle tahrip olan orman alanlarının oranı % 98 olmuştur (% 54’ü piknik ateşi, çoban ateşi, sigara, anız yakma gibi ihmaller, % 40’ı faili meçhul, % 4’ü kasit). ⁶⁰

“Kent ormanı”, “tabiat parkı” ve benzeri uygulamalarla turizm faaliyetlerine açılan ormanlık alan sayısı yine son yıllarda hızla arttırılmıştır. Öyle ki Dupnisa Mağarası, Ballıkayalar Kanyonu, Acarlar Longozu gibi yabanın en hassas yuva alanları bile bu baskının altında kalmaktadır. Ormandan koparılarak işletme haline getirilen alanlar giderek binlerce aracın giriş yaptığı bir otoparka, adeta sürekli dumanı tüten bir ocakbaşına ve nihayetinde çöplüğe

⁵⁹<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/yasam-haberleri/2020de-3-bin-orman-yangini-cikti-20-bin-hektar-alan-kul-oldu/>

⁶⁰ <https://www.tema.org.tr/basin-odasi/basin-bultenleri/turkiyede-yanan>

dönüşmektedir. Söndürülmeyen mangal ateşleri, bırakılan cam şişe ve çöp yığınları, araçlardan atılan izmaritler ormanları her an yangın çıkma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Salgınla birlikte sosyal ilişkilerin büyük oranda açık alanlara kaymasına paralel olarak mesire alanları dışında kalan ve neredeyse hiçbir güvenliği bulunmayan ormanlık alanlar da benzer şekilde fiilen ateşli piknik alanları haline dönüşmüş ve 2020'nin yaz mevsiminde ülkede çıkan yangınların büyük bölümü bu alanlarda meydana gelen yangınlar olmuştur.⁶¹

Avcı ateşi, anız yakma, orman içinden geçirilen elektrik hatları, kundaklama, yanlış ağaçlandırma uygulamaları, tahrip cezalarının caydırıcı olmaması gibi pek çok sebep de ormanları yangınlara karşı açık hale getirmektedir.

Ormanlar; madencilik, enerji, inşaat, turizm, altyapı faaliyetlerine tümüyle açılmış, "kamu yararı" sayılarak amaç dışı kullanımlara tahsis edilen alan büyüklüğü 70 bin hektara ulaşmıştır. Habitatı parçalayarak ormanların güçsüz düşmesine yol açan amaç dışı kullanımlar aynı zamanda orman yangınlarının en önemli çıkış nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu projelerde çalışan 10 binlerce insan sürekli ormanla etkileşime girmekte, yine binlerce iş aracı ve hafriyat kamyonu orman içinde seyretmektedir.⁶²

İklim krizi ise tüm bu olumsuz koşulların savunmasız bıraktığı ormanlar için çok daha büyük bir tehdit haline gelmesine yol açmakta, aşırı sıcaklarda ağaçlar susuzluk sebebiyle çok fazla yaprak dökmekte ve dolayısıyla kuru yapraklar bir nevi yanıcı maddeye dönüşmektedir. Ormanlardan aşırı odun üretimi, ormanları fırtınalara daha savunmaz hale getirmektedir. Ayrıca ormanların su üretim fonksiyonlarının da azalmasına neden olmaktadır. Bu durum iklim krizi etkisiyle orman sağlığının daha da bozulmasına neden olacaktır.

Ormana atılan cam şişeler de içinde reçine bulunan kızılçam ağacının kuru yapraklarıyla yan yana gelince kolayca alev alabilmektedir. Ayrıca ormana yakın alanlarda telekomünikasyon şirketlerine, elektrik nakil hatlarına yer verilmesi de yangın riskini arttırmaktadır.

Ayrıca orman yangınlarına karşı büyük bir özveri ve kararlılıkla mücadele eden itfaiye ve orman teşkilatlarımız yeterli sayıda personel ve teknik donanıma sahip bulunmamaktadır. Her yıl binlerce orman yangınının yanı sıra 3 - 4 gün söndürülemeyen bölgesel yangınların da sıklıkla yaşandığı bir ülke olan Türkiye, bir yangın söndürme uçağı filosuna sahip değildir. Öyle ki 2020 ve 2021 yılında meydana gelen yangınlara sadece Rusya'dan kiralanmış 2 uçakla müdahale edilebilmiş, onların da gece donanımı olmadığı için Hataş'da yaşandığı gibi bir çok yangın günlerce kontrol altına alınamamış, binlerce hektar orman ve sayısız canlı yok olmuştur.⁶³

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği'nin Temmuz - Ağustos - Eylül 2020 aylarını içeren 3 aylık izleme raporuna göre bu dönemde 47 orman yangını izlenmiş ve en az 550 hektarlık orman alanı tahrip olmuştur.⁶⁴

Orman yangınları Kuzey Ormanları coğrafyasını en çok tehdit ve tahrip eden başlıklardan biri olarak nitelendirilmeye devam etmektedir.

⁶¹ <https://yesilgazete.org/orman-yanginlari-alarm-veriyor/>

⁶² <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/dosya-turkiyede-ormanlar-neden-yaniyor-6087425/>

⁶³ <https://yesilgazete.org/orman-yanginlarinin-sayisi-da-etkisi-de-artti-bitki-gocu-basladi/>

⁶⁴ <https://kuzeyormanlari.org/2020/10/22/koad-izleme-raporu/>

9. Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri

Mesire baskısı:

Kuzey Ormanları coğrafyası; en kapalı orman alanlarından kıyı ekosistemlerine, yaylalarından sucul alanlarına tümüyle yoğun bir mesire baskısı altındadır. Piknik yapma, gezme, yüzme, dinlenme, eğlenme gibi rekreasyonel insan faaliyetleri, bölgede yaşayan nüfus büyüklüklerinin kentsel ihtiyaçlar bakımından karşılanamaz hale gelmesi ve rant odaklı orman işletme uygulamalarının etkisiyle önemli bir tahrip ve tehdit unsuruna dönüşmüştür.

Bölge kentlerindeki hızlı nüfus artışı, kent mekanlarındaki yeşil altyapı eksikliği, araba sahipliği oranının yükselmesi, ormana açılan otoban ve bağlantı yolları gibi birçok nedenle oluşan orman üzerindeki mesire baskısı artmaktadır. Merkezi ve yerel idareler giderek çok daha fazla sayıda ve çok daha büyük ölçekteki orman sahalarını tel örgülerle ormandan kopararak mesire kullanımına açmaktadır. Yoğun mesire kullanımı; ormanı otoparka, ocak başına ve çöplüğe çevirmektedir. Mesire alanı içindeki orman altı örtü dokusu bozulmakta, giderek sertleşen ve geçirgenliğini yitiren toprak ağaçların önce

hastalanmasına ve en sonunda yıkılmasına yol açmaktadır. Mesire alanına bırakılan çöplerin büyük bölümü plastik ambalaj ve tek kullanımlık malzemelerden oluşmakta ve düzenli olarak toplansa bile doğaya telafisi olmayan zararlar vermektedir.

Mesire baskısına gösterilebilecek en sembolik örneklerden biri Belgrad Ormanı'dır. Belgrad Ormanı bugün tam anlamıyla işgal edilmiş, ormanın en mahrem yerleri bile belediyelere kiralanmış, offroad pisti haline getirilmesinden her köşesine tesis kurulmasına kadar onlarca sorun yaşanmaktadır.

Buna rağmen milyonlarca insanın akın ettiği mevcut mesire yerleri yeterli gelmemekte, yol projeleri ile parçalanmış ormanlık alanlar mesire/eğlence parklarına çevrilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca orman giriş çıkışlarında hiçbir denetimin bulunmaması, şehir çeperlerinin orman alanları ile karışması, orman içindeki kırsal yerleşme ve tarım alanlarının yoğunluğu gibi nedenler Kuzey Ormanları'nın mesire alanları dışında kalan mevkilerini de yine mesire tahribi altında kalmasına yol açmaktadır. Bu alanlarda yaşanan çöp ve flora tahribine bir de yaban hayat

işgali ve orman yangını tehdidi eklenmektedir. Ormanın sık alanlarına bile girilebilmesi yaban hayatı sınırlarını daraltmakta, geride bırakılan söndürülmemiş piknik ateşi ve kırık cam şişeler ormanı yangın riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Tabiat parkları:

Tabiat parkları, “halkın eğlenme ve dinlenmesine uygun, manzara bütünlüğü içinde, yabani hayvan ve bitki örtüsüne sahip doğa parçası” olarak tanımlanmaktadır. Orman kanununda yapılan değişikliklerle ülkemizin tüm ormanlarında olduğu gibi Kuzey Ormanları’nda da onlarca mevkii ‘tabiat parkı’ yapılmış ve yoğun insan kullanımına açılmıştır. Tabiat ormanı, kent ormanı gibi tanımlamalarla Kuzey Ormanları’nın pek çok bölgesi orman ekosisteminden koparılmakta, kiraya dahi verilebilmektedir. Tabiat parkı ülkemizde Avrupa örneklerinin aksine mesire alanlarının tabela değişikliğiyle oluşturduğu alanlardır. Genellikle büyük alanları kaplayan doğal ekosistem ve kültürel öğelerin birlikte bulunduğu (Polonezköy örneğinde olduğu gibi) alanlar tabiat

parkıdır ve süreklilik esastır. Ancak yaygın olarak küçük alanlar, daha önce mesire alanı olmuş yerler bir tabela değişikliği ile tabiat parkı ilan edilmiş ve içi boşaltılmıştır.

Kültür ve doğa turizmi:

Yerel ve küçük olarak kaldığı müddetçe bölge halkının ormana zarar vermeden sürdürebileceği bir geçim kaynağı olan ‘kültür turizmi’ faaliyetleri de rant odaklı kitle turizmi olarak ele alındığında Kuzey Ormanları için bir tehdit ve tahrip unsuruna dönüşmektedir. İğneada Longoz Ormanları yolunun otobana çevrilmesi için ormanın tahrip edildiği yetmezmiş gibi bir de yol boyunca yapılan istinat duvarıyla yaban hayatının ikiye bölünmesi buna bir örnektir. Benzer yaklaşımlar, bölgedeki doğal ve tarihi varlıkların gezilebilmesi, görülebilmesi için adeta bir ‘kitle seferberliği’ yaratılmasında, özellikle yaz aylarında milli park kıyı ve sahillerini ehliyetsiz işletmelerin eline vererek adeta mahşer yerine dönüştürülmesinde, ormanın her köşesinde bir ‘turizm tesisi’ kurulmasına izin vermesi gibi uygulamalarda görülmektedir.

10. Su Şirketleri

Türkiye, kumlu, çakıllı ve alüvyal sahalar ile başta karstik alanlar olmak üzere, geçirimli kayalara bağlı olarak yeraltı suları bakımından oldukça verimlidir. Özellikle, ova ve deltalar, yeraltı suyu bakımından en zengin alanları oluşturur.⁶⁵

Mevcut su kaynaklarının kurutulması ve kirlenmesi, Kuzey Ormanları coğrafyasındaki kentlerin ihtiyaçlarının karşılanamaz seviyeye ulaşması, suyun ticarileştirilmesi gibi bir dizi etken Kuzey Ormanları'nın altında bulunan ve orman ekosisteminin varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan 'can suyu'nun büyük oranda tahrip edilmesine yol açmıştır. Sadece İstanbul'un günlük içme suyu tüketimi üç milyon metreküptür.⁶⁶

Su şirketleri ve belediyeler sonuçlarını hesaplamadan ormanın can suyunu çıkarmakta, şişeyerek satmakta ve hatta yurt dışına ihraç etmektedirler. Sadece Belgrad Ormanı içinde açılmış onlarca su sondaj istasyonu bulunmaktadır. Bunların başında da

İBB'nin Hamidiye Suları gelmektedir. Belgrad Ormanı uzun süredir insan baskısından dolayı büyük tehlike altındayken su kaynaklarının sürekli çekilmesi ormanın hayatını giderek azalmaktadır.

Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunan Sapanca Gölü ve çevresi son zamanlarda kuraklık, çevre ve su kirliliğinin yanı sıra göle su taşıyan derelerin hazır su şirketleri tarafından ruhsatlandırılmasıyla da karşı karşıya kalmıştır. Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi, Soğucak Yaylası'nda bulunan doğal kaynak suyunu yıllık 120 bin 300 lira karşılığında 10 yıllığına kiraya vereceğini duyurmuştur; dolayısıyla sayısı 30'u bulan hazır su şirketlerine bir yenisini daha önümüzdeki günlerde eklenecektir. Bölgede gerçekleştirilen tarımsal ve endüstriyel sulamanın atık su tesisleri tarafından arıtılan su ile karşılanması gerekmekte ancak tarımsal ve endüstriyel sulama göl suyu ile yapılmaktadır. Günde 100 bin pet şişelik ruhsat alan su şirketleri, derelerin çeşitli yerlerine yerleştirdiği

⁶⁵https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/85529/mod_resource/content/1/8_T%C3%BCrkiyenin%20Yer%20Alt%C4%B1%20Sular%C4%B1%20ve%20Kaynaklar%C4%B1.pdf

⁶⁶ <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1491660-istanbulda-gunluk-tuketilen-su-miktari>

hortumlar aracılığıyla pet şişe sayısını 1 milyona kadar çıkarmış durumdadır. ⁶⁷

Sakarya bölgesi doğal içme su kaynakları açısından yurdumuzun en zengin bölgelerinden biridir. Keremali Dağı, Hendek ilçesinde bulunan ve doğal su kaynaklarına ev sahipliği yapan bir dağdır. Bu bölgede 158 su kaynağı bulunmaktadır. ⁶⁸

2015'te ihbarlar sonrasında yapılan denetimlerde bu bölgede bazı firmaların su kaynaklarından ruhsat sahası dışında ve kiralama yapmadan su aldıkları, bazılarının da kiralamadaki debinin çok üzerinde su çıktıkları ortaya çıkmıştır. Denetimlerde 24 su fabrikasının 104 doğal mineralli su kaynağından, 49 da doğal kaynak suyu kaynağından su aldığı, 5 su kaynağından ise kiralama yapmadan tapulu araziden su çıktıkları belirlenmiştir. ⁶⁹

⁶⁷<https://www.gazeteduvar.com.tr/cevre-muhendisi-agdaci-sapanca-golundeki-su-siseleme-istasyonlari-kapatilmali-haber-1514175>

⁶⁸ <http://www.hendek.gov.tr/>

⁶⁹ <https://www.sozcu.com.tr/2015/ekonomi/sapancanin-suyunu-calmislar-736059/>

11. Yasa ve Yönetmelik Değişiklikleri

Türkiye'deki ormancılık politikalarına bakıldığında 19. yüzyılın ortalarına kadar ormanlar ve ormancılıkla ilgili önemli düzenlemelerin yapılmadığı, Tanzimat Fermanı ile başlayan süreçte ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin de yavaş yavaş şekillenmeye başladığı görülmektedir.

Cumhuriyet döneminde modern ve bilimsel ormancılığın başlangıcını 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu temsil eder. 1937 yılından itibaren devlet, orman işletmeleri kurularak Orman Nizamnamesi ile başlayan başıboş iltizam (kayıma) ormancılığı sona ermiş ve devlet orman işletmeciliği hayata geçmiştir.⁷⁰

1961 Anayasası'nın 131. maddesi 1970 yılında 1255 sayılı yasa ile değiştirilmiş, buna dayanılarak 1973 yılında 1744 sayılı yasa ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesi değiştirilerek 2B uygulamalarının önü açılmıştır. Söz konusu yasal düzenleme (6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2.

maddesinin -b- bendi) 31 Aralık 1981 tarihinden önce bilimsel olarak orman niteliğini kaybeden; tarımsal ve hayvancılık amaçlarıyla kullanımında yarar olduğu tespit edilen ve ayrıca şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanlarının orman sınırları dışarısına çıkarılmasını hükmetmektedir. Bu düzenlemeyle orman sınırları dışarısına çıkarılan pek çok orman alanı olmuştur. Orman kayıpları bu uygulama ile başlamıştır.⁷¹

Örneğin İstanbul'da her 100 metrekare orman alanının 7.5 metrekaresi korunamamış ve büyük çoğunluğu yerleşim olmak üzere başka tür arazi kullanım şekillerine dönüşmüştür. Diğer illerde daha çok tarımsal alan elde etmek amacıyla orman tahripleri görülmüş olmasına karşın İstanbul'daki 2B alanlarının hemen tamamı yerleşim alanına dönüşmüş eski orman alanlarıdır. Örneğin bugün büyük birer ilçe haline gelmiş bulunan Sultanbeyli ve

⁷⁰

https://www.researchgate.net/publication/338410134_Turkiye'de_Ormanlilik_Politikasi

⁷¹ Erdönmez, C. 2013. 2B alanlarının satışının Türkiye ulusal ormancılık politikası açısından irdelenmesi. Kastamonu Üniversitesi O

Ümraniye büyük ölçüde orman alanına kurulmuş yerleşim yerleridir.

Anayasa'nın 169. maddesi, ormanları koruyucu içeriğiyle birlikte "...Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz" hükmü ile Türkiye ormanları için çok tehlikeli olan ve özellikle doğal ormanlara büyük zararlar veren orman alanlarının ormancılık dışı kullanımının önünü açmıştır. Anayasa'nın bu hükmü çerçevesinde 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 16, 17 ve 18. maddeleri doğrultusunda ormancılık dışı kullanımlara tahsis edilen orman alanı miktarı 2018 yılı sonu itibariyle 676 bin hektar düzeyine ulaşmıştır. 2012 - 2018 arasını kapsayan son yedi yıllık dönemde verilen izin miktarı 246 bin hektardır.⁷²

Orman alanlarında verilen izinlerin başında madencilik faaliyeti ve enerji yatırımları ile yapılaşma gelmektedir. 1971 yılı orman envanterine göre yaklaşık 270 bin hektar kadar olan İstanbul'un orman varlığı 2018 yılında 243 bin hektara kadar gerilemiştir. 47 yılda kaybedilen orman alanı 27 bin hektar kadardır. Bu maddeler kapsamında verilen izinlerin yaklaşık üçte birine karşılık gelen 8.700 hektarı 3. Havaalanı ve 3. Köprü bağlantı yollarının yapımı için son 8 yılda verilmiştir. Bunlara ek olarak maden, savunma, çöplük, su, eğitim ve enerji yatırımları gibi faaliyetler için de 20 bin hektara yakın orman alanı vasfını yitirmiştir. Kanal İstanbul ile de yaklaşık 458 hektar orman alanı tamamen yok olacaktır. Üstelik yok olan bu orman alanlarının 287 hektarı Türkiye'deki koruma değeri en yüksek olan Muhafaza

Ormanı statüsündeki Terkos Gölü Muhafaza Ormanı sınırları içinde kalmaktadır.⁷³

2020 yılı Ekim ayında TBMM'de kabul edilen torba yasa ile "orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazilerde tabii olarak yetişen her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler" ile "orman sınırları dışında olup alan büyüklüğüne bakılmaksızın sahipli arazilerde, ekim ve dikim yolu ile yetiştirilen her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerin" orman sayılmaması düzenlendi.⁷⁴

Türkiye'deki planlama süreçlerinde her dönem problemler yaşanmıştır fakat 2011 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kurulmasıyla merkezi yönetimin planlama yetkileri artırılmış büyükşehir, il ve ilçe belediyelerinin plan yetkilerinin keyfi olarak ellerinden alınabilmesine imkân tanımış ve akabinde kamusal alanlar ve orman alanlarında planlı tahripler hızlanmıştır.

Kuzey Ormanları genelinde de imar planları ile plan hiyerarşisine uymayan, kamu yararı gözetmeyen pek çok plan kararları verilmiş ve uygulamaya geçilmiştir.

2009 yılında onaylanan 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda İstanbul'un kuzeyinde yer alan orman, tarım ve mera alanları ile su havzalarının korunması, yapılaşmaya açılmaması gerektiği belirtilmiş ve plan kararları bu yönde alınmış ve bugün hayata geçen veya geçmesi planlanan mega projeler İstanbul'un Anayasası olarak adlandırılan bu üst planda yer almamıştır. Fakat sonrasında 3. Köprü ve KMO ile bağlantı yolları plan hiyerarşisine uymayan şekilde hayata geçirilmiştir. Çevre düzeni planına ilave

⁷² OGM, 2018. Ormancılık istatistikleri.

⁷³ <https://kuzeyormanlari.org/2020/01/31/turkiye-ormancilar-dernegi-ve-kuzey-ormanlari-savunmasindan-kanal-istanbul-hakkinda-ortak-basin-aciklamasi/>

⁷⁴ <https://ekolojibirliigi.org/orman-alanlarini-isletmelere-acan-duzenlemeyi-iceren-teklif-mecliste-kabul-edildi/>

edilen bir plan notu ile plan ana kararlarına aykırı olmasına karşın Kuzey Marmara Otoyolunun inşasına izin verilmiştir. Yine bir çevre düzeni planı değişikliği ile plan ana kararlarına aykırı olmasına karşın 3. Havalimanı, plana işlenmiştir. Kanal İstanbul ve Yenişehir olarak isimlendirilen projeler de plan bütünlüğüne aykırı olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılan değişiklik ile Çevre Düzeni Planına eklenmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan çevre düzeni planında su koruma havzası, kırsal niteliği ve kıyı ekosistemi ile korunması gereken alanlar Bakanlık tarafından imara açılmıştır.

Büyük ölçekli projelerin yanı sıra parsel bazlı uygulamalar ile de Kuzey Ormanları ekosistemi tehdit altındadır. Askeri alan olarak Kuzey Ormanları'nın bir parçası olarak yapılaşmadan korunan alanlar parçalara ayrılarak imara açılmaktadır. Çekmeköy'de son örneği görülen uygulamalar ile bazen TOKİ tarafından satılması ya da merkezi alanlardaki kamu kullanımlarının taşınması için bu alanlar kullanılmaktadır. Çekmeköy'de Orman Bölge Müdürlüğü tarafından ormana dâhil edilmesi gereken alanda TRT tarafından stüdyo ve ofis yapıları kurulmasına yönelik imar planları askıya çıkarılmıştır. Orman alanları ile ormana bitişik olup yasal niteliği orman olmamasına rağmen orman niteliği taşıyan alanlara dair yapılan imar planlarında her ne kadar Orman Bölge Müdürlüklerinin görüşü alınsa da Orman Kanunu ile sağlanan imkanlar da kullanılarak orman niteliği göz ardı edilmektedir.

Kuzey Ormanları'nı tehdit eden hususlardan biri de tabiat varlığı olarak bugüne kadar korunabilmiş alanlara yöneliktir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kurulmasıyla tabiat varlıklarına dair yetkiler Bakanlığa devredilmiştir. Bakanlığa devredilen SİT alanlarının, SİT niteliğinin yeniden değerlendirilmesi de zorunlu

tutulmuştur. Bu kapsamda İstanbul'da da hazırlanan ekolojik değerlendirme raporları ile Beykoz'da SİT alanlarının statüleri yeniden belirlenmiştir. 1. derece doğal SİT alanı olarak korunan alanlar yeniden belirlenen statüler ile yapılaşmaya açılma tehdidi altındadır.

3. Havalimanı projesi de benzer planlama sorununun yanı sıra ÇED olumlu kararı tamamlanmadan ihaleye çıkartılması, Bakanlar Kurulu kararı ile hiçbir gerekçe gösterilmeden TOKİ tarafından "acele kamulaştırma" yapılması gibi hukuksuz işlenen bir proje olmuştur.

2018 yılında "İmar Barışı" süreci uygulamaya geçmiştir. İstanbul ili bu uygulamadan faydalanmak için en çok başvuru alan illerden birisi olmuştur. Bu yasal uygulama orman alanına yönelik fırsatçılığı arttıran bir süreç olmuştur.

Bir projenin doğa üzerinde yaratacağı ekolojik etkilerin planlanmasının halkın katılım toplantılarıyla birlikte yapıldığı sürece Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci diyoruz. ÇED her türlü proje için son derece kritik ve önemli olan bir süreçtir. ÇED süreci bir projenin inşasına başlanmadan bir ön çalışma yapma, yerellerdeki halk ile de bu durumun paylaşılması sürecidir. ÇED'in en önemli amacı kalkınmacılık argümanına kilitlemeden var olan mevcut durumun bilimsel verilerle açıklanması, ortaya bu veriler ışığında birtakım öngörüler koymasındır.

Ülkemizde de ilk defa 1993 yılında yayımlanan ÇED Yönetmeliği, yedi defa ana değişiklik olmak üzere 17 defa değiştirildi. En son 3 Mart 2013 tarihinde yayımlanan yönetmelik bir yıl sonra tekrar değiştirildi. 2014 yılında ÇED muafiyetleri genişletilmiş ve itirazlara rağmen kabul edilmiştir. HES'lerden RES'lere ve çeşitli inşaatlara kadar pek çok proje ÇED'den muaf tutulmuştur.

Kimi projelerde son derece önemli olan “kümülatif etki değerlendirilmesi” de yapılmamakta ve ÇED raporlamalarında şart koşulmamaktadır.

Türkiye, kişi başına kullanılabilir su potansiyeline bakıldığında, su baskısı yaşayan ülkeler arasında yer almaktadır. Ayrıca Türkiye genelindeki 25 su havzasından her biri ayrı bir soruna sahiptir. Türkiye’de suyun kullanımı ve yönetilmesine dair ciddi bir politikasızlık vardır. Suyun meta olmaktan çıkarılmış bir yasal mevzuat, sorunların çözümü için kapsayıcı su yönetimi içeren “su yasası” oluşturulmamıştır. Üstelik Türkiye’nin Nehir Havza Yönetim Planları (NHYP) henüz tamamlanmamıştır.

Kuzey Ormanları ekosistemi içerisinde irili ufaklı 80’e yakın yakın göl ve baraj bulunmaktadır. Bu yer üstü su kaynakları Kuzey Ormanları’nın yüksek kesimlerine yağın kar ve yağmur sularını toplayan su havzalarının dere ve nehirleriyle beslenmektedir. Kuzey Ormanları’nın Terkos, Alibey, Ömerli, Darlık, Sapanca gibi gölleri ve bu gölleri besleyen su havzaları, 10 milyonlarca ağaca kıyan ve orman ekosistemini paramparça eden mega projeler, madencilik, enerji projeleri ile Kuzey Ormanları baraj ve gölleri tarihinin en düşük su seviyelerini görmekte; Sazlıdere, Pabuçdere, Kazandere gibi barajlar tamamen kurumariskiyle karşılaşmaktadır. Orman ekosisteminin bozulması ile de yeraltı suları zarar görmektedir.⁷⁵

Yaban hayata dair mevzuat ve yasal düzenlemelerde koruma konuları yer alsada, orman alanlarında yapılan projeler ile görülmüştür ki yaban hayatın varlığı, zarar görecekları kesin olarak bilirse de dikkate alınmamaktadır. Ayrıca, avcılık, av turizmi yaratmaya çalışan bir yaklaşımla çeşitli yasa teklifleri ile gündeme gelerek nesli tükenmekte olan yaban hayat canlılarının bile avlanmasına imkan tanıyacak şekilde ele alınmak istenmiştir.

Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 6. maddesi TBMM Genel Kurulu görüşmelerinde geri çekilmiştir. Söz konusu madde yürürlüğe girseydi, maden firmalarının çalışma alanı ya da ruhsat alanları dışarısında çalışmaları meşru hale getirilecekti.

CHP Doğa Hakları İhlalleri 2020 Sayıştay raporlarına göre maden politikalarına çeki düzen vermesi gereken AKP, torba yasalarla bu firmalara daha fazla yol açmak istemektedir. 2020 Mart ayında 305, Ağustos’ta 766, Kasım’da 73 adet saha ilana çıkarılmıştır. CHP Doğa Hakları Komisyonu’na yurttaşlar, çevre ve ekoloji örgütleri tarafından yapılan başvuruların çoğunluğu; maden projesi girişimleri, vahşi madencilik uygulamaları ile ilgilidir. Bu bağlamda, Sayıştay’ın bulunduğu açıkları kapatmaya da yönelik olan 6. maddenin çekilmesi olumlu bir gelişme olarak nitelendirilmektedir.⁷⁶

Mevcut yasa ve yönetmelikler, her ne kadar bir çok maddesinde doğayı koruma ve sürdürülebilirliğini sağlamaya dönük hükümler içerse de muallak bir kavram olan kamu yararı ve üstün kamu yararı gibi ifadelerle her türlü inşaat, maden ve enerji gibi ekosisteme doğrudan zarar veren faaliyetlere açıktır. Bu durum, Kuzey Ormanları coğrafyasını tehdit ve tahrip eden unsurları engellemek konusunda da yetersiz kalmaktadır.

⁷⁵ <https://kuzeyormanlari.org/2020/05/07/salgindan-rant-degiler-cikarilmalidir/>

⁷⁶ Doğa Hakları İhlalleri 2020, Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları, Ocak 2021. (<https://chp.org.tr/haberler/chpden-nisan-ayi-doga-haklari-ihlaller-raporu-iklim-icin-adil-gecisi-sureci-planlamali>)

12. Av Faaliyetleri ve Yaban Hayatı Tahribi

Av faaliyetleri, ülkemiz yaban hayatını ve bunun içinde Kuzey Ormanları coğrafyasını en doğrudan ve en ölümcül şekilde tehdit eden tahrip unsurlarından birini oluşturmaktadır.

Her yıl binlerce yaban hayvanı av sezonu içinde av ruhsatı sahibi 10 binlerce avcı tarafından öldürülmektedir. Ayrıca yaban sahalarında kontrol ve koruma yapan orman muhafaza ve Doğa Koruma Milli Parklar (DKMP) ekiplerinin sayıca yetersiz olması ve cezaların caydırıcı nitelikte olmaması yüzünden kaçak avcılık da yaygın durumdadır.

Türkiye'de belirlenmiş 84 adet Yaban Hayatı Geliştirme sahasından altısı Kuzey Ormanları'nda bulunmaktadır. Bunlar Bursa Karacabey'de Ovakorusu, Düzce Gölyaka'da Efteni Gölü, İstanbul Çatalca'da Çilingöz, İstanbul Sarıyer'de Feneryolu, Kocaeli Kandıra'da Seyrek ve Sakarya Karasu'da Acarlar Gölü Yaban Hayat Geliştirme sahalarıdır. Ayrıca yine Kuzey Ormanları coğrafyasında 4 adet Milli Park statüsünde alan yer almaktadır.⁷⁷

Orman bölge müdürlüklerinde Orman Bakanlığı tarafından belirlenen "yasal" av süresi veya av alanlarını denetleyebilecek ölçüde donanım ve personel bulunmamaktadır. Verilen cezalar çok düşüktür ve caydırıcı değildir. Bölgedeki yerleşik halk kültüründe avcılık bulunmakta ve yaygın olarak sürdürülmektedir. Bu yüzden Kuzey Ormanları'nda bulunan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (YHGS) ve Milli Park alanları bile ciddi bir av tahribi ve tehdidi altındadır.

Kuzey Ormanları coğrafyasında 300'den fazla kuş türü yaşamaktadır. Bunlar arasında "av kuşu" statüsünde bulunan 25 kuş da yine Kuzey Ormanları'nın özellikle sucul alanlarında avcılarının hedefi durumundadır. Merkez Av Komisyonu (MAK), nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan üveyik ve elmabaş patka kuş türlerinin avlanmasına 2020 - 2021 av sezonunda da izin vermiştir. Buna göre avcılar, bir av gününde üç üveyik ve iki elmabaş patka avlayabilecektir.

⁷⁷ <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/32/Yaban-Hayati-Gelistirme-Sahalari>

F64

Kuzey Ormanları ekosisteminde bulunan 38 memeli türü de av tahribinden en çok etkilenen hayvan türleridir. Kuzey Ormanları'nı tümüyle etkisi altına alan inşaat, madencilik, enerji, orman endüstrisi gibi tahrip faaliyetleri orman habitatını parçaladıkça özellikle memeli yaban hayvanları iyice küçülen orman parçalarında sıkışıp, açıkta ve savunmasız kalmaktadırlar. Bu yüzden Kuzey Ormanları'nın memeli yaban türleri avcılar için açık hedef halindedir ve hemen hemen tüm memeli türleri yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.⁷⁸

F65

F66

Ayrıca Kuzey Ormanları coğrafyasında bulunan özellikle sucul alanlarda yaşayan çok sayıda balık, kurbağa ve sürüngen türü de yine av baskısı bio - kaçakçılık tehdidi altındadır.

Şehir mekanının giderek ormana dayanması ve pek çok bölgede ormana sızması, mega inşaat projeleri, orman yollarının genişletilerek araç geçişlerine uygun hale getirilmesi gibi orman içinde ve çevresinde artan araç trafiği de yine binlerce yaban hayvanının ezilerek ölmesine yol açmaktadır.

Av faaliyetleri ve yaban hayatı konusunda yapılan düzenleme ve uygulamalar Kuzey Ormanları coğrafyasındaki canlıların hayatını tehdit ve tahribi engellemek konusunda yetersiz kalmaktadır.

F67

⁷⁸ <https://www.dogadernegi.org/avciligin-kuslar-uzerindeki-etkisi/>

13. İnşaat ve Yapılaşma Faaliyetleri

Kuzey Ormanları bölgesinde sürdürülen enerji, sanayi ve kentleşme politikaları sonucunda orman içinde kalan ve yönetmeliklerle mahalle statüsüne getirilen yüzlerce köy giderek ormancılık, tarım ve hayvancılıktan kopmakta, köylüler evini, arazisini satarak göçe zorlanmaktadır. Bu zorlama binlerce insanın mülkünü mega projeler gerekçesiyle acele kamulaştırma yoluyla el koymaya kadar uzanmıştır. 3. Köprü ve bağlantı yollarının yapılması Kemberburgaz, Göktürk, Zekeriyaköy gibi orman içinde yer alan insan yerleşmelerinin 10 yıldan kısa bir sürede iki kat büyümesine ve giderek villa kentlere dönüşmesine yol açmıştır. Yapılaşma teşviki, inşaat kredileri, ucuz malzeme gibi etkenler de ormanın genelinde yaşanan yapılaşma baskısını iyice arttırmaktadır.

Ulaşım projesi olarak sunulan 3. Köprü ve 3. Havalimanı'nın yapımına başlanmasından (ki bu iki projeye yaklaşık 8.500 hektarlık ormanlık alan geri dönüşümsüz olarak ortadan kaldırılmıştır) hemen sonra yapılan Kuzey Marmara Otoyolu ile beraber çevredeki arsaların fiyatları yükselmeye başladı. Zaten daha önceden villa ve rezidans projeleriyle doldurulmaya başlanan Zekeriyaköy, Çekmeköy ve

Göktürk'te başlayan rant projeleri Kuzey Ormanları köylerine olan inşaat baskısını arttırdı. Köylerden ve çevresinden kapatılan arsalar "orman manzaralı site" sloganlarıyla lanse edildi. Ağaçlı Köyü'nde hayvancılık bitti, balık türleri yok oldu, toprak kaymaları yaşandı ve evini vermeyen köylülere baskı yapıldı. 2.7 milyon metrekare arazinin imara açıldığı Arnavutköy'de adım başı rastlanabilecek emlak ofisleri, milyon liralık projeleri pazarlamaya devam etmektedir. Yapılan yönetmelik değişikliğiyle meralar mera olmaktan çıkarılarak arsa statüsüne alınmış ve böylece Kuzey Ormanları'ndaki birçok mera, inşaatla doldurulmuştur. Yazlık yerleşmelerin de yer aldığı Şile, Riva, Karasu, Ağva, Beykoz, Sarıyer, Çatalca gibi ilçelerin yerleşim alanları giderek ormana doğru yayılarak inşaat şirketlerinin villa - site projeleriyle dolduruldu.

Turizm faaliyetlerinin artması da mesire yerlerini ve yapılaşmayı arttıran önemli faktörlerdendir. Ayrıca orman içinde izin verilen madencilik, enerji ve endüstri faaliyetleri için yapılan altyapı yatırımları, yapılaşma süreçlerini hızlandırmaktadır. İlgili bakanlıklarca yapılması gereken denetimlerin

yetersizliği ormanın pek çok yerinde kaçak yapılaşmaya yol açmaktadır.

İmar Barışı'ndan sonra ormanda yapılaşma baskısı daha da artmış, düzenlemeden faydalanmak içineğaç kesimleri yapılmış, meraların, tarlaların üzerine inşa edilen geçici yapıların yerini İmar Barışı'ndan faydalandıktan sonra inşa edilen daha büyük yapılaralmıştır.

İstanbul, aşırı yapılaşmayla beraber imar yükünü doldurmuştur. Yapılaşmanın önemli bir kısmı2B arazisi olarak nitelendirilen orman niteliğini kaybetmiş sayılan alanlarda da yoğunlaşmış, bir yandan orman ve tarım alanları ile açık alanların oranı azalırken, diğer yandan da kent içerisinde bazı ilçelerde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 1 m2 'ye kadar gerilemiştir.⁷⁹

İstanbul'un gelişimi orman alanlarının yok edilmesi, işgal edilmesi içeriğinde şekillenirken, kaybedilen orman alanlarına ilişkin çağrışım yaparcasına kentsel gelişim ise "beton ormanına dönüşüm" şeklinde

tanımlanmaktadır. Ağacın ve yeşilin yerine betonu ve griyi tercih eden yaklaşım, yaşanabilirlik ölçütlerini tehdit eder içeriktedir. Kent içerisinde var olan açık alanların yapılaşmaya açıldığı ve orman alanlarına ilişkin tehditlerin de yoğunlaştığı İstanbul'da 2018 yılında, 2002 yılına göre yapı ruhsat izinleri 8 kat artmış, yapı ruhsat izinleri 2002 yılında 36 milyon metrekare iken bu rakam 2003 yılında 46 milyon metrekare, 2014 yılında 220 milyon metrekare ve 2018 yılında 280 milyon metrekare seviyelerine ulaşmış ve üretim yerine inşaat ekonomisinin tercih edildiği 16 yılda ülkemizde yapı ruhsat izinleri verilerine göre 16 yılda toplam 2 milyar 350 milyon metrekare alan betonlaşmıştır. İstanbul'da Deprem Master Planı kapsamında afet toplanma alanı olarak belirlenen ve açık alan niteliğinde olan 493 bölgeden 416'sında AVM, rezidans ve gökdelenler inşa edilmiş, belirlenmiş olan yaklaşık 500 acil ulaşım yolunun büyük çoğunluğu İSPARK aracılığıyla otopark alanı olarak ayrılmıştır.

İstanbul günümüzde ekolojik sınırlarının sonuna gelmiştir. Suyunu, gıdasını, enerjisini yüzlerce km uzaktan getiren İstanbul bu yapısı ile adeta asalak bir kent haline gelmiştir. Kentin Anayasası olan Çevre Düzeni Planına uyulmamakta, bu planda yer almayan yatırımlar, projeler ile kent sürekli büyütülmeye çalışılmaktadır. Kenti bekleyen İstanbul Depremi göz ardı edilmekte, kent içindeki ve çevresindeki yeşil alanlar arsa olarak görülmekte ve yapılaşma ile bu alanlardan para kazanılmaya çalışılmaktadır. Ormanlar, göller, tarım ve mera alanları hatta kıyılar ve kumullar gibi İstanbul'da doğal yaşamın halen devam edebildiği ekosistemler birer birer yok olmaktadır. 1990'lı yıllarda gündemde olan arazi planlaması günümüzde tamamen unutulmuştur.⁸⁰

İnşaat ve yapılaşma faaliyetleri, Kuzey Ormanları coğrafyası açısından en büyük tehdit ve tahrip unsurlarındandır.

⁷⁹ <https://www.haberturk.com/hangi-ilce-ne-kadar-yesil-2294962>

⁸⁰

<https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/Istanbul%20ve>

%20Kuzey%20Ormanlar%FD_2020small.pdf (Kuzey Ormanları Savunması / Ekosistem, İklim ve Kentsel Büyüme Perspektifinden İstanbul ve Kuzey Ormanları Çalıştay / 2019)

14. Orman Alanlarının Tarım Alanlarına Dönüştürülmesi

Ülkemizde yürürlüğe konulan ilk kapsamlı orman kanunu 1937 tarihli'dir. Bu yasanın 25. maddesi ile devlet ormanlarının içine yeniden yerleşilmesi ve her çeşit bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması yasaklanmıştır.⁸¹ Tarla açmanın hapis cezasına kadar uzanan yaptırımları vardır, fakat söz konusu cezalar tarla açmak için ormana girişi engellemektedir. Kuzey Ormanları topraklarının verimli olması, tarım alanından kazanç sağlamak isteyen kişileri ormanda tarla açmak konusunda teşvik etmektedir. Özellikle Sakarya, Düzce ve Trakya topraklarındaki ormanlar, tarla açmak için yakılmakta ve ağaçlar kesilmektedir.

Tarla açmak için yok edilen ormanlar tarla açıldıktan ve cezalar uygulandıktan sonra yeniden

ağaçlandırılmamakta, orman ekosistemi tarlalarla bölünmektedir. Aynı şekilde ekosistemdeki hayvanların yaşam alanı yok edilmekte, habitatta yeralan hayvan ve bitkiler de can vermektedir.

İşgal ve faydalanma suçu kapsamına giren tarla açmalar, her ne kadar sürekli mahkemelerin konusu olsa da geçmişte 2B maddesi günümüzde de Cumhurbaşkanlığı kararı ile (6831 sayılı yasanın ek 16.maddesine dayandırılarak) orman dışına çıkarılmasına zemin oluşturmaktadır.

Ormanların tarım alanı açmak için yok edilmesi Kuzey Ormanları coğrafyası için hem tahrip hem de tehdit niteliği taşımaktadır.

⁸¹https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanunbmmc032/kanunbmmc032/kanunbmmc03205653.pdf

15. Altyapı Faaliyetleri

İnşaat ve enerji odaklı yatırım politikalarıyla sürekli büyütülen İstanbul'un su ve enerji ihtiyacını karşılamak için Istrancalar ve Düzce gibi bölgelerin suyu çekilmekte, bu bölgelerde pek çok yeni enerji hatları açılmaktadır.

İstanbul'un kuzey hattına doğru büyütülmesiyle beraber şehrin alt ve üstyapısı konusunda sorun çözülemeye hale gelmektedir. İnşaat yapmak ve inşaat malzemesi almak üzere kurulan maden ocakları ormana yayılmakta, konut projeleri arttıkça konut alanlarının ihtiyacı olan enerji, su, doğalgaz nakil hatları için ormanlarda açılan alanlar büyümektedir.

2014 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan ve ormanlık alanları petrol boru hatları, enerji santralleri, petrol ve doğalgaz aramaları gibi işletmelere açan iki yeni yönetmelikle⁸² ormanların tahribi son hızla artmaya başlamıştır. Yönetmelik hükümleri ormanlık alanlarda ayrıca, haberleşme tesisleri, işletilme ve yeraltı doğalgaz depolanmasına ilişkin tesisler ile eğitim ve

spor tesislerine, yol, liman geri hizmet alanı, havaalanı, demiryolu, teleferik hattı, tünel gibi ulaşım tesislerine izin verilmesinin önünü açmaktaydı. 2014'ten sonra hızla artan orman tahribi Tekirdağ Saray'da inşaatına başlanan Türk Akımı ve Saros Körfezi'nde planlanan doğalgaz boru hatlarıyla büyük tahrip boyutuna ulaşmıştır.

Kuzey Ormanları coğrafyasında yer alan Önemli Doğa Alanları arasında yer alan ve eşsiz tabiat harikası olan Saros Körfezi'ne Katar'dan gelecek sıvılaştırılmış doğal gazın Avrupa'ya geçişi için, bir FSRU limanı ve doğalgaz boru hattı projelendirilmiş ve hukuksal süreç beklenmeden kıyı tahribine ve inşaatla başlamıştır. Saros Körfezi dünyanın kendi kendini temizleyebilen ender körfezlerinden bir tanesi ve doğal SİT alanı olarak bilinmektedir. Mayıs 2018'de başlayan proje tamamlandığında Saros Körfezi ve çevresi 17 km. boyunca boru hattıyla kaplanacaktır.⁸³

⁸² <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140704-9.htm>

⁸³ <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/cevrecilerden-saros-korfezinde-dogaya-vurulan-kepceye-karsi-buyuk-mucadele-6166479/>

Her biri 15 milyar 750 milyon metreküp kapasiteli dört hattan oluşacak Türk Akımı'nın 910 kilometresi Karadeniz'in altından geçmektedir. Trakya'dan Türkiye topraklarına girecek hattın kara bölümündeki uzunluğu da 260 kilometre olarak planlanmıştır.⁸⁴

Istranca Ormanları, Trakya'nın verimli tarım alanları, su havzaları, proje için yapılan kesimler ve doğa tahribatından geri dönülmez bir şekilde etkilenmiştir. Kara kesimleri Kıyıköy'den başlayıp Çorlu Misinli'ye kadar olan kısımda ve Kırklareli Kıyıköy'de büyük bir orman tahribi ile Istrancalar'ı yararak ilerlemiştir.

Trakya bölgesinde yoğun faaliyet gösteren sanayi tesisleri tarafından kirletilen Ergene Nehri ve yan kolları yıllardan beri evsel ve sanayi atık sularının verildiği bir akarsudur. Bu sular ile sulanan tarım alanlarında topraklar da ağır metaller ile kirlenmiştir. Çare olarak evsel ve sanayi atık sularının arıtılarak Ergene Nehri'ne verilmesi, böylece dereler ile nehir yatağının temizlenmesini öngören projeler yapılmıştır. Ancak daha sonra arıtılmış atık suların Ergene Nehri'ne değil de Marmara Denizi'ne, 45 metre derine boşaltılması (derin deşarj) projesi ortaya atılmıştır. Bölge halkının itirazlarına rağmen yapılan derin deşarj projesiyle nüfusu 10 binin üzerindeki 12 yerleşim yerinde ileri biyolojik atık su arıtma tesisi, 38 yerleşim yerinde kanalizasyon sistemi inşa edilmiş, projenin test aşamasında bölgedeki atık su tarım topraklarını basmıştır.⁸⁵

2017'de Türkiye Barolar Birliği Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu, Türk Tabipler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Marmara Denizi'nin Değişen Oşinografik Şartlarının İzlenmesi Projesi (MAREM), Ergene Platformu ve Trakya Platformu ile birlikte

⁸⁴ <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/turk-akimi-projesi-imzalandi-turk-akimi-nedir,6SPX69IWSkaL6pBjj9F3EA>

⁸⁵ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ergene-derin-desarj-projesinde-skandal-vana-patladi-1773811>

yürütülen çalışma sonunda hazırlanan Ergene Derin Deşarj raporuyla ilgili düzenlenen basın açıklamasında Tekirdağ eski Baro Başkanı Güneş Gürseler Marmara'daki kirliliğe dikkat çekmiştir: "Ergene nehrinin kirletilmiş suyu gerçekten arıtılıp kilometrelerce yolculukla Marmara'ya gönderilecek ise buna hiç gerek yok çünkü büyük maliyetle arıtılan suyu denize dökecek kadar zengin değiliz. Arıttığımız suyu tekrar üretimde kullanmalıyız. Amaç gerçek arıtma değil de kirli suyu sadece süzgeçten geçirip katı maddeleri tutmak ise bu zaten can çekişen Marmara'ya son ölümcül darbe olacaktır. Marmara'nın verilecek kirliliği seyreltme gücünün olmadığı İstanbul Haliç'te yapılanlarla ortaya çıkmıştır. Haliç'in kirliliğinin derin deniz deşarjı ile Ahırkapı açıklarından denize verilmesi çöküşü hızlandırmıştır. Şimdi Ergene'nin atıksuyu için aynı şey yapılacaktır, Marmara'nın bunların altından kalkacak gücü kalmamıştır."⁸⁶

Ergene Nehri'nin sanayi atıklarıyla kirletilmesi sorunu bugün hala sürmektedir, Ergene Derin Deşarj Projesi Ergene'nin ıslah edilmesi konusunda başarılı olamamış, Ekim 2020'de atık sular Marmara Denizi'ne deşarj edilmeye başlamıştır.

İstanbul büyüdükçe su ihtiyacı da hayati önem kazanmıştır. Ormanlar, İstanbul'un karşılanamaz su ihtiyacı için tahrip edilmektedir. 1990'lı yıllarda İstanbul'da başlayan su sorunuyla beraber Trakya'daki suyu alınabilecek dereler, küçük baraj ve bentlerle İstanbul'a taşınmıştır. Artan ihtiyaca cevap verebilmek için doğudan su taşıma kararı alınmış ve Sakarya ile Düzce illerinin sınırını oluşturan Melen

⁸⁶ <https://www.suhakki.org/2017/09/ergene-derin-deniz-desarj-projesi-marmaraya-darbe-vurabilir/>

Çayı projesi hazırlanmıştır. Projeye beraber Melen Çayı ile İstanbul arasındaki çoğu ormanlık olan bölgeye 189 km. uzunluğunda boru hattı döşenmiştir.⁸⁷

Melen Çayı Havzasında bulunan diğer doğal kaynaklarla birlikte bütünlük oluşturan su kaynaklarının yapay yollarla İstanbul'a taşınması, kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi ve analiz edilmesi gereken çevresel, sosyal ve ekonomik sorunları da beraberinde getirmesi yönüyle dikkate değerdir. Suyun taşınma uygulamaları ile ortaya çıkan en önemli problemlerden birisi, sucul canlıların yaşam alanlarının ciddi oranlarda tahrip olmasıdır.⁸⁸

Melen projesi hazırlanırken barajın yaratacağı ekolojik tahribat hesaba katılmamıştır: Melen havzasında 320 bin insan yaşamaktadır. Bu alan yapılaşma, çöp ve sanayi tesisleri ile fabrikaların yoğun olarak bulunduğu bir bölgedir. Bölgede günlük 400 ton katı atık ortaya çıkmakta ve bu atıklar Küçük Melen Köyü çevresinde vahşi depolama yöntemiyle etrafa saçılmış durumdadır. Düzce Katı Atık Depolama Tesisi'nde yaklaşık 2 buçuk milyon insanın atığına eşdeğer atık bulunmaktadır. Katı atıklar, süzülme suları ile Melen kolları üzerinden su kaynağına ve İstanbul'un içme suyuna karışmaktadır.⁸⁹

Melen Barajı proje sahasının içinde 11 endemik bitki türü bulunmakta; bunlardan birisi olan ve Bern Sözleşmesi gereğince koruma altında olan *Cycklemen Coum* da proje sahasının içinde yer almaktadır. Ayrıca Melen Çayı ve çevresinin yağış rejimi, fizibilite aşamasındayken dikkate alınmamıştır. İstanbul

nüfusunun gittikçe artması, şebeke kaybı ile kaçak kullanımlara ve Kuzey Ormanları'ndaki su havzalarını tehdit eden büyük ölçekteki yatırımlara izin verilmesi su sorununun devam edeceğini göstermektedir.⁹⁰

Ayrıca tüm Kuzey Ormanları'nın içinden geçen yüksek gerilim ve enerji iletim hatları sürekli ormana girişe sebep olduğu gibi zaman zaman yangınlara da yol açmaktadır.

Kuzey Ormanları'nda yerleşim alanlarının artması orman çevresindeki kirlilik kaynaklarını da artırmaktadır. Kanal İstanbul projesi ile çevresel sorunlar bir üst noktaya taşınacak ve İstanbul'un su kaynakları önemli ölçüde tahrip olacaktır. İstanbul'un kuzeyindeki ormanlar aynı zamanda bu kentin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılayan Avrupa yakasındaki Istanca, Terkos, Büyükçekmece, Alibeyköy ve Sazlıdere ile Anadolu yakasındaki Ömerli, Elmalı ve Darlık havzalarını da barındırmaktadır. Kuzey Ormanları'nın zarar görmesi bu bölgedeki su kaynaklarını da tehdit etmektedir.

Mikro klima üzerinde serinletici etkisi olan orman alanlarının, doğal bitki örtüleriyle kaplı alanların ve yapılaşmamış açık alanların tahribatı, ısı adası etkisini arttıracak ve İstanbul daha çok ısınacaktır.⁹¹

Orman içinde bulunan enerji hatları tüm yönleriyle Kuzey Ormanları coğrafyası için tahrip ve tehdit unsuru olmaya devam etmektedir.

⁸⁷ <https://teyit.org/istanbulun-kadim-sorunlari-dosyasi-i-istanbulun-suyu>

⁸⁸ <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET001493.pdf>

⁸⁹ <https://ekolujibiligi.org/etiket/melen-baraji/>

⁹⁰ http://www.yapi.com.tr/haberler/bir-melen-projesi-vardi-o-aslinda-yok_117475.html

⁹¹ <https://kuzeyormanlari.org/kuzey-ormanlari/>

16. Rus Doğalgaz Hattı Projesi ‘Türk Akım’

Rusya'nın yıllık 750 milyon dolar kar edeceği Türk Akım doğalgaz projesinin hazırlıklarına 2014 yılında başlanmıştır. Rus gazını Avrupa'ya iletmek için İstanbul'un su kaynaklarının toplandığı Kuzey Ormanları'ndan geçirilen doğalgaz hattı için Trakya Kuzey Ormanları tahrip edilmiştir. Projenin deniz hattı için 10 binlerce ağaç kesilmiş, kara kısmı çalışmaları sırasında Istranca Ormanları'nda büyük bir tahribata yol açılmış; 13 kilometresi ormanlık alan olmak üzere 40 kilometre boyunca 65 hektar ormanla birlikte yüzbinlerce ağaç yok edilmiş, orman ekosistemi bozulmuş, yaban hayatı sona ermiş, tarım alanları, su kaynakları büyük zarar görmüştür.⁹²

Proje ile Istranca Dağları'nın kayalık zemininin üzerinde bulunan ince bitki tabakasının altında bulunan ve milyonlarca yılda oluşan bir-iki metrelik toprak tabakası traşlandığı için doğa boydan boya, 200 kilometreye yakın güzergahta ikiye bölünmüştür. Proje, Tekirdağ - Saray'ın ova köyleri olan Edirköy,

Çukuryurt, Kurtdere, Sinanlı ve Osmanlı köylerindeki verimli tarım arazilerine de büyük zarar vermiştir.⁹³

Projenin inşaatına yerel belediyelerden onay ve ÇED raporu beklenmeden başlanmıştır. Bunun yanı sıra durdurma kararı da hiçe sayılarak çalışmalara devam edilmiştir. İkinci ÇED toplantısı BOTAŞ tarafından yapılmış, 2018'de gerçekleşen toplantıdan köylülerin ve muhtarın haberi olmamıştır. 2020 yılında ise proje için ormanlık alanda kesim yapma izninin genişletildiği ortaya çıkmıştır.

ÇED dosyasında 50 metre genişliğinde boru hattı açılacağı belirtilmesine rağmen, açılan koridor bazı yerlerde 200 metreyi bulmuş, ağaç köklerinin doğalgaz borularına zarar vermesini önlemek amacıyla kökler topraktan çıkarılıp hafriyat kamyonlarına yüklenmiş, bazı alanlarda da ağaçlar kesilmeden iş makineleri ile parçalanıp hafriyat toprağı ile birlikte kamyonlara konulmuştur.

Türk Akım projesi tamamlandığında Kuzey Ormanları'nın bir buçuk milyon ağacı, altı milyon

⁹²<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/trakyanin-dogasini-katledecek-turk-akimi-projesine-itiraz-geldi-2169859>

⁹³ <https://kuzeyormanlari.org/2019/07/04/turk-akim-istrancalari-ikiye-boldu/>

fidanı katledilmiş olacaktır. Boru hattını korumak için yapılacak koruma bantları ve boru hattının geçebilmesi için yapılacak köprüler, viyadükler ve tünel inşaatları doğaya zarar vermeye devam edecektir.

Proje aynı zamanda bölgede yaşayanlar için en büyük geçim kaynakları olan balıkçılık, tarım, ormancılık, hayvancılık, arıcılık ve turizmi de etkileyecektir.

Boru hattı hem yerli hem de yabancı turistlerin ziyaret ettiği Selvez Koyu'nun içerisinden karaya çıkartılmıştır. Özellikle Karadeniz'in doğal güzelliği en yüksek sahillere biri olarak kabul edilen ve ekolojik turizmin gelişmeye başladığı İğneada'nın da zarar görme riski bulunmaktadır.

Türk Akımı Doğalgaz Boru Hattı Projesi TBMM gündemine de getirilmiştir. CHP PM Üyesi Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in verdiği önergede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak'a sorulan sorular şunlardır:

- Danıştay'ın, bir proje için ayrı ayrı ÇED raporu düzenlenemeyeceğine ilişkin içtihadına rağmen

projenin parçalara bölünmesinin hukuki dayanağı nedir?

- Söz konusu projenin çevreye vereceği zararlar üzerine Bakanlığınızın herhangi bir araştırması var mıdır?

- 27 kilometrelik bölümü Istanca Ormanları'ndan geçecek projeye bir buçuk milyon ağacın kesileceği belirtilmektedir? Söz konusu iddia doğru mudur? Proje kapsamında kaç ağaç kesilecektir?

- ÇED dosyasında ormanlık alanda yapılacak faaliyet sonrası tahribatın nasıl ve hangi yöntemle giderileceği neden yer almamıştır?

- Projenin 1012 metresinin 1. derece arkeolojik SİT alanından geçirildiği doğru mudur? Doğruysa ilgili kurumlardan uygundur görüşü alınmış mıdır? Alınmadıysa gerekçesi nedir? ⁹⁴

Yüz binlerce ağacın katledilip binlerce yıllık ekosistemi boydan boya ikiye bölen Türk Akım doğalgaz projesi Kuzey Ormanları coğrafyası için tehdit ve tahrip unsuru olmaya devam etmektedir.

⁹⁴ <https://www.cerkezkoyhavadis.com/sarayi-ikiye-bolecek-proje-meclis-gundemine-tasindi/>

17. Ormanlık Endüstrisi

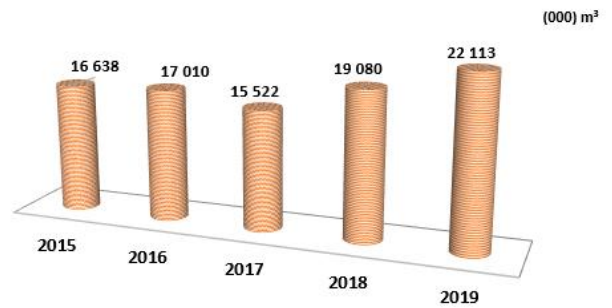
Türkiye’de ve Kuzey Ormanları ve yöresindeki endüstriyel ormanlık her geçen gün artarken, doğal ormanlar ve orman için vejetasyon çeşitliliği de yok olmaktadır.

Ülkemizdeki odun üretimi miktarı 2020 yılında 31 milyon metreküpe çıkarılması hedefleniyor. Böylece sadece son 15 yıl içinde odun üretimimiz 2.5 kata yakın arttırılmış olacak. Bu miktar, önceki dönemlere göre kabul edilemez bir artışı ifade ediyor ve ormanların geleceğini tehdit ediyor. Bu artışın nedeninin; ahşap esaslı levha sektörünün ham madde gereksiniminin daha ucuz şekilde karşılanması isteği olduğu iddia ediliyor. Bu sektörün yanlış kapasite planlanması ve son iki yıldaki Türk lirası aleyhindeki kur değişimleri nedeniyle ithal ham maddede yaşanan aşırı fiyat artışından kaynaklanan yüksek ham madde maliyeti gibi sorunlarının, ülkemiz odun üretiminin artırılarak orman ekosistemlerimize zarar verecek şekilde çözülmeye çalışıldığı söylenebilir.

Endüstriyel odun üretiminde işlenmemiş odun üretimi 2019 verilerine göre Türkiye toplamı 22 milyon 113 bin 248 metreküp olurken Kırklareli, İstanbul, Tekirdağ ve Sakarya bölgesinde ise toplam

üretimi 1 milyon 544 bin 096 metreküptür. Bu dört ilin toplam üretiminin 3’te 1’inden fazlası İstrancalar’dan elde edilmektedir. Üretimin ağaç bazındaki durumunda ibreli ormanların payı 16 milyon 252 bin 761 metreküp olurken Kuzey Ormanları’nın büyük kısmını oluşturan yapraklı ağaç türlerinin payı ise 5 milyon 860 bin 487 metreküptür. Yapraklı ağaç türlerinden elde edilen odunların tamamına yakını Anadolu kültürünün kadim ağaçlarından olan kayın ve meşe ağaçlarından elde edilmektedir (5 milyon 218 bin 629 metreküp).

Endüstriyel Odun Üretimi, 2015-2019
Wood in the rough production, 2015 -2019

Türkiye genelinde lif yonga bazlı odun ile sanayi odunu üretimi artarken bu durum Türkiye ormanlarını olduğu gibi Kuzey Ormanları ve coğrafyasını da ciddi oranda tehdit edmektedir.

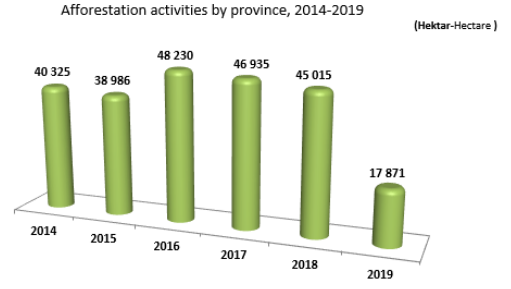
Silvikültür

Türkiye genelinde 661 bin 946 hektarlık alanda silvikültür çalışmaları yapılırken ilgili dört ilde ise toplam 46 bin 113 hektarlık alanda silvikültür çalışmaları yapılmıştır.

Bal Ormanları

Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre 2013 yılında Türkiye'deki bal ormanlarının yüzde 15'ine sahip olan

Ağaçlandırma faaliyetlerinin il düzeyinde dağılımı, 2014-2019

İstanbul'da bu oran 2019 yılı itibariyle hemen hemen yarı yarıya azalarak yüzde 8'e gerilemiştir.⁹⁵

⁹⁵ <https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz/resmi-istatistikler>

18. İklim Krizi

Fosil yakıt kullanımı, ormansızlaşma, tarımsal faaliyet vb. antropojenik etkinlikler, özellikle sanayi devrimiyle birlikte, metan, karbondioksit gibi doğal sera gazları emisyonlarında önemli ölçüde artışa neden olmuştur. Atmosferde sera gazları emisyonlarında meydana gelen bu artış doğal sera etkisinin bozulmasına ve atmosferin ısınmasına neden olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Küresel ısınmanın potansiyel etkisi ise biyosferde küresel iklim krizidir. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren daha belirgin hale gelen küresel ısıtma ve küresel iklim krizi su kaynaklarının azalması, besin kıtlığı, enerji sıkıntısı, kuraklık, çölleşme, göç gibi sosyo-ekonomik ve politik etkileri yanında, doğal peyzaj dokusunun bozulması, ekosistemler, türler ve gen kaynakları gibi biyolojik çeşitliliğin temel parçaları olan sistemleri de olumsuz etkilemektedir.⁹⁶

Antropojen faaliyetlere dayalı, geri dönüşümü zor hatta imkansız olan "küresel ısınma ve küresel iklim değişikliğinin" gerçekleştiği girilen bu karmaşık

sürecini günümüzde artık "iklim krizi" olarak değerlendirmek daha doğru olmaktadır.

Model hesaplamaları, daha sıcak iklim koşulları altında, buharlaşmanın artacağını, küresel ortalama yağış tutarında ve şiddetli yağış olaylarının sıklığında artış olacağını gösterir niteliktedir. Buna karşılık, bazı alanlarda yağış artışı olurken, başka alanlarda yağış azalışları yaşanacağı, hatta yağışlarda artış olan kara alanlarında artan buharlaşma yüzünden akışlarda ve toprak neminde azalmalar olabileceği öngörülmüyor. Bununla birlikte bazı kurak ve yarı kurak alanların daha da kuraklaşmasıyla birlikte, yağışlarda mevsimlik ve enlemsel kaymalar olabileceği de öngörüler arasındadır.

Son 40 yılda iklim krizinin etkisi karasal ekosistemlerde de yoğun olarak görülmektedir. Karasal ekosistemlerin nirengi taşı olan bitki türleri, yalnızca belirli bir dizi iklim koşulları altında başarılı bir şekilde üreyip büyüebilmektedir. Bu koşullar değiştiği takdirde, bu türler ya adapte olacak ya da

⁹⁶ Demir, A. (2009). *Küresel İklim Değişikliğinin Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Kaynakları Üzerine Etkisi*. Ankara Üniversitesi

Çevre Bilimleri Dergisi, 1 (2), 37-54.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/aucevrebilim/issue/40126/477378>

göç etmek zorunda kalacaktır. Bitki türlerinin zenginliğinde meydana gelen azalma, tüm biyolojik çeşitliliği sınırlandırmakta olup, bu durum ekosistem istikrarının azalmasına yol açabilir. Ayrıca, bitki türleri dağılımında ve bölgesel vejetasyon kompozisyonunda meydana gelen değişiklikler, iklim sistemi üzerinde bir takım sonuçlar doğurabilir. Yüksek enlemlerde, örneğin, çalı tundra vejetasyonunun ağaçlarla yer değiştirmesi, radyasyon dengesinde gözle görülür bir etkiye neden olabilir. Bu durum ise bölgesel ve küresel iklim krizini artırabilir.

İklim krizinin, kısıtlı iklim ve habitat gereksinimlerine ve sınırlı göç kabiliyetlerine sahip bitki türleri başta olmak üzere, türlerin yok olmasını şiddetlendireceği tahmin edilmektedir.

Su kaynaklarının zarar görmesine karşın oluşabilecek aşırı kuraklık, toprağın doğal yapısını yitirmesine, tuzlanma, çoraklaşma gibi birtakım olaylarla canlıların gerek yaşama alanı gerekse tür bakımından çeşitliliğini tehlikeye sokacaktır. Aşırı kuraklığın arkasından gelecek olan aşırı yağışlar ise virüs mutasyonlarını hızlandırabilir. Bu da az rastlanan ya da tamamen yok olan birçok hastalığın tekrar ortaya çıkması ve yaygınlaşması ile sonuçlanabilir. Bununla birlikte böcek yumurtalarının ölmesini sağlayan gece ve kış soğuklarının hafiflemesi beraberinde birçok sorunu da getirir.

Çeşitli iklim modellerine göre, 2030'lu yıllar itibariyle karmaşık iklim yapısı içinde olan Türkiye'nin, özellikle küresel ısınmaya bağlı olarak gerçekleşecek bir iklim krizinden büyük oranda etkileneceği, büyük bir kısmının kuru ve sıcak bir iklimin etkisine gireceği, su kaynakları, ekolojik ve ekonomik süreçler, ekosistem ve biyolojik çeşitlilik, tarım gibi bir çok alanda önemli ölçüde etkileneceği öngörülmüştür.

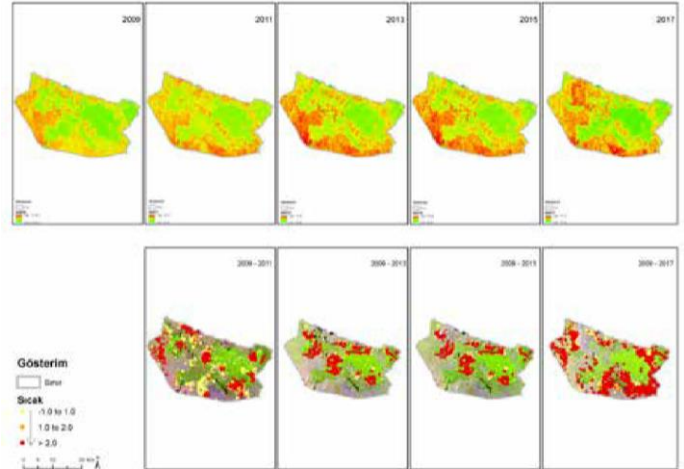
Orman ekosistemi iklim krizi ile mücadelede son derece önemlidir. Orman, iklimi düzenleyici etkiye sahiptir; ormanlar havadaki toz parçacıklarını filtreler, atmosfere oksijen salınımı yapar, sera etkisinin azaltılmasına, yer altı sularının düzenliliğine katkı

sağlar. Ağaçlar ayrıca yaprakları üzerinden saldıkları suyla çevredeki havanın daha nemli ve serin olmasını sağlar.

Kuzey Ormanları'nın da bulunduğu coğrafyaya olan etkisi ve elbette orman varlığı ile küresel etkisi son derece önemlidir. Fakat yıllar içinde Kuzey Ormanları'nın uğradığı tahribat sonucunda orman alanlarının azalması, ekosistemin zarar görmesi, habitat parçalanması, yer altı ve yer üstü sularının azalması yaşanmış ve bu tahripler iklim krizi ile mücadelede bu coğrafyayı zayıf düşürmüştür.

İstanbul'un mezo ve mikro ölçekte yeşil alan iklim ilişkileri incelendiğinde, hızla betonlaşan kentin iklimsel açıdan tehdit altında olduğu kolayca görülebilmektedir. Kentin kuzeyinde bulunan ormanlar ve sulak alanlar, terleme ve buharlaşmaya bağlı olarak kent ikliminin düzenlenmesinde, soğuk ada potansiyeli olarak önemli görev görmektedir. Diğer taraftan kentin hâkim rüzgâr yönü dikkate alındığında, fırtınalarda rüzgâr hızını keserek, sert rüzgârlara karşı kalkan görevi üstlenmektedir.

Mezo ölçekte, Kuzey Ormanları'nın 2009 - 2017 yılları arasında 3. Köprü ve havaalanının etkisiyle geçirdiği iklimsel değişim incelendiğinde; bölge ikliminin çok önemli ölçüde ısınma yönünde değişim gösterdiği görülmektedir. Bu değişimin, bölgenin güney kesimini kaplayan kente yansımaları ise kaçınılmazdır.⁹⁷

Kuzey ormanları 2009-2017 yüzey sıcaklığı değişim haritaları⁹⁸

⁹⁷ Kuşçu Şimşek, Ç.,2020. İstanbul'un Mezo Ve Mikro iklimsel Değişiminin Kuzey Ormanları Ve Kent İçi Yeşil Alanlar İle İlişkisi. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. S:96-109

98

https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/Istanbul%20ve%20Kuzey%20Ormanlar%FD_2020small.pdf (Kuzey Ormanları

Yapılan büyük projeler ile önü açılan kuzeye doğru genişleme, orman alanlarındaki tahribatla birlikte, kent içinde de önemli iklimsel değişimler meydana getirmiş ve getirmeye devam edecektir. Kuzey Ormanları'nın Haliç'e kadar yaklaşan yaklaşık 3 km'lik serinletici etki mesafesi, orman alanlarının küçülmesiyle kuzeye doğru kayacak; ayrıca, orman alanlarının küçülmesine bağlı olarak bu etki alanının genişliği azalacaktır.

F82

Nitekim, ani ve sıra dışı hava olaylarıyla (tehlikeli dolu yağışları, sel, fırtına vb.) karşılaşılması da bu problemlerden birisidir ve bu problemlerin giderek artacağı tahmin edilmektedir.

Özellikle Kuzey Ormanları'nda meydana gelen ve giderek artan tahribatların, kentin iklim dengesinde önemli bozulmalar yaratacağı aşikârdır. Yaz aylarında orman alanlarının kentin içlerine etki eden serinletici etkisinin azalmasına bağlı olarak kent içlerinde ısınmalar artarken; kış aylarında, sert ve soğuk kuzey rüzgârlarına set oluşturarak rüzgâr hızının kesilmesine etki eden orman alanlarının azalması nedeniyle, kent daha sert rüzgâr ve fırtına gibi kış şartlarıyla karşılaşabilecektir.

F84

İklim krizi özellikle 2020 yılında etkisini kuraklık olarak belirgin şekilde göstermiştir. Geçtiğimiz aylarda ülke

genelinde olağanüstü ve çok şiddetli kuraklık yaşanmış, birçok kentte sıcaklık rekorları kırılmıştır. Ülkenin dört bir yanındaki göller kurumuş, İstanbul'da barajların doluluk oranı yüzde 25'in altına düşmüştür. Aralık 2020'de İstanbul'daki Sazlıdere, Pabuçdere ve Kazandere barajlarında doluluk oranlarının yüzde 6 civarında olduğu bilinmektedir.

Ayrıca hava sıcaklığının artması, yağışların azalması ve kurak dönemin uzaması yangın riskini de artırmaktadır. Çünkü aşırı sıcaklık ve kuraklık toprak üzerinde birikmiş olan ölü örtü olarak adlandırdığımız ağaçlardan dökülmüş ve toprak üzerinde birikmiş yaprakların kurumasına ve her an tutuşmaya hazır hale gelmesine neden olmaktadır. Hatta kuraklık nedeniyle ağaçlar zamanından önce yaprak dökmekte ve ölü örtü miktarını artırmaktadır. Böyle bir durumda ufak bir kıvılcım dahi yangın çıkmasına ve çıkan yangınların çok hızlı bir şekilde büyümesine neden olmaktadır. 2020 yılında sıcaklıkların ve kuraklığın arttığı dönemde oldukça fazla yangın yaşanmıştır.

F83

Küresel ısınma ve orman yangınları birbirine bağlantılı iki olgudur. Araştırmalar orman yangınlarının sadece küresel ısınmanın bir sonucu olmadığını aynı zamanda küresel ısınma üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Yanan ormanlar karbon salınımının artmasına ve sera gazı etkisi oluşmasına, biyolojik yönden zengin ve nadir türlerin zarar görmesine neden olmakta ve canlı sağlığını etkilemektedir.

Ayrıca yapılan modellemeler, iklim krizi sebebiyle artan küresel ısınmasının Kuzey Ormanları'ndaki özellikle kayın ağaçlarının azalmasına sebep olacağını göstermektedir.

F85

Türkiye Cumhuriyeti'nin iklim krizi ile ilgili söylem ve uygulamalarına bakıldığında; 2015 yılında Paris Anlaşması'na yönelik olarak BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi sekreteryasına sunduğu Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı'nda 2030 emisyonlarında % 21'e kadar artıştan azaltım yapılacağını, ulusal katkıya göre 246 milyon ton, 2012-2030 arasında ise, toplam 1 milyar 920 milyon ton sera gazı emisyonunu önlemiş olacağını taahhüt etmiştir. Sayıştay tarafından 2020 yılı Eylül ayında yayınlanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işletmelerden, izleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayanların bulunduğu ve bu durumda olan işletmelere Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesi gereğince uygulanması gereken idari yaptırımların uygulanmadığı tespit edilmiştir. İzleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayan işletmelerin bir kısmına halen İl Müdürlüklerince cezai

işlem uygulanmadığı tespit edilmiştir. 2020 İklim Şeffaflığı Raporuna göre, Türkiye, Endonezya ve Güney Kore'nin 2020 yılındaki CO2 emisyon azaltımı, diğer ülkelerle kıyaslandığında daha sınırlı gerçekleşmiştir. En yüksek emisyonla sahip 57 ülke ve AB'nin iklim krizi konusundaki performanslarını değerlendiren İklim Değişikliği Performansı Endeksi 2021'e göre; söz konusu 57 ülkeden hiçbiri, Paris Anlaşması hedefleriyle uyumlu bir yol izlememektedir. Endeks'te, Türkiye sera gazı emisyonları ve enerji kullanımı kategorilerinde zayıf, iklim politikası performansında çok zayıf puanı almıştır.⁹⁹

F86

İklim krizi, Kuzey Ormanları coğrafyasına yapılan olumsuz müdahaleler ve önlemlerin yetersizliği düşünüldüğünde hem tahrip hem tehdit niteliği bulunmaktadır.

F87

⁹⁹ Doğa Hakları İhlalleri 2020, Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları, Ocak 2021.

19. Koparılan Orman Alanları Habitat Kaybı/Parçalanması

Koparılan alanlar diye tariflediğimiz tahrip ve tehdit konusu, çeşitli müdahaleler sonucu orman ekosisteminin parçalanması ve birbirinden kopuk izole alanlar haline gelmesidir.

Orman ekosistemlerinin parçalanması doğal kaynakların yok olmasını hızlandıran en önemli nedenlerden biridir. Ormanların küçük parçalara ayrılması ormanların iç alanlarının ve habitat kalitesinin azalmasına, kenar habitatların artmasına neden olur. Bunun ekosistem üstünde pek çok olumsuz etkisi vardır. En önemli iki nokta şudur: İç alanlar küçüldüğü için burada yaşayan türler ve popülasyonları azalır, bu nedenle hayatta kalma başarıları düşer. Kenar habitatı fazla olan orman, yangın, böcek istilası benzeri dış etkilere daha açık olur.

Habitat parçalanması dünyadaki çeşitlilik için en büyük tehdit olarak kabul edilmektedir. Kentleşme, habitat alanlarının azalmasına, kenar etkisinin

oluşması ve var olan kenar miktarının da artmasına neden olmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü 2019 Raporunda yer alan ifadeler şu şekildedir:

“Orman parçalanması, sürekli habitatın daha küçük ve daha izole parçalara bölünmesi ormanların özelliklerini ve bağlantılarını derinden değiştirmiş ve ciddi biyolojik çeşitlilik kayıplarına neden olmuştur. Ormanın parçalanması, habitatın değişmesini, orman alanı ve bağlantı kaybını, orman parçalarının artan izolasyonunu ve orman parçası kenarları boyunca insan arazi kullanımlarına daha fazla maruz kalmayı birlikte getirir. Orman parçalanması, habitatlar ve orman ekosistem hizmetleri üzerindeki etkileriyle geri kalan orman parçalarının yapısında ve işlevlerinde uzun vadeli değişiklikler başlatır. Orman parçalanması genellikle ormandan diğer arazi kullanımlarına dönüşümünün ilk aşamasında gerçekleşir, genden ekosistem düzeyine kadar hemen hemen tüm ekolojik süreçleri ile bitki ve hayvan popülasyonunun

bileşimini ve dinamiklerini etkiler. Ayrıca hayvancılık ve doğal yaşam arasındaki etkileşimi ve buna bağlı hastalık bulaşma riskini artırabilir”.¹⁰⁰

Ormanlar; madencilik, enerji, inşaat, turizm, altyapı faaliyetlerine tümüyle açılmış, “kamu yararı” sayılarak amaç dışı kullanımlara tahsis edilerek orman alanlarının parçalanmasının önü açılmıştır.

İstanbul’da Belgrad Ormanı yıllar içinde tüm bu faaliyetlerle parçalanmış durumdadır.

Kuzey Ormanları’nın tamamı, üzerinde yıllardır süregelen projeler ile orman parçalanmasına maruz kalmıştır. 3. Köprü ve uzantısı KMO doğu - batı ekseninde ormanı bir hançer gibi bölerken, bağlantı yolları ile daha da parçalamış ve yine orman alanlarına açılan maden ocakları da eklenince ormandan koparılan alanların büyüklüğü artmıştır. KMO Odayeri - İhsaniye çevresi buna örnektir.

Odayeri - İhsaniye mevki

Yeniköy, Akpınar ve Ağaçalı köyleri boyunca Karadeniz’in kıyısında Kuzey Ormanları’na inşa edilen 3. Havalimanı alanının % 80’i orman alanıdır. Havalimanı inşası ile yok edilen orman alanının yanı sıra dört tarafındaki orman alanları ile olan bağlantı

da koparılmış durumdadır. Aynı zamanda Havalimanı’nın güneyinden geçen KMO ve bağlantı yolları yine Tayakadın tarafında 85 hektara varan büyüklükte koparılan parçalar meydana getirmiştir.

¹⁰¹

¹⁰⁰<https://web.ogm.gov.tr/ekutuphane/SurdurulebilirOrmanYonetimi/SOY%20K.G%20T%C3%9CRK%C4%B0YE%20RAPORU%202019.pdf>

¹⁰¹ https://kuzeyormanlari.org/Docs/Yasam_Doga_Cevre_Insan_ve_Hukuk_Karsisinde_3_Havalimani_Projesi.pdf

Google maps

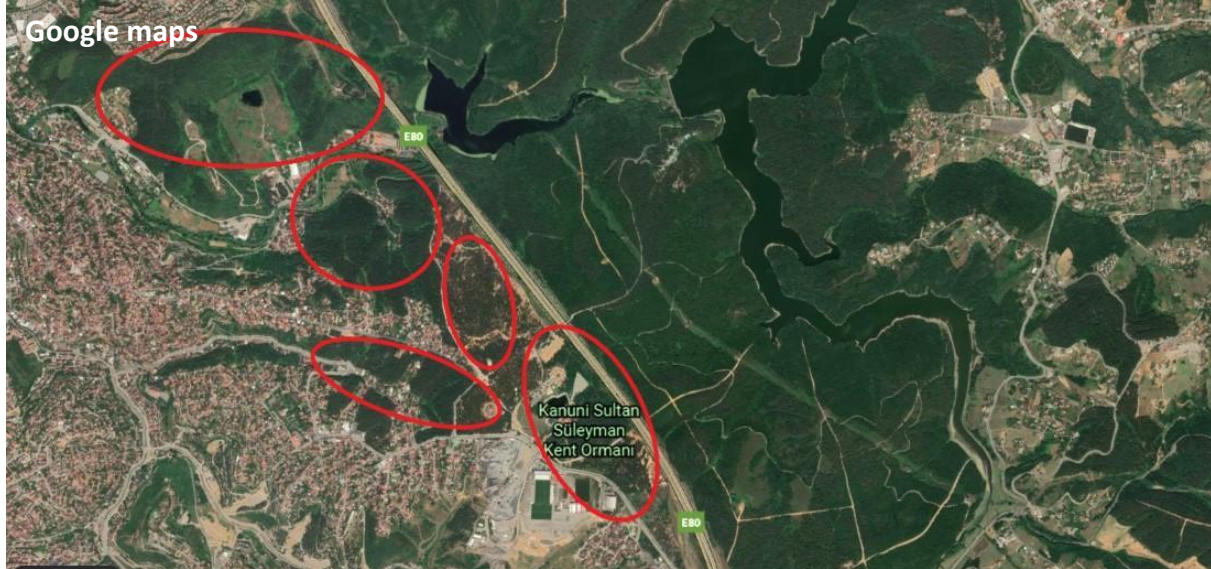

Tayakadın mevki

Mega projeler dışında, özellikle İstanbul için ilk 1. ve 2. köprü ile otoyolların yapımı ile kentin kuzeye doğru büyümesi başlamıştır. 3. Köprü ve KMO son kalan Kuzey Ormanları'nı kuzey - güney yönünde ikiye bölerken, yıllar öncesinde çevre yolları ile aynı uygulama yapılmıştı. Otoyollar ile bağlantı yolları ve çevresinde gelişen yapılaşma sebebiyle orman

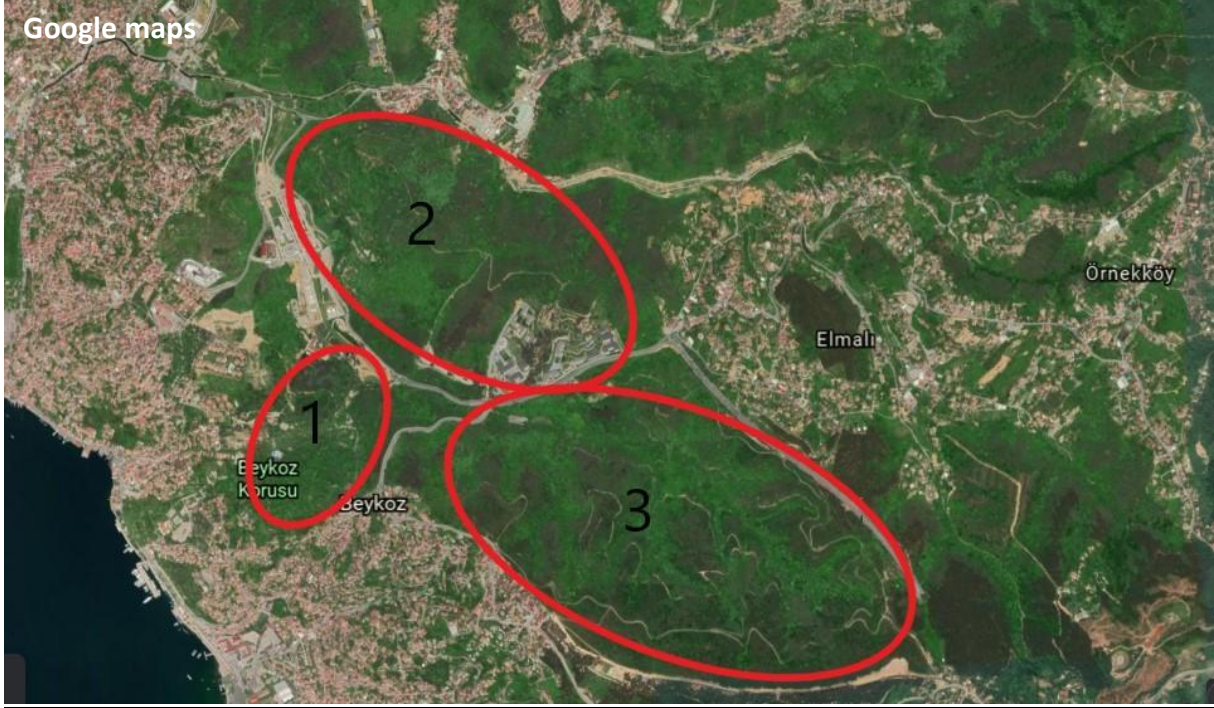
alanlarındaki parçalanma süreci sürekli devam etmektedir. Aynı zamanda bu koparılan orman parçaları, "milli park", "kent ormanı", "millet bahçesi" gibi sınıflandırmalarla yapılaşmaya ve insan kullanımına açılmaya çalışılmaktadır. Beykoz'da ormandan koparılan alanlara örnek pek çok alan mevcuttur.

Google maps

Beykoz Çevreyolu ile koparılan ve yapılaşma ile çevrelenen orman parçaları

Google maps

Beykoz-Kirazlıtepe mevkii

1: Beykoz'da yıllar önce koparılmış orman parçasına koru işlevi verilmiş ve çevresindeki yol ve yapılaşma sebebiyle bugün Kuzey Ormanları ile bağı kalmamıştır.

2 - 3: Beykoz'da bulunan ormanlık alan yine yollar ile koparılmış birer parça olmakla birlikte özel orman statüsüne alınmıştır. 2 olarak gösterilen kısmın bir ucu üzerine kaçak olarak özel bir okul inşaatı yapılmıştır. Yine 2 - 3 olarak gösterilen alanda da villa ve ticaret alanları planlanmış ve bu projelerin uygulanmasına yakında başlanacaktır. Böylece orman özelliğini

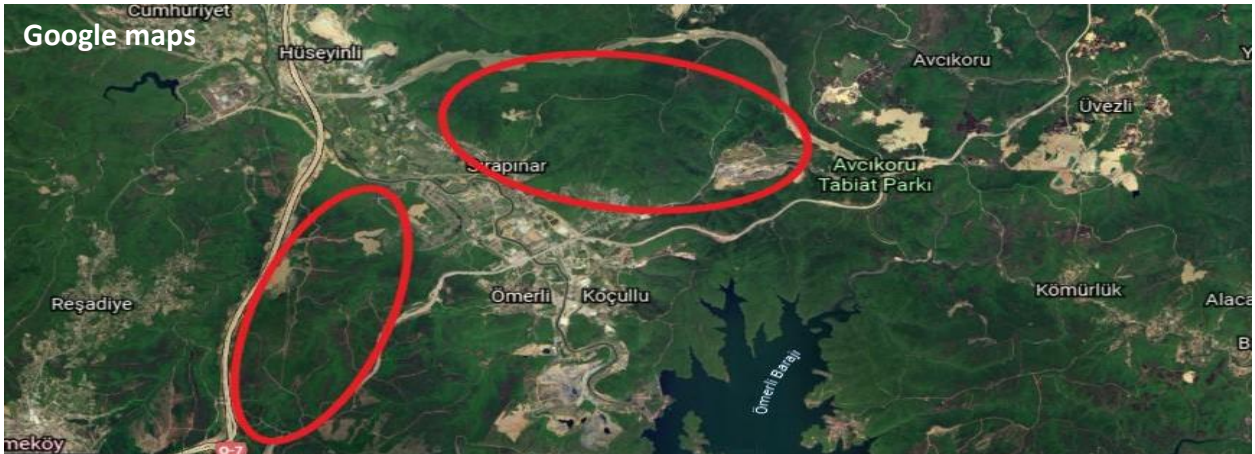
ytirecek ve Kuzey Ormanları ekosisteminden tamamen ayrılacaktır.

Bu süreç, koparılan alanların bir süre sonra yaşadığı akıbete bir örnektir.

Çekmeköy'de de KMO ve bağlantı yolları ile parçalanmış ve yapılaşma ile çevrelenmiş koparılan orman alanı olarak kalan parçaları görebiliriz.

Söz konusu tahribatlar sürdükçe Kuzey Ormanları'ndan koparılan alanlar ve orman üzerindeki tehdit ve tahrip artmaya devam edecektir.

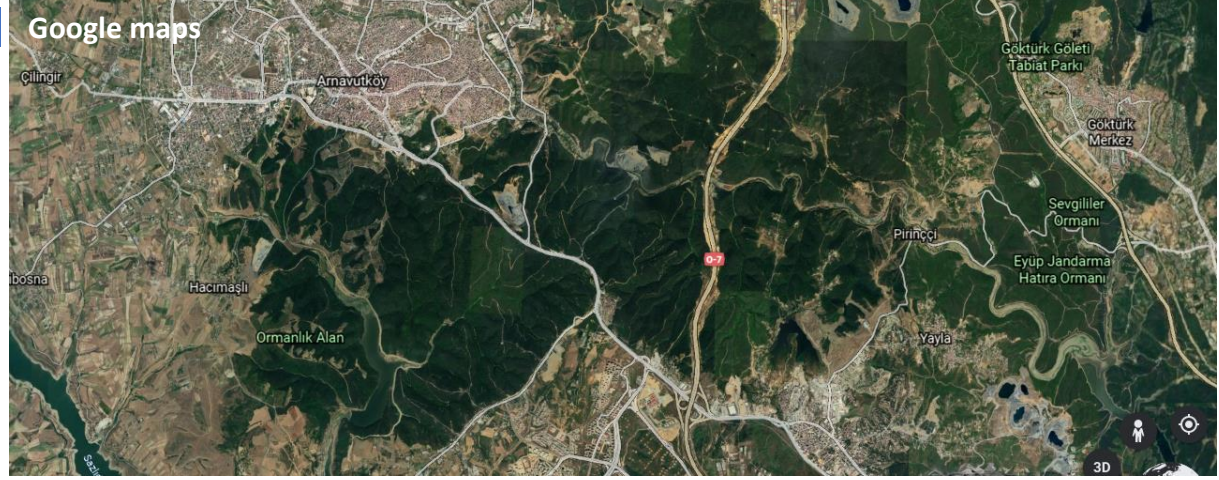
Google maps

Çekmeköy

Arnavutköy ve Eyüp ilçelerinde otoyollar ile ormandan koparılan parçaları görmek mümkün.

Arnavutköy-Eyüp

KMO gibi Türk Akım doğalgaz projesi de Kuzey Ormanları'nda, Kıyıköy'den Vize'ye kadar yaklaşık 40 km boyunca parçalanmaya sebep olmuştur. Aynı zamanda barajlar, barajlar için yapılan terfi merkezleri, alım terminali, koruma bantları ve boru

hattının geçebilmesi için yapılacak köprüler, viyadükler, tünel inşaatları gibi yapılar ve bağlantı yolları da bu parçalanmayı arttıran unsurlar olmaktadır.

Türk Akım Projesi - Kıyıköy

Orman ekosistemi kendi varlığını ve bütünlüğünü sürdürebilir; sahip olduğu biyoçeşitliliği koruyabilir, hayvan ve bitkilerin yaşamını, yeraltı su kaynaklarının varlığını sürdürebilir olmaktadır. Aksi takdirde

koparılan her orman parçasıyla birlikte kaybedilen orman alanları giderek artacak ve habitat kaybının korkunç sonuçları kaçınılmaz olacaktır.

20. Ormana Sokak Hayvanı Terki

Sokak hayvanlarının İstanbul ve çevresindeki ormanlara terki, temel olarak 2010'lu yılların ilk yarısında ortaya çıkan bir sorundur. Sokak hayvanlarının, daha çok köpeklerin, Kuzey Ormanları'nın İstanbul'u çevreleyen parçasına terk edilmesi, karar vericiler tarafından şehre biçilen yeni kimlikten ve "gelişim" perspektifinden bağımsız değildir. Dolayısıyla, İstanbul'da ormana sokak hayvanı terki sürecini ve gerçekliğini, merkezi otoritenin, onun dayattığı şehircilik anlayışının İstanbul genelindeki uygulayıcısı konumuna düşürülmüş İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin tasarruflarıyla birlikte okumak gerekmektedir.

Bu çizgide takip edilmesi gereken süreç, İstanbul'a, neoliberal sermayenin hareketliliğini sağlamak için biçilen bir siyasi perspektifin inşaat sektörünü araçsallaştırdığı yansımasıdır; daha bilinen tabiriyle: Mega projeler. 3. Havalimanı, 3. Köprü ve Kanal İstanbul projeler ağı, kentleşmeyi, "modern" İstanbul için merkezi ve fetiş objesi haline getirilirken, bir yandan da gelişmişlik anlatısı içinde doğal alanların tamir edilemez şekilde tahribini de beraberinde

getirmiştir. Kente dair mekansal genişlemeci proje yaklaşımı, doğal hayatı ve hayvanların yaşam alanlarına saygıyı da ortadan kaldırırken, "gelişmiş" Avrupa şehirlerindeki sokak hayvanı yokluğunu da argüman olarak ortaya koymuştur. Bu sürecin izleri, Kısırkaya ve Pendik'te iki dev barınak inşaatının ve İstanbul genelindeki belediyeler arasında imzalanan bir protokol aracılığıyla, sokak hayvanlarının şehrin en dış çeperlerinde, ormanların içinden geçilerek varılan bu iki merkeze taşınması lojistiğini de beraberinde getirmiştir. Elbette ki bu iki merkeze götürülürken işkence gören ve kitlesel olarak yok edilen hayvanlar için yol üzerindeki ormanlık alanlar da terk etme aracı görmeye başlamıştır.

Evcil hayvanlar doğaya salındıklarında beslenmek amacıyla yaban hayvanlarına saldırabiliyor, en önemlisi de taşıdıkları salgın hastalıkları yaban hayatı türlerine aktarabiliyorlar. Evcil hayvanların pek çok bölgede hastalık ve virüsleri yaban hayatına taşıyarak popülasyona zarar verdiği kaydedilmiştir. Evcil hayvanlar yaban hayata ait olmadıklarından doğal ortamdaki mevcut dengeyi bozulmasına sebep

olabilmektedir.

Sokaklara terk edilen kedi ve köpeklerin doğal yaşam üzerindeki olumsuz etkileri her geçen gün artmaktadır. O nedenle sokak hayvanları ile doğal

yaşamın zarar görmeyeceği şekilde bir çözüm bulunması önemli sorunlardan biridir.

Kuzey Ormanları'na da terk edilen sokak hayvanları hem kendileri için hem de yaban hayatı için tehdit niteliği taşımaktadır.

F90

F91

F92

21. Definecilik Faaliyetleri

Kuzey Ormanları coğrafyası çok önemli jeopolitik konumda bulunmaktadır. Son bin yılda dünya tarihinde en önemli ve en güçlü imparatorlukları olan Roma, Bizans ve Osmanlı imparatorlukları Kuzey Ormanları topraklarını da içine alan coğrafyada kurulmuştur.

Kıtalararası geçiş koridorunu oluşturması sebebiyle milyonlarca yıl boyunca bitki, insan ve hayvan göçüne ev sahipliği yapmıştır. Kadim kavimlerden biri olan Traklar'a, Troyalılar'a, Helenler'e yaşam kaynağı olmuştur. Bu uygarlıklar Kuzey Ormanları içinde pek çok kale, dini yapı, köprü, bent, yerleşme kalıntısı gibi mimari eserler tesis etmişlerdir. Bu eserlerin bir kısmı günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Bu eşsiz kültürel miras korumasız ve savunmasız bulunmaktadır. Bu yüzden altında bir hazine olduğuna inanan kişiler tarafından kazılarak, dinamitlenerek, çalınarak tahrip edilmektedir. Öyle ki Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tescil edilmiş,

Kırklareli Vize ilçesinde bulunan ve üzeri orman kaplı bir mağara oyuğu biçiminde olan Aya Nicola Manastırı sadece gönüllü bir bekçi tarafından korunmaktadır.¹⁰² Yine Istranca Ormanları'nda yer alan İnceğiz Mağaraları, Roma Su Yolu, Anastasia Surları gibi eşsiz tarihi eserler gerek define avcılarının gerekse taş ocağı gibi şirket faaliyetlerinin tahribi altındadır.¹⁰³

Bu eserlerin bir kısmına Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca restorasyon çalışması adı altında liyakatsiz şirketlerce aslına uygun olmayan şekilde müdahale edilmekte ve eserin ana yapısı tahrip edilmektedir.

Yine Kuzey Ormanları'ndaki kitle turizmi baskısı birçok tarihi eserin tahrip olmasının yolunu açmaktadır. Gerekli önlemler alınmadığı sürece definecilik, Kuzey Ormanları coğrafyası için hem tehdit hem tahrip niteliği taşımaya devam edecektir.

¹⁰² <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/aya-nikola-manastirinin-40-yillik-gonullu-bekcisi/1279749>

¹⁰³ <https://www.youtube.com/watch?v=bqAyLu1hSjU>

Kısaltmalar

ÖDA: Önemli Doğa Alanları

KOD: Kuzey Ormanları Araştırma Derneği

DAYKO:Doğal Yaşamı Koruma Vakfı

RES: Rüzgar Enerji Santralleri

JES: Jeotermik Enerji Santralleri

HES: Hidroelektrik Enerji Santralleri

KMO: Kuzey Marmara Otoyolu

ÇDP: Çevre Düzeni Planı

ÇED: Çevre Etki Değerlendirme

WWF: Doğal Hayatı Koruma Vakfı

KOS: Kuzey Ormanları Savunması

SNPTC: Çin Nükleer Teknik Şirketi

KIKK: Nükleer Santraller Yakınında Çocukluk Çağı Kanseri

YEK: Yenilenebilir Enerji Kaynakları

DKMP: Doğa Koruma Milli Parklar Müdürlüğü

FSRI: Floating Storage Regasification Unit - Yüzer sıvılaştırılmış doğalgaz terminali

NHYP: Nehir Havza Yönetim Planları

YHGS: Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

MAK: Merkez Av Komisyonu

MAREM: Marmara Denizi'nin Değişen Oşinografik Şartlarının İzlenmesi Projesi

Fotoğraf Kaynakçası

Fotoğraf	Kaynağı	Fotoğraf	Kaynağı
F1	KOS Medya	F48	Haber Gazetesi
F2	İHA	F49	DHA
F3	KOS Medya	F50	İHA
F4	KOS Medya	F51	KOS Medya
F5	Murat German	F52	DHA
F6	Serkan Ocak	F53	Sırma Grup
F7	Google maps	F54	Sözcü Gazetesi
F8	Serkan Ocak	F55	T24
F9	Serkan Ocak	F56	Sırma Grup
F10	Ya Kanal Ya İstanbul Koordinasyonu	F57	Sözcü Gazetesi
F11	Aktivist Kamera	F58	Evrensel Gazetesi
F12	İHA	F59	Sözcü Gazetesi
F13	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı	F60	KOS Medya
F14	KOS Medya	F61	İHA
F15	KOS Medya	F62	Kazdağları Dayanışması
F16	KOS Medya	F63	CNN Türk
F17	KOS Medya	F64	DKMP Ankara
F18	KOS Medya	F65	İHA
F19	KOS Medya	F66	Rize'nin Sesi
F20	KOS Medya	F67	DKMP Ankara
F21	KOS Medya	F68	Sarıyer Posta
F22	RT Enerji	F69	KOS Medya
F23	KOS Medya	F70	KOS Medya
F24	Milli Gazete	F71	Google maps
F25	KOS Medya	F72	Saros Gönüllüleri
F26	KOS Medya	F73	Habertürk
F27	KOS Medya	F74	Sözcü Gazetesi
F28	KOS Medya	F75	KOS Medya
F30	TFMD	F76	KOS Medya
F31	CNN Türk	F77	KOS Medya
F32	CFS İstanbul	F78	Google maps
F33	İBB	F79	KOS Medya
F34	Kos Medya	F80	KOS Medya
F35	İHA	F81	Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi
F36	İHA	F82	BBC
F37	İHA	F83	BBC
F38	KOS Medya	F84	ehn.org
F39	İHA	F85	BBC
F40	DHA	F86	BBC
F41	KOS Medya	F87	BBC
F42	İC Karasu Port	F88	İklim Haber
F43	Doğuş Gazetesi	F89	Mine Yıldırım
F44	Vira Haber	F90	Mine Yıldırım
F45	DHA	F91	Al Jazeera
F46	Doğuş Gazetesi	F92	BirGün Gazetesi
F47	DHA	F93	CNN Türk

"Kuzey Ormanları Araştırma Derneği tarafından hazırlanan bu rapor, Kuzey Ormanları'na yönelen tehdit ve tahrip unsurlarının neler olduğunu ve orman ekosistemine verdiği zararları ortaya koymayı hedeflemektedir."

Kuzey Ormanları Araştırma Derneği